

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

18 Haziran 2014 Çarşamba

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

18 Haziran 2014 Çarşamba

---0---

K O N U

Sayfa

Türkiye’de genel olarak Kömür madeni işletmeciliği ve ruhsatlandırma sistemi ile Soma özelinde bu sistemin değerlendirilmesi hakkında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü (MİGEM) Genel Müdürlüğü temsilcisinin sunumu ile Soma kömürünün özellikleri üzerine Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) temsilcisinin sunumu

1:47

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:39

Muzaffer YURTTAŞ	(Manisa)	1:2
Necati ÖZENSOY	(Bursa)	2, 9:10
Özgür ÖZEL	(Manisa)	2:4
Ayşe TÜRKMENÖĞLU	(Konya)	4
Selçuk ÖZDAĞ	(Manisa)	4:5
Recai BERBER	(Manisa)	6
Namık HAVUTÇA	(Balıkesir)	6:8
Sakine ÖZ	(Manisa)	10
Hasan ÖREN	(Manisa)	11:12
Faysal SARIYILDIZ	(Şırnak)	12:13
Yılmaz TUNÇ	(Bartın)	13:14
Önerge		15
Mehmet Hamdi YILDIRIM (Maden İşleri Genel Müdürü)		16:24, 26:27, 29:30, 31:33, 37:38
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	24:25
Namık HAVUTÇA	(Balıkesir)	25:26
Ali AYDINLIOĞLU	(Balıkesir)	28
Hasan ÖREN	(Manisa)	28:29, 29:30
Özgür ÖZEL	(Manisa)	30
Yılmaz TUNÇ	(Bartın)	30:31
Necati ÖZENSOY	(Bursa)	33:34
Şebnem DÜZGÜN (Prof. Dr.)		34:35

Faysal SARIYILDIZ	(Şırnak)	36
Bahtiyar ÜNVER (Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr.)		36:37

İKİNCİ OTURUM	40:47
----------------------	--------------

Bahtiyar ÜNVER (Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr.)		40, 42
Şebnem DÜZGÜN (Prof. Dr.)		41:42, 46
Selçuk ÖZDAĞ	(Manisa)	42
Hasan ÖREN	(Manisa)	42, 45
Necati ÖZENSOY	(Bursa)	43
Namık HAVUTÇA	(Balıkesir)	43
Muzaffer YURTTAŞ	(Manisa)	43
Yılmaz TUNÇ	(Bartın)	43:44, 47
Vural KAVUNCU	(Kütahya)	44
Erkan AKÇAY	(Manisa)	44:45
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	45
Özgür ÖZEL	(Manisa)	45
Sakine ÖZ	(Manisa)	46
Nesrin ULEMA	(İzmir)	47

Açılma Saati: 14.30

Kapanma Saati: 18.48

BİRİNCİ OTURUM

18 Haziran 2014 Çarşamba

Açılma Saati: 14.30

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli misafirler, değerli basın mensupları; Soma Araştırma Komisyonunun çalışmalarına bugünkü toplantımızda devam edeceğiz.

Geçen hafta, malumunuz olduğu üzere, Soma'daydık. Orada şehitliği ziyaret ettik, aileleri ziyaret ettik, işçilerimizi dinledik ve bir kömür sahasının nasıl üretildiği konusunda işçilerimizin yaşamış olduğu ortamları yerinde görelim diye özel bir şirkete ait sahaya indik. Önümüzdeki hafta da yoğun programlarımız olacak. Bugün ve yarın bazı kurumlarımızı dinleyeceğiz, bazı uzmanlarımızı dinleyeceğiz. Önümüzdeki hafta Amerika'dan gelmiş bir hocamızı dinleyeceğiz. Dolayısıyla, haziran ayı içerisinde de mümkün olduğu kadar kritik ve önemli toplantıların çoğunu yapalım istiyoruz. Bugün eğer karara bağlarsak arkadaşlarımızla beraber önümüzdeki hafta, bu hafta sonu değil de bundan sonraki hafta da Zonguldak kömür işletmelerini yerinde bir ziyaret edip sahayı görmekte fayda olduğunu düşündük. Genel Müdürlükle irtibat halindeyiz, arkadaşlarımız onu organize ediyorlar.

Tabii, bizim Komisyonumuzun ana hedefi, başından beri söylediğimiz gibi, Soma kazası bağlamında kazanın tamamının net bir şekilde resmini ortaya koymak olduğu gibi, bundan sonra bu tür kazaların yapılmaması için ne yapılması gerekiyor iş sağlığı ve iş güvenliği konusunda, bu konuda odaklandık. Bu konuda da odaklandığımız için asıl ilgi alanımız özellikle kömür yani madencilik çok geniş tutmayıp sadece kömüre odaklanmak istiyoruz. Çünkü madencilikte toplam 146.500 kişi çalışırken bunun 49.250'si kömürde çalışıyor. Yani, Türkiye'de 90 değişik maden üretimi var, 60 değişik madencilik faaliyeti var, bu 60 değişik madencilik faaliyetinin içerisinde sadece kömür faaliyeti yüzde 30'unu oluşturuyor, üçte 1'ini oluşturuyor. Dolayısıyla, kömürün böyle bir özelliği var ve bize sunulan geçmişteki, iki hafta önceki raporlarda Sosyal Güvenlik Kurumunun bize vermiş olduğu sunumda 3 ve üzeri can kaybıyla sonuçlanmış kazalar, büyük kazalar... Ki kazalar çok oluyor, maalesef kömürde "göçük" dediğimiz, "kaya düşmesi" dediğimiz çok küçük kazalar var. Bunlar belki basına yansımıyor. Bu, 3 ve üzeri can kaybı olanlarda yüzde 98,5'i yer altı kömür işletmelerinde meydana gelmiş, madencilikteki. Dolayısıyla, bizim niçin sadece madencilikte kömüre fokuslanmamız gerektiğini bu istatistikî veriler ortaya koyuyor.

Bu bağlamda, Komisyonumuzun bugünkü toplantısını ben açıyorum. Söz almak isteyen üyelerimiz varsa onlara da söz vereceğim. Daha sonra da bugünkü misafirimiz olan Maden İşleri Genel Müdürü Sayın Hamdi Yıldırım'dan ruhsat nedir, arama nedir, işletme nedir, rezerv nedir, rezerv planlaması nedir? Geçmişte "çantacı" dediğimiz çantacılıkla ruhsat satanlar vardı, onların durumları nedir?

En azından, temelden başlayalım istedik. Ruhsatla özellikle madencilik ve kömüre ruhsatla başlanacak. Daha sonra, yarın TKİ Genel Müdürlüğünü dinleyeceğiz ve İlker Hocomuz -Hamdi Bey'den sonra- bize kömür jeolojisi nedir, nasıl oluşmuştur? Zonguldak'taki kömür nasıl oluşmuştur, Soma'daki nasıl oluşmuştur, bunların yapılarıyla ilgili bize bilgi verecek. O yüzden, söz almak isteyen arkadaşlarımız varsa hemen söz vereceğim yoksa sözü Hamdi Bey'e vermek istiyorum.

Muzaffer Bey, buyurun.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun Manisa Soma'da yapmış olduğu incelemeler henüz tamamlanmadı tabii ki, ilk defa Komisyonumuz oraya gitti. Ziyaret ettiğimiz, daha doğrusu önünde incelemelerde bulunduğumuz ve kazanın meydana geldiği ocağı da daha sonraki ziyaretlerimizde inceleyeceğiz. Bunu siz de belirtmişsiniz.

Orada, şu anda en büyük sorunlardan biri Soma'daki, kapatılan ya da üretimi durdurulan madendeki işçilerin ücretlerinin ödenmesiyle ilgili sorun. En büyük sorun olarak gözüken sorunlardan biri oydu. Dün gece Ceza Kanunu'nda değişiklik içeren, kanun teklifinin içerisine dâhil edilen Soma'daki madeni kapatılan işçilerin ücretlerinin devlet tarafından işsizlik fonundan ödenmesi ve bu ücretlerin işveren tarafından, işverenden rücu edilmesi, faiziyle birlikte rücu edilmesiyle ilgili kanun maddesi, teklifimiz, bütün partilerin ortak teklifiyle verilen teklif kabul edildi ve şu andan itibaren, işsizlik fonundan, oradaki işçilerin ücretlerinin ödenmesi gündeme

bağlanmış oldu. Bu konuda, tabii ki Komisyonumuzun acil, orta ve uzun vadede önerileri olacak. Bu, hepimizin daha önceden, iktidar ve muhalefete ait milletvekillerimizin de dile getirmiş olduğu bu acil konunun çözülmesinde katkıları bulunan tüm milletvekillerine, tüm milletvekili arkadaşlarımıza ve siyasi partilere, destek veren bütün arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. İnşallah, uzun ve orta vadede de diğer problemlerin çözülmesiyle ilgili Komisyonumuz gerekli çalışmaları yapacaktır.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Muzaffer Bey.

Necati Bey...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, burada, tabii, madenle ilgili sunumlar yapılacak ama sizin de ifade ettiğiniz gibi, biraz daha bu kömür konusuna odaklanırsak çok daha iyi olur. Zaten ana konumuz o olmalı.

Bir de bu kömürün, daha doğrusu linyitlerin bir dönem devletleştirilmesi, daha sonra özelleştirilmesiyle ilgili... En son, yine bu dönemde, bir torba yasaya bir maddeyle özelleştirilmesi serbest bırakıldı. Aslında, linyit bu anlamda devletin kontrolü altındaydı. Daha çok rödovanslı, rüçhan haklı sahalarda üretim yapılıyordu. Bir de bu yasadan sonra, torba yasadan sonra ne gibi sahalara devredildi, ne oldu, onunla ilgili de... Çünkü, bildiğim kadarıyla, Seyitömer gibi büyük bir saha termik santral ile birlikte özelleştirildi. Şimdi, buralar da ciddi anlamda, böyle baktığımızda risk altında. Yani, elbette, özel sektör de işletmelerindeki bütün bu tedbirleri geliştirip kaza olmasını istemez ama devletin bu işe yaklaşımıyla... Yani, devletin yaklaşımı ve özel sektörün yaklaşımı arasında fark var. Zaten, siz de hatırlarsanız, Soma'ya gittiğimizde, oradaki bütün çalışanlar TKİ dönemindeki tedbirlerle şimdiki tedbirler arasında fark olduğunu ve özellikle de artık devletleştirilmesini, devlet tarafından işletilmesini arzu ettiler. Bununla ilgili de bir süreci yine daha detaylı öğrenebilirsek iyi olur. Bununla ilgili de çünkü önümüzdeki yıllara ait tedbirlerin geliştirilmesini Komisyon olarak talep etmemiz gerekecek.

Bir de bu TTK' da -ben hemen unutmadan onu da söyleyeyim de- 29-30 şeklinde bize bir şey geldi Sayın Başkan, doğru mudur bilmiyorum ama. Yani, muhtemelen o tarihte Meclis kapanacak. Pazar, pazartesiye geliyor, onu cuma, cumartesi de yapsak da ondan sonra da herkes bölgelerine gitse. Çünkü öbür türlü, bölgeye gittin, gelmedin veya sırf onun için burada bekleyeceğiz.

BAŞKAN – Biz aslında, Soma'yı da pazar, pazartesi yaptığımız için... İlk öyle bir kaleme aldık. Buradaki tabii, tartışacağımız o konuyu, burada karar vermemiz gereken hangi tesisleri geyeceğiz Türkiye' de; bir.

Bir de yurt dışından nerelere gitmemiz lazım? Ona da Meclis kapanmadan karar vermemiz lazım ki arkadaşlarımız o çalışmaları başlatsınlar. Biz onu değiştirebiliriz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ben bu ay sonuyla ilgili söylediğim için. Bu ay sonu muhtemelen kapanacak Meclis. Sırf onun için pazarı beklemiş olacak buradaki arkadaşlar, o anlamda söylüyorum.

BAŞKAN – Tamam, o zaman tartışalım onu Necati Bey.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Özgür Bey...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, salondaki herkesi saygıyla selamlıyorum.

Dün akşam, Meclis Genel Kuruluna beşinci yargı paketinin 102'nci maddesi olarak ilave edilen madde son derece olumlu bir madde. Orada 4 grubun uzlaşısı - gerçi imza aşamasında üç grup kalmıştı ama bunun çıkmış olması bence çok önemli ama bunu oraya getirene kadar çektiklerimiz de çok fazla. Ben, bu konuda Soma Komisyonunun -aslında birer birer çok iyiniyetli üyelere oluşuyor ve her fırsatta da aynı şeyi birbirimize karşı söylüyoruz ama- burada üstlenmesi gereken rolü üstlenmediğini, özellikle Başkanlık Divanının, bizim bu Komisyonumuzun Başkanlık Divanının, bu konuda biraz daha fazla inisiyatif alması gerektiğini düşünüyorum. Aslında Başkanlık Divanının teşekkülüyle ilgili muhalefet partilerinin endişelerinin de haklı çıkmaya başladığını görüyoruz. Bunun böyle olmaması lazım.

Şimdi, biz Soma'ya gittik, geldik. Soma'yla ilgili birçok endişe, birçok eleştiri, birçok bizlerin gündeme taşıdığı ifadelerin tamamını oradaki işçiler teyit ettiler ifadelerinde ve ayrıca da artık herkesin bildiği bir şey var ki burada, gelip Başbakanla görüşen 10 kişilik heyet, daha sonra o kişilerin oturma eyleminin bitirilmesi üzerine gelip de o kişilere getirilen selam ve "Ne istiyorsanız yapılacak." noktasında, kimsenin zorla ocağa inmeyeceği, aylıkların Başbakan tarafından en az 2 bin lira olarak belirlendiği, 6 tane maaş, ikramiye verileceği noktasındaki yaklaşım, yer altında taşeron olmaması, haftalık altı saatlik çalışma, aylık otuz altı saat geçmeyen çalışma, TOKİ' den kaybettiğimiz şehitlerimizin ailelerine ev, bir kişiye istihdam, sivil şehit sayılmaları gibi daha devam edebileceğimiz birçok şey var. Bunu orada duyuyoruz, beklentiye anlıyoruz, "Takipçisi olacağız." diyoruz, oradaki insanlara söz veriyoruz, sonra buraya geliyoruz,

burada alt komisyon var, alt komisyona bu Komisyon kurumsal olarak gidip “Soma’da bunları, bunları tespit ettik, bunları düzenleyin arkadaşlar, iyi olur, böyle bir beklenti var, bu işi partiler üstü ele alalım.” Bu yok. Dün Plan ve Bütçe Komisyonu var. Orada bizim Komisyonumuzun Başkanlık Divanı olarak temsil edilmesi ve önemli gördüğü konuları...

Mesela şunu savunmak bize düşmez mi? Orada biz savunmak durumunda kalıyoruz ve bu konuda şahitlik olarak da “flash disk”le elimizde olan kayıtları falan söylememiz gerekiyor. Onun yerine, biz gittik, Başbakanımız adına oraya selam götürün Salih Kapusuz’la görüştüm, madencilerle görüştüm, “Böyle bir şey var...” Soma paketinin bir an önce... Mesela, hep, burada, Soma’da biz ne dedik? Soma kanununun ivedilikle en doğru şekilde ve acil olanlarının bir an önce ele alınması lazım. Plan ve Bütçe alt komisyon raporuna böyle bir katkı sunmadı bizim Komisyon. Dün Plan ve Bütçe üst komisyon görüşmelerine başlandı, usul görüşmeleri yapıldı, önerileri olanlar söyledi, esas üzerinde tartışmalar başladı. İster istemez biz bu beklentileri dile getirdiğimizde -maaş alamayan işçileri, oturma eylemini, orada yol kesmeye varan tepkisellikleri falan- bu sefer, biz deyince yapılrısa siyaseten bir sıkıntı olacakmış gibi. Onun yerine bir şey var burada, hepimizden oluşan bir komisyon var. Haa, Başkanlık Divanı daha heterojen oluşsaydı, muhalefete açılsaydı daha da iyi olurdu; olmadı, “Bizi temsil ediyorsunuz.” dedik, size her türlü yetkiyi vermeye hazır olduğumuzu da söyledik. Bu Komisyonun ortaklaştığı ve Soma’da aldığı nabızı neden bu Komisyonun Başkanlık Divanı Plan ve Bütçe Komisyonuna taşımaz? Neden grup başkan vekilleriyle bu konuda üstüne düşen şeyi yapmaz?

BAŞKAN – Cevap verebilir miyim?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Vereceksiniz herhâlde, onun için söylüyorum. Bitireyim de öyle Başkanım.

BAŞKAN – O zaman şöyle yapalım: En son Ayşe Hanıma da söz vereyim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ben de söz istedim Sayın Başkan.

BAŞKAN – O zaman, size de söz vereyim, kapatalım çünkü sunumdan sonra, sunum esnasında bu tür şeyleri zaten tartışacağız yoksa sunuma geçemeyeceğiz bu konuda.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben geldiğimde Sayın Yurttaş benzer şeyler söylüyordu, önemli bir kısmında yoktum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, ben mümkün olduğu kadar bir giriş yapmak isteyenlere söz vereyim diye ...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam ama şunu öneriyorum...

BAŞKAN – Yani bu konuyu detaylı tartışalım diye bir platform açmış değilim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Mesela dün şöyle bir sıkıntı çıktı ortaya: Biz Plan ve Bütçede gittik. Alt komisyonda sadece Eynes için verdi iktidar partisi önergeyi, ben Ata ve Işıklar’ın da olması gerektiğini söyledim. “Alt komisyon raporuna yazacağız.” dediler, yazmamışlar. Daha önce Plan ve Bütçe Komisyon Başkanımıza, bir sosyal ortam belki ama, yemek yerken gittim “Aman yapmayın.” dedim. O dedi ki: “Sırf Eynes olacak.” Ben bu sefer, bununla ilgili orada söyleyince boşu boşuna bir taraftan... Oysa siz hepimiz adına gelseniz, “Oraya verilen söz Ata’dır, Işıklar’dır, bizim Komisyonumuz partiler üstü bakıyor meseleye, şu, şu maddeler ayrılсын, Genel Kurula bir an önce sevk edilsin, bu sözler tutulsun.” deseniz herkesin işi kolaylaşacak.

Sonra ne oluyor? Madde 102 görüşülüyor; MHP önerge vermek zorunda kalıyor, bir kelimeyi değiştiriyor, çıkıyor Sayın Erkan Akçay durumunu anlatıyor, biz çıkıp konuşuyoruz; AKP Grubu “Manisa ilinde” yerine “Manisa’da” diye önergenin bir yerini değiştiriyor, çıkıyor, kürsü alıyor Muzaffer Bey. Herkes şunu söylüyor: Üç partinin de uzlaşısı... Bizim uzlaşımızı siz temsil edebilirsiniz ama burada, Mediste günlerdir, yedi gündür alt komisyon var, üst komisyonda görüşülmeye başlandı, Soma Komisyonu ortada yok. O zaman, ya yeniden Komisyonun Başkanlık Divanını ...

BAŞKAN – Özgür Bey, anladım meseleyi. Ben cevap vereyim o zaman.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - ... gündeme getirin ya da tek başına yani siz “Hepimiz iktidardanız, o yüzden bunu yapamıyoruz.” diyorsanız heterojen bir yapıya kavuşturun burayı, dört partiye de bire birer verin.

BAŞKAN – Arkadaşlar, biz Komisyon olarak geldiğimizde, ben önce Enerji Bakanımızı aradım, oradaki görüşmelerimizi ilettim. Daha sonra Ayşenur İslam’ı aradım bu konuda, onunla görüştüm, daha doğrusu akşam bana döndü, programı varmış. Sonra Yılmaz Bey’le birlikte de Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımızı ziyaret ettik, konular hakkında, yaşadığımız süreç hakkında konuşmak için. Belki biz iktidar olduğumuz için sizin gibi basın önünde, bunları çağırıp kameralarla yapmadık veyahut da duyuramadık.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Biz de kamera çağırmadık. Alt komisyon zaten basına kapalı.

BAŞKAN – Hayır, hayır. Bunların hepsini biz yaptık, sorunları bire bir ilettik.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hiç öyle görünmüyor, dünyadan haberleri yok.

BAŞKAN - Şimdi, bizim Komisyonumuz...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Alt komisyon basına kapalı, bu niçin konuşulmadı orada?

BAŞKAN - Özgür Bey, bizim Komisyonumuz araştırma komisyonu olduğu için bizim hareket alanımız sınırlı yani oradaki kanunun içeriğinin tamamına vâkıf olmamız da mümkün değil ama biz orada işçilerden almış olduğumuz geri dönüşleri buraya aktardık yani Recai Bey' le de paylaştık, Bakan Bey' le de paylaştık, bizim milletvekilleriyle de paylaştık yani orada biz üzerimize düşenleri oraya geldik ve bıraktık her şeyi anlamında değil, bazı şeylerin düzelmesinde bizim de telkinlerimizin olduğunu takdir etmeniz lazım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Aslında onun takdirini fazlasıyla yapmak istiyoruz biz, siz yapın, biz sizi takdir edelim.

BAŞKAN – O konuda Nurettin Canikli' yle de görüştüm, sadece o değil, kendi grubumuzda da görüştüm.

Ben Ayşe Hanım' a, daha sonra da Selçuk Özdağ' a söz vereceğim ve kapatayım, ondan sonra sunumumuza geçelim, yoksa bu bitmeyecek.

Ayşe Hanım, buyurun.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle, ben geçen hafta Şırnak' ta, dün de Karaman' da vefat eden işçilerimize Allah' tan rahmet diliyorum. Biz her ne kadar Komisyon olarak nasıl iş güvenliği sağlanabilir, kazalar nasıl önlenabilir çalışmasına yeni başlanamıza rağmen, hâlâ Türkiye' de iş kazaları, maden kazaları gerçekleşiyor. Bununla ilgili, inşallah, en kısa sürede tedbirler alınır.

Özellikle geçen hafta Soma' da işçilerimizin bizden talepleri vardı, hepimize oldu mutlaka. İş yerleri şu anda geçici süreyle durdurulanların söyledikleri şeydu: “Ne zaman faaliyete geçecek? Bizim işe ihtiyacımız var.” Bu anlamda, bir an önce faaliyete geçmesi noktasında ne yapıyor? Maden İşleri ya da MTA' ya, bilemiyorum, onları sormamız gerekiyordu ama Özgür Bey' in söylediklerine de bir şey söylemem lazım. Biz burada Soma' daki maden kazasını araştırma komisyonumuz ve alınabilecek tedbirlerle ilgili neler yapılabilir, bununla ilgili bir rapor hazırlayacağız. Kendimizi Plan ve Bütçe Komisyonu yerine zaten koyamayız. Sizin de dediğiniz gibi, oradan aldığımız tüm verileri bizler Bakanımızla ve ilgili kişilerle zaten paylaşıyoruz. Gidip direkt bunu Komisyonda anlatmıyor olmamız, bunlarla ilgili bizim daha öncesinde görüşmediğimiz anlamına gelmiyor. Mutlaka basın önünde de paylaşmamız gerekmiyor bunları.

Bu konuda ben dikkatinizi çekmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ayşe Hanım, sorumluluğunuz Hükûmete karşı değil, Meclise karşı. Meclisin komisyonuyuz biz.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Biz her şeyi basın önünde paylaşmıyoruz sizin gibi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Bu kamera fobisini anlamıyorum. Alt komisyon toplantıları basına kapalıydı zaten.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) - Bizde fobi yok da bazılarında da hobi var, kamera hobisi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “Alt komisyon basına kapalıydı.” diyorum.

BAŞKAN – Sayın Özdağ, buyursunlar.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; birincisi, burası Soma kazalarını araştırma komisyonu. Bu Komisyon üyelerinin her biri oradaki mağdur olan vatandaşlarla ilgili hassasiyetlerini gösterirler, kanun teklifi verirler, önergelerini verirler, ilgili komisyonlarla, ilgili bakanlarla görüşürler. Bunun için, muhalefetin, iktidarın milletvekili olmaya gerek yoktur.

İkincisi, buradaki Komisyon kurulurken İç Tüzük' e göre kurulur. Başkan, Kâtip, Başkan Vekili ve Sözcüsü İç Tüzük' e göre kurulmuştur. Bunu da herkesin bilmesi gerekir. Eğer burada bir problem varsa...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – İç Tüzük “İktidar partisi” mi diyor?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Ben sözümü tamamlayayım, onda sonra konuşun lütfen.

İkincisi, eğer burada bir problem varsa İç Tüzük' ü değiştireceğiz. Ondan sonra “Muhalefetten de 1 kişi olsun, ana muhalefetten 1 kişi olsun.” diyebileceğiz. Bugün, Komisyonda bir seçim olmuştur, bu şekilde tecelli etmiştir.

Üçüncüsü, burada bazı milletvekillerinin hassasiyeti, bazı milletvekillerinin hassasiyeti yoktur manasına gelmez. Mefhumumuhalefenden, burada “Biz hassasız, siz iktidar partisi milletvekilleri değilsiniz.” manasına gelir ki bu doğru değildir. Biz, kaza olduğundan itibaren burayla ilgileniyoruz. 2010 yılında bir araştırma komisyonu kuruldu. Bazıları dediler ki: “Araştırma komisyonu önergesi verdik, kabul edilmedi, edilseydi kaza olmazdı.” Efendim, 2010 yılında Bursa Milletvekili Altan Karapaşaoğlu Başkanlığında araştırma komisyonu kuruldu. Dört ay çalıştılar, yaklaşık 600 sayfalık bir rapor düzenlediler. Ardından Cumhurbaşkanımız, Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kuruluna bir görev verdi, onlar da çalıştılar ve onlar da yaklaşık 500 sayfalık bir rapor düzenlediler, ilgili birimlere gönderdiler.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, hepimizin içinde bulunmuş olduğu 24'üncü Dönem milletvekilleri, 2012 yılının içerisinde İş Güvenliği ve İş Yasası'nı çıkardı. Bu, dünyadaki önemli yasalardan bir tanesiydi. Biz dünyayla da yarışmıyoruz, biz kendi ülkemizin şartları içerisinde en iyiyi, en mükemmeli yapabilme noktasında gayret sarf ediyoruz iktidarıyla muhalefetiyle. Ve 2012'de çıkarmış olduğumuz İş Güvenliği ve İş Yasası'na rağmen... Yasaları çıkarırsınız, iyi yasalar çıkarırsınız fakat kötü insanların elinde o yasalar kötü olarak yorumlanabilir veya kötü olarak icra edilebilir. Kötü bir yasa çıkartırsınız, iyi insanların elinde çok rahat bir şekilde, iyi bir şekilde tecelli edebilir, iyi bir şekilde sonuç verebilir. Yasayı çıkardık ama bu yasayı uygulayacak olan gerek işveren gerek sendika yetkilileri gerekse de devletin bürokratlarının burada ihmalinin olduğunu gözlemliyoruz. Zaten idari ve adli soruşturmalar devam ediyor. Bu Komisyon da bunun için kurulmuştur, maden kazalarını özellikle Soma'daki maden kazalarını araştırmak için.

Diğer konulara gelince, bizim, burada, işçilerimizin maaşlarının verilmesi konusunda, Türkiye'de yasalar vardır. Ayın 17'sine kadar maaşlarının ödenmesi gerekiyordu. Dün itibarıyla maaşlar ödenmedi, orada işçi kardeşlerimiz eylem yaptılar. Elbette ki Türkiye bir hukuk devletidir, orada eylemlerini, protestolarını yapacaklardır ama bunları yaparken başkalarının hürriyetlerine de mani olmayacaklardır, başkalarının işlerine, başkalarının rızıklarına da mani olmayacaklardır. Türkiye'de Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu vardır, herkes Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na riayet edecektir. "Benim kafam esti, geleyim, Kızılay'da herhangi bir yerde eylem yapayım. Benim kafam esti, İstanbul'da, efendime söyleyeyim, Kadıköy'de eylem yapayım, yüzlerce kişinin rızıkına mani olayım" demeyeceksiniz kesinlikle.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Selçuk Bey, siz mi karar vereceksiniz herkesin ne yapacağına?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Efendim, ben konuşmamı şey yapacağım, siz de dinleyeceksiniz sabırla.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Yani, siz mi karar vereceksiniz insanların eylem yapmasına ya da bir başka şeye. Bu nedir yani?

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani, komut verir gibi olmasın, "dinlerseniz" dersiniz...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Peki, dinlerseniz daha güzel olur.

HASAN ÖREN (Manisa) – Daha şık oldu şimdi.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Evet, teşekkür ederim.

Beni dinlerseniz, daha sonra cevap verirsiniz, daha güzel olur. Burası hür kürsüdür, herkes istediği şekilde konuşabilir, bunun takdirini kamuoyu değerlendirebilir.

Maaşlarıyla ilgili diğer konuya gelince, dün akşam zaten Plan Bütçe Komisyonuna indirilen torba yasa içerisinde bu kardeşlerimizin maaşlarıyla ilgili, bu kardeşlerimizin özlük haklarıyla ilgili değerlendirmeler var ama Meclis 1 Temmuzda tatile çıkacağı için, 1 Temmuz'a kadar da uzayacağı ve ardından da Cumhurbaşkanlığı makamına gideceği ve aynı zamanda da Resmî Gazete'de de yayımlanacağı için bir ayı bulacak, otuz günü, belki de daha uzun bir süreyi bulmuş olacak. Dün akşamleyin bir önerge verdik 102'nci maddenin akabinde ve diğer muhalefet partilerinin milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri de imzalamışlardır, bu maaşların işsizlik fonundan ödenmesi konusunda hassasiyet göstermişizdir. Herkesin imzasıyla da çıkmıştır ve hepimizin oylarıyla da çıkmıştır, teşekkür ediyorum. Ve bu işsizlik fonundan ödenen paralar da yasal faizleriyle beraber işverene mutlaka rücu ettirilecektir, bu konuda çalışmalar yapılacaktır, gayret sarf edilecektir.

Burada, işçi kardeşlerimizin mağduriyetleriyle ilgili gerek sivil terör kapsamına alınması noktasında yani maaşlarının yükseltilmesi ve birinci derece akrabalarından da birer kişinin işe yerleştirilmesi noktasında yasa önümüze gelmektedir. Aynı zamanda, bu kardeşlerimize, 301 kişiye ev yapılması ve AFAD'da fonda biriken paranın da bu kardeşlerimize eşit miktarda dağıtılmış olması noktasında da gayretler Hükümet tarafından, Plan Bütçe Komisyonu tarafından ve Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından da çaba sarf edilmektedir.

Burada Atabacıları ve Işıklar'la ilgili de bir milletvekili arkadaşımız, "Özellikle Komisyonunda müdahale ettim ama olmadı." dedi. Komisyonunda söylersiniz, uygulatın ve uygulamazlar ama Meclis orada bitmez. İşte, dün akşamleyin bir önerge verdik, Işıklar'ı ve Atabacıları'nı da buna dâhil ettik. Orada kömür üretimi iptal edilmiştir ama aynı zamanda o ocaklar açıktır. Orada Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının müfettişlerinin istemiş olduğu şartlar yerine getirilinceye kadar burada, bu ocakta kömür üretilmeyecektir fakat işçiler de oraya giderek, yaşayan bir organizma olan oradaki kömür ocaklarında çalışarak kömür işletecek hâle, kömürü çalıştıracak hâle gelmesi noktasında da gayret sarf edeceklerdir. Orada hiçbir işçiyi mağdur etmeyeceğiz, hiçbir mağdur kardeşimizi veyahut da ölen kardeşimizi veya hayatta kalan kardeşimizi mağdur etmeyeceğiz. Devletimiz güçlüdür, Hükümet güçlüdür, Türkiye Büyük Millet Meclisi bunun için vardır iktidarıyla muhalefetiyle. O nedenle, bu Komisyon bir araştırma komisyonudur, bu konular konusunda hassasiyet gösteren tüm milletvekillerine teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, ben Selçuk Bey’le kapatayım dedim ama dört tane lamba yanıyor. Aramızda misafir olarak Plan Bütçe Komisyonu Başkanımız Recai Bey var, Uğur Bey var ve Kemal Bey var Edirne Milletvekilimiz. Yani bunu...

HASAN ÖREN (Manisa) – Beş olsun, çoğaltalım Başkanım.

BAŞKAN – Hasan Bey, sizin de mi lamba yanıyor? Göremedim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Recai Bey kesin konuşsun çünkü biz ondan çok söz talep ediyoruz.

BAŞKAN – O zaman, Namık Bey, müsaade ederseniz söz verelim.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Tabii, misafir arkadaşlarımız lütfen konuşsunlar.

BAŞKAN – Recai Bey, buyurun.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Sayın Başkan, ilk önce benim ışığım...

BAŞKAN – Daha önce yanmıştı, önce Namık Bey daha sonra Recai Bey’ di, o yüzden Namık Bey’in izniyle Recai Bey’e söz veriyorum.

RECAİ BERBER (Manisa) – Teşekkür ederim.

Ben söz verirseniz konuşurum ama Özgür Bey bizim Komisyonumuza geldiğinde söz vermemize gerek olmadan konuşuyor zaten.

Bizim Komisyonunda da bütün milletvekillerini davet ediyoruz. Bu Komisyonunun üyesi olmak, orada üye olmamak önemli değil, arkadaşların görüşlerini her zaman dinlemeye hazırız. Arkadaşlarımızın katkılarından dolayı da ben teşekkür ediyorum.

Ben sadece şunu söylemek için söz aldım: Bir tanesi, Komisyonumuzdaki kanun her ne kadar Soma’daki 13 Mayıs maden faciasından sonra gündeme gelmiş gibi görünse de, çalışma hayatıyla ilgili yaklaşık iki yıldır bütün tarafların çalışmaları, katkılarıyla oluşturulmuş olan, çalışma hayatının genelini düzenleyen maddeler içeriyor. Ayrıca, yeraltı maden işletmeciliğinde çalışanlarla ilgili de bu vesileyle özel hükümler de getirildi İş Kanunu’yla ilgili. Dolayısıyla, Komisyonumuzda görüşülen kanun İş Kanunu ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, sadece Soma’yla ilgili değil, onu belirtmek istedim. Bu nedenle de arkadaşlarımızın hassasiyetleriyle, dün bizim de gruplarla yapılan görüşmelerle, mevcut Komisyonunda görüşülen kanunda yer alması düşünülen ücretlerle ilgili hususun da, yine, Genel Kurulda görüşülen kanuna eklenmek suretiyle çözülmesinden dolayı ben bütün katkı veren arkadaşlara teşekkür ediyorum, işi hızlandırmış olduk.

Diğer konular da şu anda Komisyonumuzda görüşülüyor ve ben Araştırma Komisyonu Başkanımıza teşekkür ediyorum, Soma’daki ziyaretlerinden sonra geldiler ve oradaki görüşmelerdeki izlenimlerini Komisyonumuza, bana iletiler ve zaten ben bunu da Komisyonumuzda da belirttim. Araştırma Komisyonunun çalışmaları sadece Soma’daki olaya münhasır olmakla birlikte, oradan elde edilen tecrübeler, burada uzmanları dinlemeniz suretiyle oluşturulacak hususlar, daha sonra yani bu çalıştığımız İş Kanunu’ndaki düzenlemelere yetmese bile, daha önce yapılan araştırma komisyonunun verilerinden yararlanılarak İş Güvenliği Kanunu nasıl Türkiye’de başarılı bir şekilde çıkarıldıysa, bu verilerle de sadece kanun anlamında değil, ikincil mevzuatta da Komisyonun çok ciddi katkıları olacaktır. Çünkü burada bürokratlara, taraflara, herkes dinleniyor ve genelde de esasen kanunlardaki eksikliklerden dolayı bu tip hadiseler olmuyor. Kanunlar var ama kanunların ikincil mevzuatındaki -yönetmelikler, tüzükler, denetimler vesaire gibi- eksikler nedeniyle de olabiliyor ya da bunların uygulamalarından kaynaklanan sorunlar olabiliyor ve genelde de araştırma komisyonumuz çok daha detaya inmiş oluyor. Yani sadece yasa düzenlemeleriyle sınırlı değil, sizin Komisyonunuz bunun en ayrıntısına kadar, belki oradaki işçinin psikolojisine kadar veya işçi-işveren ilişkilerine, çalışma düzenine kadar inen bir düzenleme yapıyor. Bunlar yasa konusu değil ama sizin burada yapacağınız çalışmalardan, yine, Meclisimiz ve ilgili komisyonlarımız, -Enerji Doğal Kaynaklar Komisyonumuz ya da Plan Bütçe Komisyonumuz- çalışma hayatıyla ilgili komisyonlar da yararlanacaktır diye düşünüyorum.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Başkanım.

Namık Bey, buyurun.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Misafir arkadaşlarımız varsa onlara ben söz hakkımızı verebilirim.

Şimdi, tabii, Soma Komisyonu olarak tarihimizin yaşanan en büyük faciasından sonra, partilerin mutabakatıyla bu facia karşısında hiç kimsenin kayıtsız kalması beklenemez. Beklendiği gibi, kamuoyunun bizden beklediği gibi ortak mutabakatla araştırma komisyonu kuruldu ve görevine devam ediyor.

Sayın Başkanım, şimdi, benim gözlemim, bakın Soma'ya gittiğimizde, gerek madeni gezdiğimizde gerek sahayı gezdiğimizde gerekse oradaki Kaymakamlık sonrasında işçilerle yaptığımız temaslarda, şu anda var olan, orada çok önemli gördüğümüz ve bu Komisyona da... Sanki, biz oraya gittik, müdahale ettik ve bundan sonra zaten her şeyde biz sorumluluk üstlendik gibi bir algı da var kamuoyunda. Mesela bana işçi diyor ki...

Biliyorsunuz, o 301 ölen yurttaşımızın 103'ü Balıkesir'den, Dursunbey'den, Savaştepe'den, Sındırgı'dan, Bigadiç'ten. Dolayısıyla, biz sürekli temas halindeyiz onlarla. Biz de CHP'li milletvekili olarak orada birlikte madene iniyoruz, madenleri geziyoruz. Sanki orada bundan sonra... Şunu soruyor sağ kalan işçi: "Bizim iş güvenliği standartlarımız, yaşam güvencemiz var mı? İşveren bize tebligat yapıyor, bizi işe davet ediyor." Soma Komisyonunda bizi her şeye yetkili ve etkili zannediyor ve biz buradan hemen yasa çıkarabiliyoruz zannediyor. Bir defa, biz sanki oradaki acıları kamuflaj etmeye gitmek gibi bir duruma da düşme olasılığımız var. Bu bakımdan Komisyon adına endişe ederim; birincisi bu. Hatta ben bununla ilgili bir kanun teklifi verdim. Bakın, şu anda ben size rakamlar vereceğim.

Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, ben on beş gün önce bir kanun teklifi verdim. Türkiye'deki maden ocaklarının tamamının iş güvenliği standartları sağlanıncaya kadar kapatılması geçici olarak. Bir kanun teklifi verdim, gerekçem de şu: Bakın, sadece AKP Hükûmeti döneminde, 22 Kasım 2003'te Karaman'ın Ermenek ilçesinde grizu patlamasında 10 kişi, 8 Eylül 2004'te Kastamonu Küre ilçesinde yangında 19 kişi, 2 Haziran 2006'da Balıkesir Dursunbey'de grizu patlamasında 17 kişi, 10 Aralık 2009'da Mustafakemalpaşa'da grizu patlamasında 19 kişi, en son 23 Şubat 2010'da yine Balıkesir Dursunbey'de grizu patlamasında 14 kişi öldü. En son Soma'daki -saymıyorum daha çok var çünkü- faciadan sonra Dursunbey'den beni işçiler arıyor şimdi. 2010'da ve 2006'da ölen 10-17 işçinin ailesi arıyor, diyor ki: "Sayın Vekilim, tamam, Soma'da ölen kardeşlerimiz haklarını alsınlar ama aynı şekilde öldü bizim yakınlarımız da, bizim de babamız aynı şekilde öldü."

Dolayısıyla, birinci soru şu: Bu işçi kardeşlerimiz, şu anda Soma'da tebligat yapılan işçiler çalışmaya girdiğinde aynı facia yaşanmayacağını iş güvenliği koşulları uygun mudur burada? Bunu tespit etmemiz lazım.

İkincisi de: Oradaki işçiler, şu anda korkudan madene giremeyen -Özgür Kardeşimin sık sık ifade ettiği- işçi kardeşlerimiz madene girecek. Adam işsiz kalmak, işsizlik Fonu'ndan para almak istemiyor ki. Şunu soruyor: "Benim yaşam güvencem var mı? Ben o madene girdiğimde ölen arkadaşlarımızın akıbetine uğramayacaksam ben çalışacağım." diyor adam. Adamın çalışmayacağım diye bir derdi yok ki. "Alın teriyle çalışacağım." diyor.

Dolayısıyla, bizim, evet belki bundan sonraki madenlerde iş güvenliği tedbirlerinin, standartlarının alınmasıyla ilgili belki bir tespitte bulunacağız ama şu anda var olan bir durum var yani devam eden bir süreç var. İşte gezdiğimiz İmbat Maden'de gördük. Bize oradaki vatandaş yetkili ifade etti. "İşçilerin bir saat nefes almasını sağlayacak oksijen olsaydı bugün bu insanların hepsi yaşıyor olacaktır." demedi mi arkadaşlar? Bunun maliyeti bin lira arkadaşlar. 3 bin kişinin çalıştığı bir vardiyada 1 trilyon maliyeti. Senede bu madenden kazandığın para 10 trilyon. İnsanların yaşamı için 1 trilyon değmez mi? O nedenle acilen alınması gereken tedbirler var, onu demek istiyorum. Bunamüdahale edelim Plan ve Bütçe Komisyonunda şu anda acilen. Örneğin, o şeyleri devlet gerekirse sübvansesin, yardımcı olsun, TKİ fon yaratsın. Oradaki işçi kardeşlerimizin oksijen tüplerinin, Almanya'nın yirmi beş yıl önce terk ettiği o şeyler yerine, karbonmonoksit tüpleri yerine o oksijen tüplerinin derhâl alınması gerekir. Burada arkadaşlarımızla, sizlerle de görüştüğümüzde hepimiz bunu gördük, acıyla gördük. Yani, oradaki işçilerin hayatı bin liradan daha mı ucuz? Yani, bin lira o oksijenin maliyeti.

Komisyon tabii ki çalışmasını iyi niyetle devam ediyor, ondan hiç şüphem yok. Burada Sayın Başkanımın da, diğer milletvekili arkadaşlarımın da o işçilerin yaşadığı ızdırıp karşısındaki duygularına çok yakından tanığım ve gördük orada. Hepimiz insanız sonuçta. Biz bunu yaparken çalışmalarımız üç ay içerisinde tamamlanacak ama bu arada acilen alınması gereken tedbirler var. Bununla da ilgili bir durum tespiti yapıp müdahale etmemiz lazım, bir; iş güvenliği için, şu anda var olan, tekrar çalışmaya çağrılan işçilerin iş güvenliği için, o standartlar için, iki; o çalışan insanlarımızın maaşlarının güvenceye alınması için. Çalışma koşulları... Çağrılıyor adam, gidecek, korkuyor. İşçi "Namık ağabey, çağırıyoruz, işveren bana tebligat yaptı. Peki, ağabey ben gideyim mi?" diyor, bana soruyor: "Siz gittiniz, gezdiniz, güvenli mi orası?" diyor bana. Peki, ne cevap vereceğiz değerli milletvekili arkadaşlarım? Sayın Başkan, size sorduklarında... Ali Rıza Bey, Savaştepe'den bana soruyor, ağabeyini Soma'daki madende kaybetti bu şirkette, kendisi sağ kaldı, Savaştepe Karacalar köyünde. İsmi var bende. "Namık ağabey, çalışmaya gideyim mi?" diye soruyor bana, ne tavsiye etmemi istersiniz? Gitsin mi Soma'ya çalışmaya yani bu madene çalışmaya gitsin mi? Ben bu sorunun cevabını veremiyorum, verdiğim anda da kendimi insani olarak, ahlaki olarak, vicdani olarak sorumlu görüyorum. Görüyorum çünkü orada onların yaşayacakları... O Soma Madencilik'e -orayı gezmedik- 301 insanın orada yaşamını yitirdiği madene sağ kalan işçilerin girmesini şu anda hiç kimse sağlayamaz o güvence verilmedikten sonra. En

azından, o madene, o bir saatlik karbonmonoksitten ölüme engel olacak o şeylerin alınmasını zorunlu tutacak bir yasal düzenleme hemen çıkmalı. Ondan sonra şunu diyebilirim ben ona: "Evet hemşerim, Savaştepe Karacalar köyünden Halil, sizin madeninizde bakın şey çıktı, bundan sonra oksijen maskeleriyle gideceksiniz. Karbonmonoksit orada artarsa, sizin yaşamınızı tehdit ederse sizi yaşatacak bir buçuk saatlik oksijen var kardeşim." demeliyim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bu kanunda da var zaten, bunun için ayrı bir maddeye gerek yok ki Namık Bey.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Yılmaz Bey, siz de hukukçu, siz de avukatsınız. Şöyle: "Her türlü tedbirleri alır." diyor.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – "Her türlü teçhizatı bulundurur." diyor.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Bakın, sevgili kardeşim, biliyorsunuz siz de, bu hukukta geniş çaptır, daraltacağız bunu. "İşçinin kafasına oksijen tüpü alacaksın." diyeceğiz. "Her türlü tedbiri alır." diyor ama adam almıyor kardeşim, alıyor mu? Şu anda var kanun, doğru ama hukukçuyuz, diyor ki: "Ben her türlü tedbiri aldım ama sonuç böyle oldu." Ben de diyorum ki daraltalım şeyi.

BAŞKAN – Şimdi, Namık Bey, tabii, kaçtı şeyi bilmiyorum ama...

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Yılmaz Bey, şey yapalım...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Anladım da, bu tedbiri almıyorsa bunun müeyyidesi var.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Şöyle: O tedbiri alması için işvereni daraltalım, tanımlayalım yani. "İş güvenliği tedbiri budur." diyelim Yılmaz Bey. Var o yasa, biliyorum ben de ama o yasaya rağmen bu oldu. Bakın, ben size söyleyeyim, Dursunbey'de 17 işçimizin öldüğü kazadan sonra -yargılamanın sonucunu söylüyorum size- bu vicdanları yaralamıyor mu? Bakın, Balıkesir 1. Ağır Ceza Mahkemesi, hüküm: "Sanıklar, madenin sahibi Erhan, Nihat, Hüseyin Emre hakkında taksirle ölüme ve yaralamaya sebebiyet verdikleri iddiasıyla cezalandırma talebiyle mahkememize kamu davası açılmış ise de mahkememizce yapılan yargılama sonunda iddianamede belirtilen eylemden ötürü sanıklara izafe edebilecek herhangi bir kusur ve tedbirsiz davranış tespit edilemediğinden sanıkların üzerine atılan suçlardan CMK 223/2-(c) maddesi gereğince ayrı ayrı beraatlerine." 17 kişi öldü. Balıkesir 1. Ağır Ceza Mahkemesi...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hangi kazaydı bu?

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Dursunbey kazası, Dursunbey grizu patlaması 2010. Az önce dedim ya, bakın...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tüm sanıklar mı beraat etti?

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Bir saniye...

23 Şubat 2010'da Balıkesir Dursunbey grizu patlamasında 14 kişi öldü, madenciler beraat etti, Ali Bey bilir. Ve kime ceza verildi biliyor musunuz? Orada madende çalışan mühendislere ceza verildi sekiz ay, o iyi hâlden altı aya indirildi, sonra paraya çevrildi ve bitti.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yargıtaydan geçti mi bu?

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Yok, Yargıtayda şu anda yani Balıkesir Ağır Ceza... İki davada da böyle arkadaşlar. Bakın, Dursunbey'de 2 Haziran 2006'da grizu patlamasındaki 17 kişinin ölümlü davasında da beraat. Ya, bu işveren alır mı bu tedbiri sevgili kardeşim? 27 tane insanı siz mezara koydunuz Dursunbey'de, iki suçtan da "işverenin beraatına." dediniz. Ondan sonra da kalkıp, efendim, yeterli tedbirler var...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kim dedi? Yani "Dediniz." derken herhalde Başkanlık Divanına hitap etmiyorsunuz.

BAŞKAN – Yılmaz, bir dakika...

Namık Bey, bağlarsanız ben size bir cevap vereyim diğer arkadaşlara söz vereceğim. Yoksa, şöyle yapalım: O zaman bu Komisyona hiçbir genel müdürlük çağırmayalım, bu konuyu tartışalım veyahut da Komisyona davetli olduğunda bu konuyu hiç tartışmayalım, önce onu dinleyelim, öyle bir şey yapalım. Yoksa, bakın, kırk beş dakika oldu bizim Komisyonumuz açılalı.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Evet, tabii ki arkadaşımız gelmişken sunumunu yapsın.

Ben şunu demek istedim: Bunu önemli ve ivedi gördüğüm için, orada hepimiz yaşadığımız için, bu yasal düzenlemeyi en azından oksijen tüpüyle ilgili... Çünkü adam da işçileri davet ediyor çalışmaya, işçi gidecek korkuyor. Hemen bir yasal düzenleme teklif edelim ortaklaşa. Evet, işverene her türlü yükümlülüğü vermiş yasa ama işveren bunu anlamıyor arkadaşım. O zaman ona bizim şunu daraltarak tanımlamamız lazım. "Madenlerde, yer altı madenlerinde oksijen tüpü takmaları zorunludur." diye bir madde koyalım, işverene bunu aldıralım. Onu diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, bizim toplantımızın veyahut da Komisyonumuzun bir amacı da, tabii, Komisyon toplantıları bittikten sonra raporumuz yayımlandığında kömüre yönelik köklü bir kanun çıkartalım istiyoruz. Söylediğiniz acil şeyler konusunda biz Çalışma

Bakanlığından müfettişlerle de görüştük. Onlar çok sıkı denetim yapıyorlar şu an kömür ocaklarında. Bazı kömür ocakları da kendiliğinden, özellikle özel sektör de kendiliğinden kapatmış bazı şartların sağlanamayacağı konusunda.

Şu an karbonmonoksit yerine oksijen tüpünü zorunlu şekilde istiyorlar fakat şu an benim edindiğim bilgiler, ithalatta bir sıkıntı var anladığım kadarıyla. Geçen beni, Demir Exporttan ziyarete geldiler Soma Madenin yanındaki sahayı işletecek olan arkadaşlarımız. Onlar da bu kazada 400'e yakın oksijen maskesini kurtarma ekiplerine vermişler. "250'si kayıp. Önemli değil." dediler. Şimdi yeniden ithalat için başvurmuşlar.

Türkiye'de bunun üretimi yok. Belki de bu sayede Türkiye'de bunu üretebilecek sektörler de gelişecek çünkü karbonmonoksitin hakikaten terk edilmesi lazım. Karbonmonoksit maskesinin verimli çalışabilmesi için havada sizin minimum bir oksijene ihtiyacınız var. Ama oksijen maskesi olduğu zaman havada hiç oksijen de yokken bunu sağlayabiliyorsunuz. Teknik bir konu. O konuda ben teşekkür ederim.

Bir de algı konusunda haklısınız. Hakikaten Komisyonumuz üzerinde çok büyük algı var. Bizim sınırlarımız her ne kadar araştırmayla da sınırlı olsa, insanların bizden beklentileri çok farklı. O yüzden biz gelir gelmez hemen ilgili bakanlıklar, komisyon üyeleri, grup başkan vekilimizle konuları paylaştık. Onlar üzerinde yapabileceğimiz değişiklikleri yapmaya çalıştık. Ama, inşallah, bu Komisyondan... Bugünden yarına bir şey çözüleceğini ben de ummuyorum. Sabahleyin gelmeden, emin ol, talebe gibi, Polonya'da ve Slovenya'daki kömürlerin dönüşümüyle ilgili çalıştım. On yıl sonra verimini almışlar.

Amerika'dan bir hocamız geldi. Önümüzdeki hafta dinleyeceğiz burada, inşallah, salı günü. Kendisi de söylüyor, "On-on iki yıldan önce bunun sonucunu almak çok zordur." diyor. Bu bir kültür meselesi, teknolojinin uygulanması meselesi. İnşallah hiçbir kaza falan olmasın. Bizim arzumuz o yönde.

Necati Bey, kısa olursa rica edeceğim, yoksa toplantı maksadına ulaşmayacak.

Buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Şimdi, ben, genel olarak söyleyeyim de.

Başkanlık Divanı üyeleri başta olmak üzere, Başkan başta olmak üzere, iktidar partisi milletvekilleri, muhalefet partisi milletvekillerinden Komisyon üyesi olan bütün arkadaşlarımızın iyi niyetinden, samimiyetinden kimsenin şüphesi yok bir kere. Yani bunu ortaya koyalım.

Ben ilk toplantıda söylediğim gibi, yani bizim yaptığımız bazı tespitleri muhalefet yapıyormuş veya işte iktidarı eleştiriyormuş gibi algılamak lazım. Yani bunu artık iktidar- muhalefet kısır çekişmesi içerisinden çıkarmamız lazım. Yani bu Komisyon yoksa böyle... Hele buradaki toplantılarda özellikle bir şey söyleniyor, işte hemen iktidar partisi milletvekili arkadaşlarımız cevap veriyorlar. Onlar da belki kendilerine göre hassasiyet gösteriyorlar.

Komisyonun oluşması, Başkanlık Divanı, Tüzük. Tüzük'te demiyor ki muhalefet partisinden herhangi bir milletvekili olamaz. Böyle bir şey yok Tüzük'te. Biz "Tüzük'e uygun değil." demedik. "Sadece şık olurdu." dedik. Yani muhalefet partisinden bir milletvekili de Başkanlık Divanında olsaydı daha şık olurdu, daha etkin olma ihtimali olabilirdi. Yani Özgür Bey'in söylediği, bizim söylediğimiz, daha çok endişelerimiz bu Komisyonun daha fazla etkin olması noktasında. Yoksa, elbette, siz başta olmak üzere bütün arkadaşlarımız canla başla, iyi niyetle çalışıyorlar. Yani bütün söylenenler bu noktada. Biraz daha faydalı olalım, biraz daha etkin olalım.

İşte, Plan Bütçe Komisyon Başkanı'nın da Manisa Milletvekili olması, bu işi yakından bilen Recai Berber Bey'in olması da aslında bu anlamda paralel çalışma noktasında da aynı dili konuşabileceğimiz için de bir şans diye düşünüyorum ben.

BAŞKAN – Bence de.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) - Bu Komisyon çalışmalarını her yaptığımız toplantıdan sonra bir sonuç bildirgesi gibi veya ara rapor gibi bir şeyler çıkartırsak, yani bunu da yayınlayabilirsek, ortaya koyabilirsek biraz daha etkinleşir diye düşünüyorum.

Bunun dışında, bakıyoruz, biz gittik, girdiğimiz maden belki de Türkiye'de en iyi tedbirleri alınmış madenlerden bir tanesi ta ocağa kadar girdiğimiz yer. Gerçekten zor şartlarda çalışıyor. Ama benim burada gördüğüm raporda 1.877 tane 2012 itibarıyla faaliyette olan ocak var. Bakın, 1.877 tane. Bunların büyük bir kısmı da oradaki maden kadar tedbirli veya teknik çalıştıkları kanaatinde değilim. Onun için bizim üzerimizde gerçekten büyük vebal var. Yani bu noktada bizim acil birtakım etkililerle birtakım şeyleri değiştirmemiz lazım diye düşünüyorum.

Yine, ilk toplantıda bir şey söyledim, denetim konusunda, denetimlerin eksikleri konusunda Bakanlığın yaptığı, Kemalpaşa Bükköy'deki kazadan altı ay önceki yaptığı tespitler altı ay sonucunda gidilmedi ve bunun nedeni de ödenek yokluğudur diye ifade ettim. Sonraki toplantıda, ben geç geldim veya yoktum, bir bürokrat arkadaşımıza sorulmuş, "Böyle bir şey olamaz." demiş. Bende belgeleri var.

Yani bu belgeleri getireyim size vereyim. O teftişin ödenek yokluğundan iptal edildiğine dair yazı var. Belge var benim elimde. Ben şimdi burada konuşurken bir de arkadaşlarımızın sözlerine itibar edin. Bana sorun yani sizde bunun belgesi var mı, yok mu? Vereyim size belgesini.

BAŞKAN – Necati Bey, kurul 25'inde gündemimizde. Gelecek onlar.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – 25'inde ben onları da getireyim o zaman.

Şöyle söyleyeyim: Bu işin iki ayağı var. Yani tedbirler ve denetim. Bu noktada bizim gerçekten geçmiş de baz alarak, geçmişteki hataları, eksikleri de baz alarak bir an önce bu vebalden kurtulmamız lazım. Yani bir an önce bu yaptığımız işin...

BAŞKAN – Rica etsem toparlayabilir miyiz.

Bir de Sakine Hanım var, Faysal Bey var, sayılar arttı.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Peki, ben uzatmamak adına burada o zaman sözlerimi bitireyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sağ olun.

Sakine Hanım, buyurun.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Aslında hemen gelen konuklarımızın sunumlarını dinlemeye endekslenmiştik ama toplantının başında sayın milletvekillerimizin açıklama yapma ihtiyacı duymuş olmaları, toplantının şeklini değiştirdi. Açıkçası sizin de biraz önce belirttiğiniz gibi, şekil itibarıyla biz gelen sunumları mı izleyeceğiz, yoksa toplantı niteliğine mi dönüştüreceğiz, bunu bir net belirlememiz gerekir. Çünkü sunumları izleyemeyecek niteliğe geliyoruz görüşmelere geçmiş olunca.

Ben bu anlamda, biraz önce vekilimizin de söylediği, sizin de söylediğiniz gibi bunun bir düzene girmesini talep etmek istiyorum. Ayrıca sayın milletvekillerimizin, AKP'li milletvekillerimin biraz önce, akşamki çıkan yasayla ilgili görüş bildirmeleri aşamasında sanki bunu icraatın içindenmiş gibi algılatmış olmalarını doğru bulmuyorum. Çünkü torba yasanın içine Soma'yla ilgili maddelerin konulmasında Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerinin de oldukça kanun teklifleri var ve bizim genel istediğimiz de, evet, 301 yurttaşımızı kaybettiğimiz bu kazada önemli olduğunu ve olağanüstü bir durumdan dolayı ivedilik gerekliliğini belirtmiş olmamıza rağmen, bu yasanın torba yasadan ayrılıp Soma'yla ilgili bir yasa niteliğine dönüştürülmesini talep etmiş olmamıza rağmen, ne yazık ki bunu elde edemedik, bunu sonuçlandıramadık. Biz, bu yasanın ivedi oluşunu düşünüyoruz ama hani o yasadan çıkarmayıp akşamki yasanın içine konulmuş olması da sevindirici bir olay çünkü biz bir an önce çözüme ulaşmasını istiyoruz. Oradaki işçilerimizin bir an önce sıkıntılarının giderilmesini istiyoruz. Bu anlamda da iyi bir sonuç olduğunu söylemek istiyorum. Ama bunun yapılabilirliği de varken yapılmayıp bu şekle getirilmiş olmasını da "Biz yaptık, oldu." mantığıyla her zamanki yöntemle yapılmış olmasını da açıkçası doğru bulmadım. Bunu belirtmek istiyorum.

Biz, burada, evet, bir komisyonuz. Komisyonumuzun amacı belki bu değil, araştırma komisyonuyuz. Ama üzerimize verilen bir yük var. Biz Soma'ya gittiğimizde oradaki işçilerimizin bizden beklentileri var. Komisyonumuzun görevinin haricinde beklentilerini biz burada diğer kurumları işleterek talep etmemiz gerekir ama bu talep etme aşamasında, Özgür Bey'in de sizlere söylediği gibi, bunu Komisyon olarak bilmemiz gerekir. İktidar milletvekillerinin "Biz bakanlarla görüştük, şunu yaptık, bunu yaptık." demiş olması Komisyonumuzu ne yazık ki tatmin etmedi. Bizler de bunlarla ne yapıldığıyla ilgili bilgi almak istiyoruz ya da bizlerle beraber bunun yapılmasını temenni ediyoruz.

Bir başka söyleyeceğim söz ise bu işçi ücretlerinin İşsizlik Fonu'ndan verilmiş olması geçici bir çözüm. Bunun bir an önce yasalması ve işçilerimizin ücretlerinin ve Soma'daki yurttaşlarımızın haklarının verilmesini de ayrıca talep ediyoruz.

Ben, Komisyonumuzun ara ara raporlar, sonuçlar vermesi gerektiğini düşünüyorum çünkü hakikaten orada olağanüstü bir durum var. Olağanüstü durumdan dolayı birçok yurttaşımızın mağduriyeti var ve ara sonuçlarla gitmemiz, sonucun, işte, iki ay, üç ay gibi sonraki dönemlerde değil ara sonuçlar vererek ilerlememiz gerektiğini de sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bir an önce de sunumlara geçme talebindeyim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim, sağ olun.

Şimdi, Hasan Bey, size söz vereceğim ama şöyle yapalım: Ben, tabii, başlangıçta görüş belirtmek isteyen arkadaşımız olur mu, olmaz mı... İster istemez bu genel görüşmeye gidiyor. Genel görüşme olunca da maksat hasıl olmuyor. İsterseniz bundan sonraki şeyde...

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Biz de konuşacağız Başkanım.

BAŞKAN – Tamam.

O zaman misafirimizi yolcu edeceğiz, biz bir genel görüşmeye açacağız o zaman. Böyle bir şey de yapmayalım lütfen çünkü vaktimiz dar. Haziran ayında mümkün olduğu kadar...

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, vakit...

BAŞKAN – “Vakit.” derken bizim arkadaşlarımızdaki genel eğilim “Yazın çalışmayalım.” yönünde. Haziran sonunda oturup da “Yazın da çalışalım.” dersek Komisyon olarak... O yüzden ben de diyorum ki haziranın sonuna kadar kritik kurumları dinleyelim.

HASAN ÖREN (Manisa) – “Vakit dar.” dediğinizde her toplantı açılışında bu cümle tekrarlanır.

BAŞKAN – Klasik olarak, öyle mi?

HASAN ÖREN (Manisa) – Vakit ne kadar bol olursa o kadar az konuşma olur.

BAŞKAN – Hayır, “Vakit çok olsun.” dersiniz biz toplantı saatlerini değiştirelim. Mesela, bu çarşamba, perşembe günü on olabilir, on bir olabilir. Uygun görürseniz o güne alalım. Yani çarşamba iki buçuk, mademki Meclis de açık, Meclis çalışmaları da var.

HASAN ÖREN (Manisa) – Hem buradayız, Meclisleyiz, burada çalışıyoruz.

BAŞKAN – Şöyle yapalım: Müsaade ederseniz, bundan sonra, bugünkü toplantıdan sonra yarın çağırdığımız kurumların olduğu yerde hiçbir arkadaşımıza söz vermeyelim, oturumu doğrudan açalım.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Önce gelenleri dinleyelim.

BAŞKAN – Önce gelenleri dinleyelim. Daha sonra da eğer görüşler olacak olursa, soru-cevap veya söz aldığı anda arkadaşlarımız dile getirirler.

Hasan Bey, buyurun.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; tabii ki konuştuğumuz konular araştırma komisyonunun görevi değil. Yani araştırma komisyonunun misyonu ve çalışma şekli başka. Ama araştırma komisyonunun rahat çalışabilmesi için Soma’da bugün yaşananların... Soma’daki ateşin söndürülmesi gerekli. Aslında bir mutabakat sağlandı. Yani Soma’da iktidarı ile muhalefeti ile en son oturma eyleminde bir mutabakat sağlandı.

Recai Bey burada mı, gitti mi?

BAŞKAN – Komisyon toplantısına gitti, gelecek tekrar.

HASAN ÖREN (Manisa) – Şimdi, orada ne yaptık biz? Bu geriye kalan konuşmaların hiçbirini düşünmüyorum, koymuyorum, konuşmuyorum. 106 maddelik şu an Plan ve Bütçe Komisyonunda torba yasa var ve bunun içerisine koyduk Soma’yla ilgili anlaştığımız konularda. Yani “anlaştığımız” derken başlıklarında anlaştık, içeriğini işte orada tartışacağız, Plan ve Bütçe Komisyonunda tartışacağız ve Genel Kurulda tartışacağız. Peki, biz bunu niye hızlandırmıyoruz? Herkes Plan ve Bütçede başlıyor Soma’dan, bir buçuk saat konuşuyor vergi affından. O zaman bunu bir an önce, Meclisin gündemi de boş, TCK’yı bitirdik, millî emlakle ilgili herhâlde bir konu var gelen ama bu çarşamba ve perşembe günü biz Soma’yla ilgili sorunu çözer hâlde geliriz. Hangi sorunu çözeriz? Soma’da oturma eyleminde Sayın Özgür Özel, ben, milletvekili olarak Sakine Hanım hep beraber oradaydık. Geldi Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımız Recai Berber, Salih Kapusuz, oturma eyleminde, kendileri iktidar adına bir konuşma yaptılar, biz sesimizi çıkarmadılar. Karşılıklı bir konuşmaya döndü. İşçilerin talepleri Hükümet kanadının taleplere karşı verdiği cevaplar ve bunların hepsi de kayıtlarda. Şöyle bir uzlaşma sağlandı orada: Ölenlerin şehit sayılması... Herkes “Kabul.” dedi. İş güvenliğinin alınmadan madenlere inilmesinin asla kabul edilemeyeceğini Salih Kapusuz söyledi. Hatta, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı Recai Berber de en son daha da ileri noktaya giderek, belki de doğru yaptı, moral, motivasyondur. “Ben aşağıya inip de denetlemeden hiçbir maden çalışmayacak.” dedi. Geçen süre içerisinde çalışmayanların aylıklarının ödeneceğini, tamamının ödeneceğini, yüzde 75’i, 70’i ama orada işçilerin kendilerine sorduklarında “Bu, bize yetmez, bununla geçinemeyiz.” dediğinde “Evet, yüzde 100’ü ödenecek.” dendi. Madende çalışanlara verilecek ücretle ilgili... Hatırlarsanız buraya bir komisyon gelmişti 10-15 kişilik, seçilmiş, 10 bin kişiyi temsil eden, onların da Başbakanla konuşma imkânı oldu. Başbakan da onların ne para aldığını... Tabii, bunu biz kimden duyuyoruz? Gelen komisyondan duyuyoruz ve Recai Berber’den duyuyoruz. Başbakanın kendilerine 1.200-1.300 lira maaşın çok az olduğunu, en az 2 bin lira olması gerektiğini ve 6 maaş da ikramiye olması gerektiğini söylediğine göre iktidar kanadının en yetkili ağı böyle bir ücretlendirmeyi biçtiyse bizim muhalefet olarak da “aşgari ücretin 3 katı” dediğimiz 2.400 lira gibi bir rakam talep ediliyor. Burada da bir uzlaşma sağlanabilecek gibi gözüküyor.

Taşeronluk sisteminin kalkması... Salih Kapusuz dedi ki: “Kesinlikle kalkacak.” Sayın Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımız da orada bu sözü verdi. Emeklilikle ilgili sorunu tekrar geriye, maddeye dönülmesi tartışmalı bırakıldı. Yaşın aşağıya çekilmesiyle ilgili altı madde konusunda bir uzlaşma sağlandı. Oturma eylemi yapan arkadaşların birçoğu dediler ki: “Siz bu sözleri burada veriyorsunuz ama tutmazsınız bu sözleri.” Bize de muhalefet milletvekili olarak ne düşerdi? Oradaki ateşi söndürmek düşerdi. Biz de milletvekili olarak

dedik ki: Eğer siz siyasete güvenmeyecekseniz, iktidara güvenmeyecekseniz o zaman burada konuşmanın hiçbir anlamı yok. İktidara güvenin, biz takipçisiyiz. “Önümüzdeki –ki, orada üzerine basa basa soruldu- beş gün içerisinde bu işi halledeceğiz.” dedi Salih Kapusuz. Ama akıllı insanlar dediler ki: “Beş iş günü de istersen.” Beş iş gününe çevrildi, süre on gün oldu ama yirmi üç-yirmi dört gün geçmesine rağmen, hâlâ daha Plan ve Bütçede 106 maddelik torba yasanın içerisinde bizim Soma’yla ilgili alacağımız tedbirler debelenip duruyor.

Yapacağımız şu altı maddeyle ilgili Soma’nın ateşini düşürmektir. Soma’da şu an eylemler devam ediyor. Biz, burada çay, kahve içiyoruz ve çok ciddi işler yapıyoruz ama Soma’daki insanlar TOMA’larla, polisle, kamyon şoförleriyle ve onlarla beraber ulaşımı kapatarak Türkiye’nin birçok belki de ulaşılabilir noktalarla götürülecek malları engelleyerek bir eylem içerisinde, haklı bir eylem yapıyorlar. Siyaset bu sözü verdi orada. Bunun içerisinde Cumhuriyet Halk Partisi de var çünkü Cumhuriyet Halk Partisi de orada “Siyasete güvenin, iktidar böyle söylüyor ise iktidarın en yetkili insanları böyle bir tavır sergiliyor ise siz buna inanmayacaksınız, kime inanacaksınız.” diye biz de orada bununla ilgili bir fikir beyan ettik.

BAŞKAN – Hasan Bey, toparlar mısınız.

HASAN ÖREN (Manisa) – Toparlarım.

Bu sorun çözülmeden bizim araştırma komisyonunun, gelen misafirlerimizi, Amerikalıyı, İngilizleri dinleme olasılığı çok zayıftır. Yapacağımız her toplantıda en az iki saat bu konuları tartışırız.

Şunu bir sefer gündemimizden çıkaralım, hemen biz komisyon olarak talep edelim bütün milletvekilleri -iktidarı-muhalefeti yok, hepimizin sorunu bu- Plan Bütçede çağıralım arkadaşımızı, ayırsınlar -ki tahmin ediyorum ki onlar da ılımlı bakıyorlar bu işe- hafta sonuna kadar çalışmamızı bitirelim, bunlarla ilgili tartışmayı açalım, 6 madde üzerinde neler yapıyor isek şu yükü bir üzerimizden atalım. Bu yükü attıktan sonra buradaki milletvekillerinin çok konuşacak şeyi yok. Sadece bilgi alacağız, bilgi edineceğiz, gideceğiz Avrupa’da neredeyse bunun en iyi şekliyle yapılmış, iş güvenliği alınmış madenleri göreceğiz ve uygulamaya sokacağız.

Benim isteğim ve talebim, eğer biz müdahil olup bu hafta içerisinde bu işi kotaramaz isek her toplantının iki buçuk saati Soma’daki işçilerin yaptığı eylem veya yanlışlar olacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Faysal Bey...

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) – Sayın Başkan, biz burada bu çalışmayı yürütürken insanlarımız kömür ocaklarında gerçekten ölmeye devam ediyorlar. Soma’dan sonra, Soma faciасыndan sonra sadece Şırnak ilinde üç ayrı ölümlü kazada 5 insanımız daha yaşamını yitirdi. Başka yerlerde de böyle münferit kazalar oluyor, insanlar ölmeye devam ediyor.

Şüphesiz, biz şu an bu çalışmaların başındayız. Yani şimdiden tüm sorunları çözecek durumda değiliz. Biz henüz sorunu anlamaya çalışıyoruz; tanımlamaya çalışacağız, ondan sonra çözümler geliştirmeye çalışacağız.

Yalnız, biz bunu oluştururken de bizim açımızdan kimi şeyler açığa çıkıyor yani işten anlasak da anlamasak da. Biz geçen hafta İmbat madenine indik. Facianın yaşandığı madenin hemen bitişiğindeki bir maden. Orada da her an benzeri, yüzlerce insanın öleceği bir kaza yaşanabilir çünkü koşulları diğerinden hiç de iyi değil ve gerçekten bir oksijen tüpüyle bu kazanın büyük oranda önüne geçilebilir. Bizim aslında bu çalışmayı yürütürken böyle palyatif, en azından riski biraz düşürecek kararları da alabilecek irademiz olmalı ya da devletin ilgili organlarına bu önerilerimizi sunmalıyız.

Bir de şu var: Şimdi, işte bu travma sadece Soma’da yaşanmıyor, şu an ülkenin dört bir yanında maden ocaklarında yaşayan insanların hepsi, işte basından aynı saatte haberdar oldular o faciadan, hepsi aynı sorunu yaşıyor.

Bir de ben size şunu söyleyeyim: Ben Şırnak’tan geliyorum, oraya ilişkin çok özgün bir durum var. Yani yıllardır tüm o coğrafyada öyle yüzlerce delik açılmış, hepsi kaçak -ben onu şimdi burada belirtiyim- hepsinde onar, on beşer insan çalışıyor ama o insanlar yıllardır çalışıyor. Şu an o insanlara “Burası kaçaktır.” dediğinizde çok yadırgarlar, hatta bizi terslerler çünkü onlar hep öyle alıştılar ve şu an o ocakların kapatılması hâlinde binlerce insanı –yani yaklaşık 5 bin insan var orada- aç bırakmış olacağız.

BAŞKAN – MİGEM’in ilgi alanına giriyor, isterseniz o sunum esnasında onu gündeme getirebiliriz Faysal Bey.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) – Tabii. Ben zaten kısa kesiyorum.

Demek istediğim, şu an Soma’da, şüphesiz, bir işsizlik fonu ve maaşların ödenmesi filan bir şekilde sağlanacak -kesinlikle sağlanmalı- ve açıkçası, meblağ da onları doyuracak, iyi, sosyal, insani ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde olmalı.

Şırnak için, işte, benzeri durumda olan yerler için de benzeri şeyler düşünülebilir. Mesela bugün de 1 insan öldü, üç gün önce 3 insan öldü, bir hafta önce 1 insan öldü ve yarın biz yine ölümlü bir vakayla da karşılaşabiliriz. Şu an o insanlara “Orayı kapat.” dediğiniz

zaman, her gün öldükleri -hâl de geçen hafta onlarla bir toplantı aldım- onlar diyorlar ki: “Bu bizim kaderimiz, öleceğiz; yalnız, ölmezsek zaten ağıktan öleceğiz.” Dolayısıyla oralar kapatılacaksa da o insanlara da bir fon oluşturulmalı, ayrılmalı ve onu da gündemimize alalım.

Bir de Soma'daki şey meselesini de önemsiyorum özellikle; bir oksijen tüpüyle bu facianın önüne büyük oranda geçilebilecek. Yalnız, geçilmezse yarın benzeri bir felakette her an karşılaşabiliriz çünkü yani İmbat'ta yani biz orayı bildiğimiz için oradan söz ediyoruz. Felaketin yaşandığı yerden iyi, pek bir yanı yoktur. Oradan belki daha geri koşullara sahiptir, iyi, pek bir koşul yoktur. O açıdan onu da böyle, bu çalışmaları yürütürken peyderpey açığa çıkmış, bizler açısından... Artık ulu orta, ortada olan kimi ihmallerin önüne de geçilebilir. İhmal demeyelim yani kimi yetmezlikleri, geçici de olsa giderecek tedbirleri alabilmeliyiz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Son olarak Başkan Vekilimiz Yılmaz Tunç'a söz vereyim, ondan sonra da MİGEM Genel Müdürü Hamdi Yıldırım'a söz vereceğim.

Yılmaz Bey, buyurun; kısa lütfen.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tamam, ben kısa olarak birkaç cümle söylemek istiyorum.

Tabii, bir an önce aslında bizim, konunun ilgililerini gerek kamu gerek özel, iş güvenliği uzmanlarını ya da devletin ilgili kurumlarını bir an önce dinleyip asıl çalışmalarımıza başlamamız gerekiyor.

Komisyon çalışmalarına 4 Haziranda başladık. 4 Hazirandan bu yana on üç gün geçti. Tabii bu on üç gün içerisinde bizim Soma ziyaretimiz oldu. Üç günlük Soma ziyaretinde komisyon üyeleri olarak epey bir tecrübe edindik. Ocağa indik, ocaktaki çalışma şartlarını gördük, oradaki uygulamayı gördük, yerinde gördük. Tabii, kaza olan yeri henüz daha göremedik. Daha sonra buraya da açıldıktan sonra bir ziyaretimiz olacak.

Şimdi tabii, milletvekili arkadaşlarımız komisyonun çalışmalarıyla ilgili birtakım eleştirilerde bulundular. Ben onlara cevap mahiyetinde olsun diye söylemiyorum. Yani bizim burada iktidarıyla, muhalefetiyle tek gayemiz var. O nedir? Bu tür maden kazalarında bir daha bu kazaların meydana gelmemesi için gerekli tedbirler nelerdir, eksiklikler nelerdir, bunları tespit etmek, bu konuda gerek yasama organına gerekse yürütmeye bir ışık tutmak. Raporumuzla bunu yapacağız. Tabii, bu süreç içerisinde tespit ettiğimiz eksiklikler olursa, acil alınması gereken tedbirlerle ilgili elbette ki ara karar mahiyetinde kararlar da yine Başkanımız tarafından kamuoyuyla ve ilgili kurumlarla paylaşılacaktır.

Şu izlenim ortaya çıkıyor bu konuşmalardan: “Sanki bu kaza oldu, bu kaza olduktan sonra hiçbir şey yapılmıyor, iktidar herhangi bir tedbir almıyor.” gibi elbette ki muhalefetin bu yöndeki eleştirileri her zaman oldu, bundan sonra da olacak. Şimdi şu anda...

HASAN ÖREN (Manisa) – Geriye dönük tartışma açıyorsun ya.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tartışma açmıyorum. Yani Plan ve Bütçe Komisyonunda...

HASAN ÖREN (Manisa) – En son konuşma...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ya, dün akşam...

HASAN ÖREN (Manisa) – Dün akşam dünde kaldı, sen şimdiye bak.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Siz ondan bahsettiniz.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ben ondan bahsetmedim. Gelin, el birliğiyle 6 maddeyi...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bunu diyorum ben de, işte bunu söylüyorum. Yani şu anda Eynez işçileriyle ilgili, dün gece bütün partilerimizin ortak verdiği önergeyle alakalı işçilerin maaş sorununu çözdük.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Geçici.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şu anda çözülmekte olan başka sorunlar da var. Emeklilik şartlarıyla ilgili düzenleme şu anda görüşülüyor, kanun önümüzdeki hafta Genel Kurula gelecek. Beş yıl öne alınıyor madencilerimizin emeklilikleri.

Çalışma süreleriyle ilgili olarak sekiz saatin altına düşme noktasında, komisyonda şu anda görüşülüyor, Genel Kurula gelecek, bunu konuşacağız haftaya.

Yine, çalışmadığı günlerin yıpranma payından sayılmasıyla alakalı önemli bir madde var, o görüşülüyor.

Yakınlarına maaş bağlanmasıyla alakalı, yine muhtaçlık şartının kaldırılmasıyla ilgili husus yine o torba kanun içerisinde görüşülüyor.

Ölüm aylığıyla ilgili bu beş yıl sigortalılık süresi ve dokuz yüz gün prim ödeme şartı kaldırılıyor ve o 60 küsur madencimizin yakını da böylece...

HASAN ÖREN (Manisa) – Bunu öne alalım, bizim önerimiz bu. Sadece öne alalım, 106 maddeden çıkaralım Plan Bütçede...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hayır, burada bir vakit kaybı yok Sayın Vekilim. Yani bunlar...

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani burada on ikiye kadar Plan Bütçede...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – ...işçilerin, şu anda çalışamayan işçilerin maaşı... Evet, çok acil maaş alması gerekiyor günü geldi çünkü. Ayın 15'i geldiği için bu sorunu çözdük.

HASAN ÖREN (Manisa) – Orada bir tane daha can yanar ise hepimiz burada farklı konuşuruz.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Lütfen, siz görüşünüzü söyleyin, saygı duyalım.

HASAN ÖREN (Manisa) – Şu anda bana...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Bu sorun çözüldü ama şu anda emeklilik maaşı...

Sayın Vekilim, Hasan Bey, biz konuşurken dinliyoruz sizi. Yani, şurada iki dakika, üç dakika konuşmamıza niye tahammül edemiyorsunuz?

HASAN ÖREN (Manisa) – Tahammülle ilgisi yok Yılmaz Bey, geriye döndüğünde sorun çıkar.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hayır, geriye dönmüyorum ben.

HASAN ÖREN (Manisa) – Dün akşama dönüyorsun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Hayır, dün akşama dönen sizsiniz.

BAŞKAN – Toparlar mısın Yılmaz.

Hasan Bey...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Burada gerek işin sosyal boyutuyla ilgili, emeklilik şartlarıyla alakalı şu anda Medis olaya el koymuştur. Bu kazada kusuru olanlarla alakalı cezalandırmayı kim yapacak? Bağımsız yargı yapacak. Bununla ilgili adli süreç de başladı, devam ediyor.

Bizim yapacağımız iş, bizim yoğunlaşacağımız iş, bu kazaların bundan sonra meydana gelmemesi için hangi tedbirlerin alınması gerekir, bunu araştırmak. Bunu da bir an önce ilgilileri dinleyerek yapmamız gerekiyor diyorum.

Teşekkür ediyorum.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Hasan Bey, lütfen...

HASAN ÖREN (Manisa) – Ben bölgenin bir milletvekiliyim, arkadaşlarım da bölgenin milletvekilleri olduğu için o eylemlerin içerisine bizi de çekiyorlar Yılmaz Bey, hassasiyetimiz...

BAŞKAN – Şimdi, Hasan Bey, bir önerge verdiniz Komisyona, onu bir okuyalım.

Bizimkiler de atsinlar önergeye imza, burada hiçbir sorun yok bizim açımızdan da.

Sadece bizim Komisyonumuzun yetkisi tavsiye niteliğindedir, biz bunu Plan Bütçeye tavsiye niteliğinde göndereceğiz.

HASAN ÖREN (Manisa) – Tavsiye tabii, doğrudur.

BAŞKAN – Ali, sen de atabilirsin, biz de atalım, sorun yok o konuda. Çünkü, olayın hassasiyeti, bize yüklemiş olduğu vebal, sorumluluk ve bizden beklentiler...

HASAN ÖREN (Manisa) – Orada yaşıyoruz Başkan.

Pazar günü mitinge çağırıyorlar, ticaret odası toplantıya çağırıyor, hepimizi çağırıyor, yaşayan biziz Manisa'da olayın vahametini. Ne kadar hızlı çözülmüşse ateşi düşer Soma'nın, derdimiz bu.

BAŞKAN – Biz o içerik içerisinde bir karar alıp onu tavsiye edeceğiz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Doğru söylüyorsunuz, zaten Medis'in gündeminde başka kanun yok.

HASAN ÖREN (Manisa) – On beş gün, on gün daha sürer torba yasa.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Yani, kaçınıcı madde?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hayır, yani torba...

HASAN ÖREN (Manisa) – Torba 106 maddeye çıktı şu an 65'ten, 66'dan. Daha on beş gün tartışılır o. Öncelik tanıyın.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Salı günü gelir Genel Kurula.

HASAN ÖREN (Manisa) - Ne gelecek?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Kırk sekiz saatlik süreyi de kaldırınız oy birliğiyle.

HASAN ÖREN (Manisa) - İşte, onun için söylüyoruz yani anlatmak istediğimiz bu.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir daha söylüyorum: Bizim burada Komisyonumuzun alacağı kararlar hem kamu kurumlarına hem diğer komisyonlara tavsiye niteliğindedir, bağlayıcı değildir. Biz burada gördüğümüz acil şeyleri...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Önergemiz de o kapsamda efendim, tavsiye niteliğinde.

BAŞKAN – Biraz önce Namık Bey’ in dile getirmiş olduğu konuda da özellikle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bugün bir yazı yazacağız o konuyla ilgili yani karbonmonoksit maskelerinin -burada arkadaşlarımız da var Çalışma Bakanlığından bizim Komisyonumuza teknik düzeyde destek veren- oksijen maskelerine geçilmesi konusunda neler yapılmıştır, neler yapılıyor, o konuda da bir bilgi isteyeceğiz ve yapılmıyorsa bu konularda da bir tavsiye yazısı yazacağız ara şeyde.

Olayın hassasiyetini biliyoruz -Faysal Bey de söyledi- hakikaten madencilikte günbegün ne olacağı belli değil, bir sürü... Hamdi Bey de zaten bu konularda kaçak madenlerin çoğunu kapatılar, bildiğim kadarıyla 35 bin tane ruhsatı 8 bine kadar düşürdüler değişik amaçlarla.

Bizim açımızdan bunun bir sorunu yok ve mümkün olduğu kadar kararları hazırlarken, teklif verirken de bizlerin de onayıyla, oy birliğiyle vereceğimiz şekilde cümleler, şeyler kullanılırsa biz altına imza atarız, bu konuda emin olabilirsiniz. Bu mesele hepimizin meselesi. O yüzden hepimize çok teşekkür ediyorum.

Yarınki toplantıda hiç bu kadar görüşmeler de olmayacak, o yüzden de sizden affınızı rica ediyorum, doğrudan görüşmelere geçelim ve sözü de Maden İşleri Genel Müdürü...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Efendim, önergeyi oylatırsanız... İttifakla geçerse bir yandan yazışmayı hazırlasınlar çünkü...

BAŞKAN – Tamam.

Önergeyi okutuyorum:

TBMM Soma Maden Kazaları Araştırma Komisyonu Başkanlığına

Hâlihazırda Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmekte olan torba yasanın içerisinde yer alan madenler, işçi sağlığı ve iş güvenliği, kazazedeler, kazada kaybettiğimiz madencilerin ailelerine yönelik düzenlemeler vb. ilgili maddelerin ayrılarak öncelikle görüşülmesi ve diğer maddeler beklenmeden ayrı bir paket olarak TBMM Genel Kuruluna ivedilikle sevk edilmesinin teklif edilmesi için gerekli yazışmanın bugün mesai bitimine kadar yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Necati Özensoy

Hasan Ören

Özgür Özel

Bursa

Manisa

Manisa

Sakine Öz

Faysal Sarıyıldız

Namık Havutça

Manisa

Şirnak

Balıkesir

BAŞKAN – Şu ifade “sevk edilmesinin tavsiye edilmesi” şeklinde olursa... Biz teklif edemeyiz yani öyle bir yetkimiz yok.

HASAN ÖREN (Manisa) – Bence etkili olacaktır Başkanım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Evet, evet, öyle düzelttik, hemen paraf atalım.

BAŞKAN – Şimdi, Komisyonumuzun...

HASAN ÖREN (Manisa) – Tavsiye bu.

BAŞKAN – Tavsiye, tavsiye; teklif değil. Bu bir karar da değil, “Biz böyle bir karar aldık.” değil.

Müsade ederseniz, bazı arkadaşlarımız gittiler...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bir an önce işimizi yapalım, onlar da işini yapıyor zaten, devam ediyor onlar da.

BAŞKAN – Bir saniye Yılmaz, Yılmazcıım tamam.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ağabey, ayırsınlar, önce... Sekiz gün geçer Yılmaz...

BAŞKAN – Şimdi, o zaman verilmiş olan önergedeki tavsiye kararını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Zaten karara bağlanıyor.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ne zararı var ki, uzatıyorsun?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ne faydası var?

HASAN ÖREN (Manisa) – Faydası var...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hiçbir faydası yok.

Zaten Komisyon görüşmeleri tamamlayacak hafta sonuna kadar.

HASAN ÖREN (Manisa) – O zaman bizim burada oturmamıza da gerek yok, sadece sen orasını hall et.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Daha da uzatır, sizin o önermeniz oradaki çalışmayı uzatır.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ya, bırak, bizim fikrimize de saygı duy.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hiç uzatmaz, ne uzatacak.

BAŞKAN – Sözü Maden İşleri Genel Müdürü Hamdi Yıldırım'a veriyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken de tüm maden şehitlerine Allah'tan rahmet diliyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; tabii, madencilik konusunda sunum yaparken birçok veçheden olaya bakabilirsiniz, birçok değişik sunuşlar yapabilirsiniz. Ancak, özellikle Komisyonun görevi bakımından ne sunarsak daha faydalı oluruz diye düşünerek bir sunuş hazırladık. Bu bakımdan tabii madencilikle ilgili tüm konular bu sunuşun içerisinde yok. Özellikle burada bir çerçeve oluşturmaya ve madencilik konusunda kamu kurumlarının aralarındaki yetki ve görev paylaşımlarının daha sarıh bir hâle gelmesi konusunda faydalı olmaya çalıştık ve mevcut sistemi size anlatmaya çalışacağız. Daha sonra da belki yeni birtakım sistemler öngörülebilir mi, eksikler olabilir mi, onlar üzerinde devam edeceğiz.

Oldukça hızlı yapmaya çalışacağım. Bu bakımdan da inşallah zaman açısından yeterli zamanımız olur diye düşünüyorum.

Şimdi, madenler, Anayasa'dan baktığımız zaman, 168'inci maddesinde Anayasa'mızın, madenler, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır yani devlete ait olan bir kaynaktan söz ediyoruz. Bunun özel kişilere, gerçek ve tüzel kişilere gördürülmesi usul ve esasları da kanunla düzenlenir diyor ve bu çerçevede de Maden Kanunu'muz yürürlüğe giriyor. Maden Kanunu'muz çerçevesinde ana yönetim oluşuyor. Madencilik faaliyetlerinin hak ve yükümlülüklerini, madene ilişkin hak ve yükümlülükleri, Anayasa'dan gelen bu görevi yerine getirmek üzere, hüküm ve tasarrufu kullanmak üzere Maden İşleri Genel Müdürlüğü görevli bir kurumdur. Daha önce bu kurumun adı Maden Dairesi olarak yaygın şekilde biliniyordu Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın içerisinde, daha sonra da Maden İşleri Genel Müdürlüğü şeklinde yürütmeye devam edildi.

Şu anda fiilen çok kısa hemen Genel Müdürlüğümüzün, 1 genel müdür, 3 genel müdür yardımcısı, 9 daire başkanlığı türünden şeyler var.

BAŞKAN – Buraları geçelim, hızlı geçelim.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Buralara herhâlde şeyden bakılabilir.

Ama önemli olan kısmı, Türkiye madenciliğinin hukuki düzenlemelerini yine bu sayfada görüyoruz. Şu anda birtakım zaman zaman düzenlemeler var ama bunların birçoğu ana maden olarak madencilik faaliyetlerini düzenleyen Maden Kanunu'nda ve Madencilik Faaliyetleri Uygulama Yönetmeliği çerçevesinde yürümektedir. Jeotermal Kanunu da bunun bir ek şeyi olarak söylenebilir. Ancak, madencilik faaliyetiyle, madencilik işiyle ilgili sorumluluğu olan yasalara baktığımızda, bizim tespitlerimize göre -şu anda bu sayfanın önemli olduğunu düşünüyorum- 38 ayrı kanunda iş var. Yani, şurada söylediğimiz 38 ayrı kanun madencilik faaliyetlerini bir yönüyle ilgilendiriyor. Bu kısım önemli.

Bir de madencilik faaliyetleriyle ilgili olan aktörler önemli. Yani, kim bu işlerle ilgileniyor, hangi kurum ve kuruluşlar ilgileniyor? Buna baktığımızda da Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, hepsi, maden ruhsatı almaya hak sahibi oldukları için oradan başlıyor, Ticaret Kanunu'na göre kurulmuş şirketler, işte, DSİ, TCK falan... Bunların da ayrıntısını tek tek saymayayım, görüntüde hepsi görülüyor. Sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, sanayi ve ticaret odaları, mühendislik ve müşavirlik firmaları, bütün bunlar bu konuyla ilgili. Yine, burada, demek ve birlikleri kısaca, bilginiz olsun diye verdik. İlgili üniversiteler önemli. Burada maden mühendisleri yetişiyor. Bu bakımdan bunların şeyini size verdik.

Madencilik sektöründeki kamu kurum ve kuruluşları:

Maden İşleri Genel Müdürlüğü bir merkez kuruluşu.

MTA'nın fonksiyonu biraz karıştırılır çoğu zaman ama hiç ilgisi yoktur MTA'yla Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün. MTA bir jeolojik "survey" olarak genelde bilinir, yurt dışındaki karşılıkları budur. Arama faaliyetine zaman zaman biz MTA'yı sokarız; onun dışındaki hak ve maden hakkıyla ilgili olan hususlar tamamen Maden İşleri Genel Müdürlüğü içerisinde.

TTK, TKİ, Eti Maden, EÜAŞ ve BOREN vardır. BOREN biraz daha farklı, özel bir araştırma kurumudur.

TTK, TKİ, Eti Maden ve EÜAŞ, bunların herhangi bir özel sektörden farkı yoktur bizim açımızdan, onlara da ruhsat veriyoruz, bu kurumlara da ruhsat veriyoruz. Bu da çok karıştırılan bir husustur. Yani, ruhsat verme bakımından diğer özel sektör açısından hiçbir farkları yoktur; özel hükümler hariç, borda olduğu gibi, bor tamamen tekel durumunda.

Şimdi, bizim yönettiğimiz hususları, temelde -bu sunumda- ben üç ana grupta ele alacağım.

Bunlardan bir tanesi ruhsatlandırma süreci. Ruhsatlandırma işini biz yapıyoruz.

İkincisi: Bu ruhsatlandırma işinin arama ruhsatları dönemine giren rezerv yönetimiyle ilgili bir görevimiz var.

Diğer bir konu da özellikle işletme döneminde proje ve faaliyetin sonlandırılması gibi konuları ilgilendiren hususlar var.

Arama ruhsatları bu işin en başını çekiyor. Ruhsat aldıktan sonra... İlk ruhsat arama ruhsatı. Eğer biz işin başını doğru yaparsak neticeyi de doğru alırız. "Kimler maden ruhsatı alabilir?" konusuna, işte, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları -çok uzun gitmeyelim- tüzel kişiliğe sahip olanlar, kamu iktisadi teşebbüsleri, bunlar ruhsat alabilir. Bu bakımdan da zaman zaman Türkiye'de herkes ruhsat alma hevesine de çok kapılmıştı ve ruhsatlar 45 bin civarına kadar ulaşmış idi. Onlarla ilgili yaptığımız düzenlemeleri ve sonuçlarını da biraz sonra vereceğim.

Ruhsat almak için 4 ayrı imkânınız var:

Bunlardan bir tanesi, yeni bir ruhsat için müracaat edersiniz, eğer orası boş bir alansa alabilirsiniz.

İkincisi: Daha önce iptal edilmiş bir ruhsatı ihaleye çıkarır Maden İşleri Genel Müdürlüğü, oradan alabilirsiniz.

Veyahut da bir başkasına ait bir ruhsatı devir yoluyla alabilirsiniz.

Veya da icraya düşmüş olan bir ruhsatı icradan alabilirsiniz.

4 tane yolunuz var.

Bir ruhsat almak için doğrudan yerinin belirlenmesi ve Maden İşleri Genel Müdürlüğüne müracaat etmeniz ile eğer o alanda bir boş, başkasına ait bir hak söz konusu değilse ruhsat alabiliyorsunuz. Biz buna "takaddüm hakkı" diyoruz; onu da biraz sonra açacağım çünkü o da zaman tartışılan bir husus.

Maden gruplarımız var, kısaca onlar da burada görünüyor. Bunların da -hangi grupta hangi madenler var- kısaca, sizlere bilgisini verdik. Evet, bu kısımları da hızla geçelim.

Bir ruhsat alabilmek için -şu haritaları, orada, kısaca- bir özel sektör herhangi bir alana müracaat ediyor; bu alanda başka bir hak söz konusu değilse, o alanda ruhsat almaya hak kazanıyor. Bu, şu anda, bizim sistemimizde -bankalardaki sistem gibi- sisteme geliyor vatandaş, oradaki bir memurla muhatap oluyor; o muhatap olduğu süre içerisinde koordinatların girilmesi anı itibarıyla hak kazanmış oluyor. Bu kadar çok ruhsat vermemize rağmen çok büyük sorunların yaşanmadığı bir alandır yani kim önce müracaat ederse olur, takaddüm hakkının esası budur, hak buradan doğuyor. Bu demek değildir ki bu hak doğduktan sonra orada o faaliyetin yapılması mümkün olur; esas iş bundan sonra başlıyor. Bundan sonra, madencinin, buradan işletmeyi açmaya kadar -madenci tarafından bakacak olursak- başına gelmedik iş kalmıyor; yüzde 1'i bile değil, bazen binde 1 civarında bir realizasyon söz konusu.

Bu bakımdan da biz meseleyi biraz daha ciddiye alarak bu ruhsat verme işleminin yeniden ele alınması gerektiği hususunu gündeme getirdik 2010 yılında ve onunla ilgili birtakım düzenlemeler yaptık. Şimdi, şunu söylemeye çalışıyorum: 2010 yılına kadar olan dönem içerisinde, Medisimiz dâhil, neresi olursa olsun bir ruhsat müracaatında bulunduğunuz zaman, eğer bir hak yoksa orada, oradaki ruhsat hakkına sahip oluyorsunuz. Böyle bir rejim söz konusuydu. Bu rejim, tabii, dünyada farklı şekilde uygulanıyor. Kimi yerlerde mülkiyete ilişkin kullanılıyor, bizim ülkemizde ve birçok yerde yine uygulanan sistem, mülkiyetten ayrı bir hak söz konusu yani maden hakkı ile mülkiyet hakkı tamamen birbirinden bağımsız bir rejim uyguluyoruz. Bunun tabii, ciddi avantajları var, dezavantajları da var, zorlukları da var. Evet, burayı da geçelim.

Müracaatların değerlendirilmesi: Bu müracaatı ettikten sonra kişiye iki aylık bir süre veriyoruz. İki aylık süre içerisinde... Bir şeyi de söyleyeyim: İşte, zaman zaman "Maden İşleri Genel Müdürlüğü ruhsat veriyor." deniyor ama aslında -burada da anlattığım gibi- ruhsatı müracaat eden kişi kendisi alıyor yani orada bir hak vesaire yok. Son derece objektif bir sistemdir bu. Hakikaten bugüne kadar da sorun çıkmamış bir sistemdir. İki aylık süre içerisinde yapması gereken hususlar var. Bu da yine 2010 yılında çıkan kanunla getirilmiş bir durumdur. Bir ön inceleme raporu veriyor, bir maden arama projesi veriyor, bir mali yeterlilik belgesi veriyor. Bunların tamamı son düzenlemelerdir. Bu çerçevede, birçok maden ruhsatı, gerekli gereksiz müracaatlar önlenmiş durumdadır.

Devam edelim. Eğer, buradan da geçerse, mali yeterliliği vesairesi tamsa biz arama ruhsatını düzenliyoruz. İki ay içerisinde bunları tamamlayan kişiler arama ruhsatına hak kazanıyor. Arama dönemi üç ayrı bölüme ayrılıyor. Bu kısımlar gerçekten önemli unsurlar, bu yapılanlar belki yeterince anlatılmamış hususlar, onun için biraz üzerinde durmak istiyorum çünkü "Balık baştan kokar." diye bir laf

var bizim deyimimizde, bu, balığı baştan kokutmamaya ilişkin önemli tedbirler idi. Arama ruhsatını üç döneme ayırdık. Daha önce, bir ruhsat veriyorduk ve bunun üç yıl süresi vardı, artı iki yıl süresi vardı ve bunlara bakılmaksızın, milletin elinde bu ruhsatlar devam ediyordu. Eğer bu tedbirleri almamış olsaydık gerçekten de Türkiye’de ruhsatlanmamış herhangi bir yer kalmayacaktı. Bu çerçevede, üç bölüme ayırdığımız, ön arama dönemi bir yıl, genel arama dönemi mermerde bir yıl, genel arama dönemi diğer madenlerde iki yıl ve detay arama dönemi bundan sonra dört yıl. Bu her ara dönemde ruhsatların iptal edilmesi söz konusu. Yapması gereken hususlar var. Bu yapması gereken hususları yerine getirmediği zaman bu ruhsatların hepsi iptal ediliyor. Arama döneminde yapması gereken en önemli husus da sondaj yapıp maden varlığını bulması. İşte, biz buna “rezerv yönetimi” diyoruz. Yani, bizim maden işlerinin en önemli işlerinden bir tanesi bu. Bunların ayrıntısına girmiyorum ama şunu söylemem gerekiyor: Bu sistem uluslararası sisteme çok uygun bir sistem, bu işi en iyi yapan ülkelere uygun bir sistem. Fakat burada yine hâlâ sistemi bütünüyle eksiğimiz var. Onlara da en son “öneriler” kısmında devam edeceğim.

Burada, ayrıntılı olarak ön arama döneminde ne yapılması gerektiği var -ayrıntılarına girmeden- bunları yapmazsa ruhsat iptal edilir.

Devam edelim. Ön arama döneminde bu gördüğünüz rakamlarla ilgili, bize harcama yaptığıyla ilgili faturaları vermesi lazım yani ruhsatı alıp yatmayacak. Belli bir miktar para harcayacak, eğer bunları harcamıyorsa ruhsatı iptal edilir yani buna ilişkin ilgili faturalar gelmediği zaman ruhsatı iptal ediyoruz.

Genel arama döneminde de benzer uygulamamız var, geçelim burayı.

Burada da yine her yıl için yapmak zorunda olduğu harcamalar var. Bu harcamaları yapmak zorundadır, yapmazsa ruhsat iptal edilir.

Devam edelim. Genel arama döneminden sonra artık o alanda eğer veriler uygunsa detay arama programına geçmesi lazım. Bunun anlamı şudur: Artık burada bir maden varlığının söz konusu olabileceği ihtimalinin arttığı bir durumdan söz ediyoruz yani yeterince sondaj yapılmış, yeterince analizler yapılmış, tetkikler yapılmış, dört yıl süreye geçiyoruz ki burada artık sadece detay arama dönemi, detay çalışmaları yapılacak. Şöyle rakamlandırayım kafanızda oluşması bakımından: Mesela, 1 milyon dolar harcamış ilk iki yıl içerisinde, sonraki yıl içerisinde 20 milyon dolar daha harcayacak. O kararın verildiği dönemdir bu. Detay arama dönemi çok maliyetli bir dönemdir, 50 metre arayla –madene göre- 100 metre arayla tüm alanı taranan, işte derinliği madenin yapısına göre aranan bir dönemdir. Bunların hepsi gerçekten son dönemde yaptığımız -sizlere de teşekkür ediyoruz- Meclisimizden geçen kanunlar çerçevesinde uyguladığımız hususlardır.

Devam edelim. Bunların neticesinde –şu rakamlara ulaşabilirse Mehmet Ali Bey nerelerden nereye gelmiş- bu, sistemin tamamını regüle eden bir duruma dönüştü. Arama ruhsatı sayısı 35 binler civarındayken şu anda 8 bin –Sayın Başkan da söyledi- civarına düştü ve iki yıl içerisinde oldu, çok dramatik bir düşüş oldu. Bu tabii, istediğimiz bir şeydir, şu grafikten de çok rahat bunu görüyoruz. 36 bin denmiş arama ruhsatı, şu anda 8.221’e düşmüş. İşletme ruhsatı da şu anda 9.800’den 13.438’e çıkmış. Bu noktada toplam ruhsat sayımız 45.900’müş yani bu önemli; bilinerek, hesap edilerek yapılmış bir iştir ve sonuçlarına aldanıcı... İşte bunun anlamı şudur aslında: 2008 yılına kadar madencilik faaliyetiyle ilgilenen firmaların ya da özel kişilerin, tüzel kişilerin yüzde 90’ı sistemin dışında bırakılmıştır, bunun anlamı budur aslında. Yani gerçekten faaliyet yapmayan kişileri sistemin dışına koyduğumuz bir yapıdan söz ediyoruz. Böylece kaliteyi, sermaye birikimi olan şirketleri bu işe yönlendirmek; diğer kişileri de, bu işi yapamayacak kişileri de sistemin dışında tutmaya yönelik bir ön tedbir sonucudur. Burada da başka bir grafikte görüyoruz.

Devam edelim. Şimdi, bütün bu dönemlerden geçerek rezervi netleştiren, rezervle ilgili tüm faaliyetleri ortaya koyan firmalara biz işletme ruhsatı veriyoruz, işletmeye hak kazanmış oluyor. İşletme ruhsatı düzenlediğimizde bize yasal olarak vermesi gereken hususlar var. Bunları biz sizlere... Bizim Maden Kanunu’muz, kitapçığımızın arkasında da var, hangi belgeleri vereceği oldukça geniş kapsamlı bir proje bize öneriyor. İşletme projesinin ek form 10 diye öngördüğümüz bir çalışmayı bize sunması, tüm fizibiliteyi bize vermesi gerekiyor bu dönemi içerisinde. Bu fizibilitenin hazırlanması, projenin teknik yönlerini, üretim sahasıyla ilgili bilgileri, çevreyle ilgili uyum planlarını, işletme yöntemini, rezervler ve rezervlerin tespit edilmesi yöntemlerini yani bu madende işletme yapılması, öncesinde yapılan çalışmalara dayalı olarak işletme dönemini nasıl yapacağını ve işletme döneminden sonra da bu faaliyetleri nasıl sonlandıracağını tümünü bir proje şeklinde veriyor. Biz en önemli işlerimizden bir tanesi dediğim bu işletme projesinin sahaya uygunluğu için en az 3 kişiden oluşan ekiplerle işletme ruhsatının verilmesinin uygun olup olmadığıyla ilişkili ekiplerimizi yerinde, mahallinde tetkike gönderiyoruz, olumlu bulunanlar işletme ruhsatına kavuşmuş oluyorlar.

İşletme ruhsatı alındıktan sonra işletme ruhsatlarından “Bütün alanın tamamı işletmeye açık.” anlamı taşımaz. Biz, 3 tane izin istiyoruz, bu kısmı da önemli, karıştırılan bir konu. Mesela herhangi birisinin bir işletme ruhsatı var, hâlâ bir işe yaramaz, hâlâ orada gerçekten madencilik dışında bir hakka sahip değildir. Madencilik hakkına da henüz net olarak sahip değildir. “İşletme izni” diye bir kavramımız var, işletme izni belgemiz var, bunu alması lazım bu hakka sahip olması için. Bunun için de çevresel etki değerlendirmesi kararı getirmesi lazım, bir. Mülkiyet iznini, orman, özel mülkiyet, hazine, neyse bunu çözmesi lazım, iki. Ve en son mahallinden aldığı iş yeri açma ve çalışma ruhsatını alması lazım ve bunun dışında özel izne tabi bir alansa bunu da getirmesi lazım.

Şimdi, yine 2010’da yaptığımız bir düzenlemeyi daha burada söylemem gerekiyor: 2010’a kadar her alanda ruhsat hakkına sahipken 2010’da şu anda Türkiye’nin yüzde 15 civarında alanı kapalı alan hâline getirildi ve bu alanlarla ilgili önce ilgili kurumdan izin alarak ancak ruhsat alma dönemi başladı, bu da çok hayati bir husustur. Dolayısıyla, işletme ruhsatları, alınan ruhsatlar biraz daha önü açık ruhsatlar hâline geldi, sayısı azaldı ama önü açık ruhsatlar hâline geldi.

İşletme iznini alması için bu 3 izni veya varsa diğer ek izinleri, onları da alması lazım. Onları da aldıktan sonra -tabii ki teminatlardan, işte parasal değerlerden bahsetmiyorum- diğer yükümlülükleri de yerine getirerek işletme iznini alır. İşletme iznini alan bir firma “Artık orada faaliyet yapma hakkına sahip.” anlamı taşır. Bu noktaya gelinceye kadar faaliyeti yapmakla ilgili bir hakkı yok, yapabileceğine ilişkin bir hakkı var. Bu da çok karıştırılan bir husustur.

Devam edelim. Şimdi, tabii ki bu noktadan sonra artık işletme dönemine geçmiş ve işletme dönemi sonrası yapılanlarla ilgili daha yoğun bilgi vermek istiyorum. Bunlara geçmeden önce sistemimizde işletme iznini vermek için tabii teknik nezaretçi ataması da yapılması gereken bir husus. Tabii konuyla da ilgili olduğu için teknik nezaretçi ve diğer daimi nezaretçi ve teknik eleman konularından da bahsetmemiz gerekiyor.

Şimdi, bu noktada maden işletmecisinin çalıştırması gereken üç grup var. Bunlardan bir tanesi teknik nezaretçi. Maden işletme nezaretçisi yapacak olan kişidir bu. En az iki yıl deneyimli olması gerekiyor. Bununla ilgili eğitim faaliyetleri Maden Mühendisleri Odası tarafından yapılıyor. Eğer teknik nezaretçi ataması yapılmamışsa niteliklerine göre, o madencilik faaliyetinin biraz önce söylediğim işletme iznini alma hakkı yok. İşletme iznini almış ve teknik nezaretçisi atanmamış veya atanmış sonradan ayrılmışsa biz hemen bunların faaliyetlerini durdururuz. Bu nedenden dolayı her yıl, rutin olarak birçok, teknik nezaretçi atanmadığı sisteme düştüğü anda faaliyetleri durdurmuş oluyoruz.

Tabii, teknik nezaretçinin görev, yetki ve sorumlulukları ayrı ayrı yazılmış. İşte “İş sağlığı ve güvenliği uzmanları ile teknik nezaretçiler arasında, Çalışma Bakanlığının yürüttüğü arasında bir çalışma var mıdır?” konusu tartışmalı bir konu. Zannediyorum Komisyonumuzda da bu konu tartışılacaktır ileride. Bu nedenle, burada tek tek şu görevleri vardır diye söylemekten ziyade en önemlilerini söyleyeceğim: Bir kere burada defter tutması lazım. Biz bu defterin tutulup tutulmadığını kontrol ediyoruz. Ayrıca, teknik nezaretçinin faaliyetleri durdurma yetkisi var. Bu yetkisini de kullanması gerekiyor. Daha sonra sorularla bu açılabilir.

Şimdi “daimi nezaretçi” diye bir görevimiz var. Daimi nezaretçi, 15 işçi den fazla işçi çalıştıran yerlerde zorunlu bir sistem. Ayrıca, yer altında ve her vardiyada bulunması zorunlu olan bir durumdur. Burayı tekrar ediyorum: Yer altında her vardiyada daimi nezaretçiyi çalıştırmak zorunludur. Bunların da faaliyetleri durdurma yetkisi vardır. Ayrıca, yer üstünde de çalışan sayısı 15’i geçtiği zaman, bunların burada çalışma zorunluluğu vardır. Bunlar da, yine, hem teknik nezaretçi ve daimi nezaretçi, maden mühendisi olmak zorundadır, teknik eleman da diğer alanlarda olabilir.

Bir de teknik eleman konusu getirildi. Yine, 2010’da çıkan kanunda bunları düzenlediniz. Burada da, yine, 15 işçi çalıştıran işletmeler -burada tesisler hariç tutuldu- yer altında faaliyet gösteren işletmeler teknik eleman istihdam etmek zorundadır. Yani teknik nezaretçimiz var, daimi nezaretçimiz var, ayrıca bir teknik eleman zorunluluğu da var. Bunların, teknik elemanların tabii faaliyet durdurma yetkisi yoktur, bunu söylememiz gerekiyor.

Bugüne kadar bizim bu saydığımız sistem içerisinde denetim faaliyeti olarak bilinen hususlara geçmek istiyorum. Şimdi, madencilik konusunda inceleme ve denetleme yapan ana kurumlar -yani, bunun dışında da kurumlarımız var ama- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, valilikler ve il özel idareleri geliyor. Bunların hemen fonksiyonlarını bir -bunun faydalı olacağını düşünüyorum- anlatayım.

İş sağlığı ve güvenliği denetimleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görev yetki ve sorumlulukları altında toplanıyor. Ruhsat verme işlemleri -biraz önce anlatmaya çalıştığım- rezerv, işletme dönemi için projeye uygunluk, devlet hakkı ve terkle ilgili inceleme ve denetimler Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının görev ve sorumluluğu altında. ÇED var, tabii bu, kazalarla doğrudan ilgili olmayabilir ama ÇED’e uygunluk denetimleri de önemli. Yani, illa, biz, kapalı ocakları düşünmeyelim, ÇED süreçlerinde birçok konu

geçiyor ve ÇED'e uygunluk denetimleri de önemli bir unsurdur kazalar konusunda veya diğer faaliyetler konusunda. Orman izinleri ve orman denetimi, yine, Orman ve Su İşleri Bakanlığında. İş yeri açma ve çalışma ruhsatları ise, il özel idareleri ve valilikler tarafından verilmekte. Bu da, önemli bir yerel denetim unsuru olarak önümüze çıkıyor. Bu konunun madencilik açısından fevkalade önemi var. İş yeri açma ve çalışma ruhsatlarının alınması süreçleri önemli. Burada, işte, ulaşımın kullanılması, çevreye verilen zararlar, her türlü tedbirler de burada söz konusu olabilir.

Diğer kısımları bahsetmeyeceğim. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yapılan inceleme ve denetimlerin ayrıntılarına biraz girmemiz gerekiyor. Biz, burada bir tasnif yapmaya çalıştık. 303 ayrı konu içerisinde, bizim, mesela, kamu yararı kararı işimiz var, heyetlerle incelemeye gittiğimiz zaman 14 noktaya bakıyoruz. İşte, zeytinlikle ilgili konudan dolayı 8 ayrı konuya bakıyoruz. Kamulaştırmadan 11 konuya bakıyoruz. Burada şunu anlatmaya çalışıyoruz: Yani, bizim Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı olarak baktığımız konular, şu saydığımız başlıklar altında toplanıyor. Maden projesi faaliyete geçmeden önce 91 ayrı konu bizim gündemimizde oluyor. Bu projenin uygulamaya geçmesinden sonra mahallinde denetimlerde 52 ayrı noktayı inceliyoruz.

Şimdi, bizim incelemelerimizi ve denetlemelerimizi 3 ana gruba ayırabiliriz. Bunlardan birincisi, faaliyet başlamadan önce olan durum. Bu, işte, daha çok rezerv yönetimine ve ondan sonraki işletme projesine denk düşüyor.

İkincisi, faaliyete geçen maden işletmesinin denetimi.

Üçüncüsü, maden işletmelerinin terkedilmesi durumlarında yapılan denetimler.

Maden işletmesi için faaliyetin başlaması ve rezervin bitirilerek sahanın rehabilitasyonuna kadar her aşamasını içeren maden işletme projesinin incelenmesi, bu işletme projesinin uygunluğunu tetkik aşaması anlamına geliyor. Maden varlığının, yani rezervin ekonomik olarak işletilip işletilemeyeceği, maden varlığının ortaya çıkarılmasıyla ilgili bu analizlerin yapılıp yapılmadığı konuları bizim en fazla vaktimiz alan hususlar arasında.

Artık bütün bu işler tamamlandıktan sonra, maden işletme projesiyle ilgili olarak faaliyete geçmesi aşamasına geçelim. Burada, bizim sistemimizde en az 3 kişiden oluşan heyetler var; bunların birisi maden mühendisi, birisi jeoloji mühendisi olmak zorunda, bir de tabii ki bizim devlet hakkıyla ilgili denetimlerimiz olduğu için mali uzmanlar var. Bu 3 kişinin gittiği heyetler söz konusu. Bunlar şev açlarına, basamak yüksekliğine, basamak genişliğine, heyelana, göçüğe, tahkimata, altyapı gibi konulara, verdiği projeye aykırı bir faaliyette bulunup bulunmadığı konularına bakıyor.

Şimdi, burada, yine, 2010'da bir değişiklik yaptık. Aslında, 2010'a kadar iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili hiçbir yetkiyi üstlenmemiştik bizim kurumumuz fakat bir sorumluluk gereği -bunu açık yüreklilikle söyleyeyim, ne kadar doğru olduğunu bilmiyorum, tartışılıyor bu ama- özellikle yer altı ocaklarında biz de konunun bir yerinden tutalım, yardımcı olalım diye bir düşünce çerçevesinde projeye aykırılığa dayalı olarak -burasının son derece önemli olduğunu düşünüyorum- projeye aykırı bir faaliyet tespit edilmesi ve bizim giden heyetlerimiz can ve mal emniyetiyle ilgili bir tehdit gördüğü zaman bunun faaliyetlerinin durdurulması sistemini getirdik. Bu, 2010'dan önce yoktu, faaliyet durdurma yetkimiz yoktu ve burada oldukça etkili de olduk, biraz sonra rakamları vereceğim, o rakamlarda da bunları göreceğiz.

Burada şunu söylememiz gerekiyor: İş sağlığı ve güvenliği denetimleriyle bizim yaptığımız denetimler arasındaki en önemli fark, bizim, projeye aykırılığı tespit etmemiz lazım faaliyetleri durdurmamız için. Bunların da projede ana unsurları var, yönetmeliklerde de bu açık olarak belirlenmiş durumda. Yani, bizim baktığımız konular madde madde belirlenmiş durumda, 29'uncu madde dediğimiz. Onları tek tek giden heyetler irdeliyor, eğer onlar hususunda bir eksik yoksa faaliyete devam ediyor, bir eksik varsa -daha önce yazışmalar oluyordu, işte olurlar, vesaireler çıkıyordu- geldiği günün -hafta sonu gider bizim heyetlerimiz- pazartesi, en geç salı günü biz faaliyet durdurmayı rapor almadan yapıyoruz, fakslıyoruz valiliğe "Bu faaliyetleri durdur." diye, ondan sonra diğer işlemleri yapıyoruz. Yani, normal bürokratik sistemin dışında bir çalışma yürütüyoruz. Tabii ki, bu kaza olunca çok fazla söz söyleme şeyimiz yok ama bu konuda çok faaliyet yaptığımızı da, çok sonuç aldığımızı da biraz sonra göreceğiz.

2010 yılındaki hususları anlattım. Şu tabloda bunlar görünüyor. Bu sadece kömür sahalarıyla ilgili yaptığımız bir netice tablosu. Kömür sahalarımızın sayıları belli, 430 civarında, işte yıllara göre bunlar değişebiliyor, faal olan sahalar belli. Bunların hemen hemen her yıl hepsini denetliyoruz. Bir de şunu söylüyorum, yine, kamuoyunda çok bilinmeyen bir konu: Bizim rutin denetleme görevimiz yok. Biz aslında bir rutin olarak o sahayı denetleyen bir kurum değiliz fakat yine sorumluluk gereği bunu belli bir standarda ulaştırmaya çalışıyoruz. Yani "Kapalı kömür ocaklarına en az yılda bir kere gidelim." diyoruz. Bu niye bizim görevimiz değil, niye böyle bir şey gerek var, gerek yok, bu da tartışılabilir ama bizim fiilen o sahada zaten uzantılarımız var; teknik nezaretçisi var, daimi nezaretçisi var, vesaire var; bunların,

projeye aykırı bir çalışma olduğu zaman faaliyeti durdurma yetkileri var. Onun dışında, projeye aykırı faaliyetin iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili olan hususlarında Çalışma Bakanlığının rutin denetimleri var. Bizim işlerimiz her an değişen işler değil, yani bu iyi ayırt etmek lazım.

Şimdi, bu tabloya baktığımızda, bakın, yıllar itibarıyla, toplam 2010'da 85 saha durdurmuşuz. Kaç sahadan? 232 sahadan 85 sahayı durdurmuşuz. 2011'de 65 sahayı durdurmuşuz, 2012'de 76 sahayı durdurmuşuz, 2013'te 55, şu ana kadar 48, belki bu rakam her hafta değişiyor, yükseliyor. Şimdi, bunları toplayınca toplamdan fazla çıkıyor, yanlış anlaşılmasın tabii ki, faaliyeti durduruyoruz, eksikliğini yerine getirince tekrar açıyoruz. Eksikliğini yerine getirmeyenler kapalı kalıyor. Onun için, "Şu 329 olan sahadan fazla mı kapattınız?" filan diye bazen soru geliyor, öyle değil bu konu.

Şimdi, eğer 2010'daki kanun çıkmamış olsaydı bunun hiçbirini yapamayacaktık. Şu tartışılıyor: "Bu sizin işiniz değil." diyenler de var bize. Yani "Bu faaliyet durdurma işi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının işi, buna niye burnunuzu sokuyorsunuz?" diyenler de var ama biz bir sorumluluk gereği bunu yerine getiriyoruz. Bizim baktığımız hususlarla onların baktığı hususlar arasında çakışmalar var ama biz çok temel olarak, proje eksikliği yönünden bakıyoruz. Yani kelime tam uygunsa, biz kaba unsurlara bakıyoruz, onlar ayrıntılara bakıyorlar. Bu kelimeyi mazur görürseniz böyle bir yapı var.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani iş müfettişlerinin eksikliği tespit ettiği andaki kapatmadan bahsediyoruz değil mi?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Hayır, iş müfettişlerinin değil, bizim heyetlerimizin, Maden İşleri Genel Müdürlüğündeki heyetlerin.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ne zaman? Orada devamlı kalıyor mu?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Hayır, hayır, bizim rutin denetimiimiz yok.

BAŞKAN – Hasan Bey, az kaldı, bitsin de benim de ekleyeceklerim var.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Birçok nedenden dolayı biz oraya gidebiliyoruz ama kömür ocaklarında, rutine bağladık, her yıl gidiyoruz, yer altında, 2010'dan sonra bunu gerçekleştiriyoruz. Bu çerçevede, bizim yönetmeliğimizdeki o maddeleri de ayrıntılı olarak bir bulursanız okuyalım çünkü bunun sizin için önemli olduğunu düşünüyorum.

Bu da bütün alanlarda, yıllar itibarıyla şu tabloda tüm ruhsat sahalarında durdurduğumuz, yıllar itibarıyla faaliyeti durdurulan sahalar. Bunların, şu anda mevcut sahaların 3.277 adedi faaliyeti durdurmuş durumda, fiilen faaliyette değil. Diğerleri faaliyeti durdurmuş, eksiklerini tamamlamış bir kısmı, açılmış. Bunların içerisinde kömür sahalarındaki kapatmalara dikkatinizi çekmek istiyorum. Yani 2010'da mesela 85 tanesi kömür. Kaç tanesinin? 1.102 tanesinin 85 tanesi kömür. Toplam ruhsat içerisinde kömür sahası 13 binden 250 tane sadece. Yani olayın vahametini söyleme... Hem görmek açısından önemli hem de bizim olaya verdiğimiz önem açısından önemli. İsterseniz tekrar edeyim söylediğimi. 13 bin sahamız var, bunun 250 tanesi kapalı işletme, biz bunun 85 tanesini durdurmuşuz. 13 bin sahadan da bin sahanın toplamda faaliyetini durduruyoruz. Anlatabiliyor muyum? Yani çok özel önem gösterdiğimiz bir alan.

Yönetmelik maddesini arkadaşlar buldu, burada bunu... Yani bizim baktığımız hususlar, işletme dönemi işlemleri, projeye uygun faaliyetlerde bulunması bakımından 34'üncü maddesidir yönetmeliğimizin. Tek tek tatad edilmiş, bunları okuyorum: Yer altı işletmelerinde üretim çalışmaları sürdürülürken işletme projesine aykırı olarak, –yani ön şart bu, işletme projesine aykırı değilse benim yetkim yok- yer altındaki üretim faaliyetlerinin sürdürüldüğü alanların yer üstüne veya diğer kotlara 2 ayrı yolla bağlandığı, –buna tabii ki iş sağlığı ve güvenliği de bakıyor ama "Ben de ayrıca bakayım." diyorum- panolarda havalandırmanın birbirinden bağımsız olarak gerçekleştirildiği, yanıcı veya patlayıcı gaz geliri olabilecek ocaklarda yeterli cebri havalandırmanın yapılmadığı, havalandırmanın projeye uygun tesis edilmediğinin tespit edilmesi hâlinde can ve mal güvenliğiyle ilgili faaliyetler dışındaki tüm faaliyetler durduruluyor. Benim baktığım hususlar bunlar. Bunlar da iş sağlığı ve güvenliğine katkımız olsun diye yaptığımız konulardır. Şu andaki yaptığımız faaliyetlerin...

Soma özeline geldiğimizde de, kısaca burada bununla ilgili bilgiler var. Tabii, istedikleri anda değerli Komisyonumuza ayrıntılı bilgileri, tüm raporları, bugüne kadar çıkmış olan çalışmaların hepsini gönderebiliyoruz, onlarda elbette ki bir şey yok, burada özet yaptık.

Şimdi, 2009'da bir denetim yapmışız, 2011'de yapmışız, 2012'de, 2013'de ve 2014'te. Yani her yıl gidilmesi konusunda, yasal bir zorunluluğumuz olmamasına rağmen sayın vekillerimiz –yani hiçbir yasal zorunluluğumuz yok rutin olarak yapmaya- rutin bir şekilde bu denetimleri yapmışız, son giden heyetimiz 26/2/2014. Bu, şu demektir: Beş yıl içerisinde en az 20 kişi gitmiş buraya denetime ve burada biraz önce okuduğumuz şeyler, "Yer altı ocağının yer üstüne 3 ayrı yolla bağlandığı, havalandırmanın mekanik olarak yapıldığı, ocak içerisinde gaz sensörlerinin olduğu ve merkezî olarak tatbikinin yapıldığı, herhangi bir tehlike durumunda yer altı trafosunun otomatik olarak kesildiği, tahkimat sisteminin yeterli olduğu, alev sızdırmaz özellikli elektrikli tesisatın kullanıldığı, Maden Kanunu kapsamında

izinlerinin mevcut olduğu, proje açısından teknik olarak can ve mal güvenliğini tehlikeye sokacak bir durum tespit edilmediği ve projesine uygun çalışıldığı tespit edilmiş.” diye raporlamış bizim arkadaşlarımız, buraya gelmiş.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Bu hangi ocakla ilgili?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Aynı, Soma’yla ilgili.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Patlama olan ocakla mı?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Tabii, tabii. Özet verdim yani bunlar incelenmiş, yani “Bu şekilde mi yazılıyor?” diye düşünebilirsiniz tabii. 20-30 sayfalık bir raporun özeti yani, 26/2/2014.

Şimdi, tabii, burada ben sistemin bütünü açısından bir fotoğraf çizmeye çalıştım, ne kadar başarılı oldum bilemiyorum ancak ben şunu da söyleyebilirim: Çalışma Bakanlığıyla da çok yakın ilişkilerimiz oldu bu üç beş yıl içerisinde, gerek onlar gerek biz hakikaten özel önem vermemize rağmen sonuçta böyle bir kaza oldu. Şimdi, bizim bütün işleri doğru, iyi yaptığımız konusunda iddialı olmamız söz konusu olamaz, böyle bir şey mümkün değil, mutlaka, sistemde bir eksikliğimiz var. Biz uzun zamandır bu çalışmaları yürütüyoruz, sistemi de bir parça olarak, sadece iş sağlığı ve güvenliği olarak düşünürsek de hata edeceğimiz kanaatindeyim. Bu nedenle, dünyada bu işi en iyi yapan ülkemiz var, bunların başında Avusturalya, Kanada, Güney Afrika, Amerika geliyor. Avrupa’nın madencilikle ilgili müktesebatı tam olarak yeterli değildir, bunu da söylemem gerekiyor. Çünkü Avrupa müktesebatı... Madencilik dönemini kapatmış bir Avrupa’dan söz ediyoruz. Dolayısıyla, ondan sonra, Avrupa Birliği çerçevesinde madencilikle ilgili çok ciddi bir müktesebat gelişmemiştir. Bizim bakmamız gereken ülkeler, bu saydığım 4 ana ülke olması gerekir.

BAŞKAN - Avustralya, Kanada, başka?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Avustralya, Kanada, Amerika Birleşik Devletleri ve Güney Afrika. Bunların dışında, yeni ülkeler bunlara ekleniyor, yani Rusya son dönemde oldukça ileriye giden bir ülke; Şili var, işte, Brezilya var, birçok ülkeyi sayabiliriz, 15-20 ülkeyi buna ekleyebiliriz.

Şimdi, bu çerçevede baktığımızda, sistemin bütünü açısından birtakım yenileştirmeler yapmamız gerektiğini biz görüyoruz, biliyoruz.

Şimdi, şurada söyle bir genel modelleme, bizim görevlerimizin konusuyla ilgili bu, doğrudan iş sağlığı ve güvenliğini ilgilendirmiyor bu ama bunların neticesi iş sağlığı ve güvenliğinde noktalanıyor. Yani, meselede, Çalışma Bakanlığı müfettişleri ya da bizim heyetler oraya gidip iyi inceleme yaptı mı, görevlerini yerine getirdi mi, kanunda eksik var mı gibi noktalara bakarsak yeterli sonucu alacağımız kanaatinde değilim, bu benim şahsi kanaatim. Sistemin bütünüyle ilgili bir sorunuz var, yani bu sorunu çözmemiz gerekiyor, buna da bütünsel olarak bakmamız gerekiyor. SOMA’nın özelinde baktığımızda farklı sonuçlara varırız, mermer konusuna baktığımız zaman farklı konulara varırız.

Bu bakımdan, belki, bu Komisyonun en önemli öğelerinden bir tanesi, madenler arasındaki yönetimin de farklılaşması gerektiğini biz uzun zamandır savunuyoruz ve projelendiriyoruz. Yani her maden kendisine özgü yönetime sahip olması lazım. Kömürle ilgili ayrı bir kanun diye biraz önce sizlerden duydum, ben, işin gerçeği sevindim, çünkü bunlar önemli hususlar. Bunları biz dillendiriyoruz ama Meclisin gündemine getirmek çok kolay olmuyor. Mermer konusu tamamen ayrı bir yönetime sahip olması gereken, mıcır konusu ayrı bir yönetime, belki ayrı bir kanuna sahip olması gereken hususlar; bu, işin bir tarafı.

İkinci tarafında, madencilik, üç ana temel unsura ayrılabilir iş kolu olarak: Bunlardan bir tanesi, arama faaliyetleri. Biraz önce bahsettim, eğer bir madenin yoksa siz bunun üzerine politika geliştiremezsiniz, önce arayıp bulacaksınız. Bulduğunuz madeni işletmek ikinci aşaması. Üçüncü aşaması da bu bulunan ve işletilen madenleri madencilığe dayalı sanayiye yöneterek değerli hâle getirip o şekilde yurt dışına ihraç etmeniz gerekiyor. Yani üç ana unsur var, bunların bütünüün yönetilmesi lazım.

Açık söylüyorum, biz, burada, 2010’a kadar, aramayı yönetmiyorduk, yani rezervi yönetmiyorduk. Dolayısıyla, ortalıkta herkes, eline gelen ruhsat alıp yoluna devam ediyordu, bu dönemi 2010’da kapattık.

Şimdi, yine açık söylüyorum, madencilığe dayalı sanayiye yönetmiyoruz, sadece maden işletmelerini yönetiyoruz. Yani bizim bir Maden Kanunu’umuz vardı –“maden ocağı kanunu” diyorum ben buna- o şekildeydi, şimdi biraz madencilik kanununa yaklaştı, arama dönemini yönetmeye başladık ama madencilığe dayalı sanayiyle ilgili bizim hâlâ eksiklerimiz var yönetilmeyen bir alan olarak gündemimizde.

Şimdi, peki, bu yönetimin alt unsurları ne? Bunu, bu işi devlet memurları, yani bürokrasi mi yönetecek sadece? Şimdi, Türkiye’deki bizim kamu yönetimi sisteminin temel yapısı, bütün işlerimizi memurlar eliyle görmek üzerine dayalı bir sistem. Bunu da

fevkalade önemli bir konu olarak söylüyorum. Yani Türk kamu yönetiminin yapısı bütün işleri, yetkileri ve sorumlulukları memurlara vermiş bir sistem alışkanlığımız var. Hâlbuki dünyada bundan vazgeçilmiş.

Şimdi, size çok çarpıcı olarak şunu açıkça söyleyeceğim: Şimdi, TKİ ve TTK var elimizde 2 tane firma, bu 2 firma Türkiye'nin madencilik uygulamalarını aslında en iyi yapan 2 firması, özel sektör çok daha kötü yapıyor. Ayrıca, özel sektörden de çok iyi yapanları görüyoruz, onlar da var.

Şimdi, Maden İşleri Genel Müdürlüğü olarak -Çalışma Bakanlığını bir tarafa bırakıyorum- biz gidiyoruz TKİ ve TTK'yı denetliyoruz, hâlbuki onlar benden daha iyi biliyor. Devlet memurlarından çok şey bilmeyi beklersek hata ederiz, yani bu literatürde böyle bir şey yoktur. Şimdi, beni de bizim Teftiş Kurulu denetliyor, onun hiç madencilikle ilgisi yok. Yani çok ters bir durum var, yani en az bilen en fazla yetkili, en iyi bilen en az yetkili. Ben diyorum ki -çok çarpıcı söylüyorum- dünya bundan vazgeçmiş, dünya bu tür işleri devlet memuruna yaptırmaktan vazgeçmiş. Nasıl yapıyorlar? İşte, bizim söylediğimiz bu 4 tane ülkeyi iyi analiz etmemiz lazım. Ama analizleri yaparken de üstünkörü yaparsak hata da ederiz, yani bir kısmını alırız, bir kısmını almazız, sonuç elde edemeyiz.

Şimdi, bununla ilgili size şu tabloda ne anlatmaya çalışıyoruz? Şimdi, üç tane yönetimi var bizim. İş sağlığı ve güvenliği yönetimi var, benim işim olmadığı için onu eklemedim. Birincisi ruhsat yönetimi, ikincisi rezerv yönetimi, üçüncüsü proje yönetimi.

Şimdi, ruhsat yönetimini devlet memurları eliyle yapabilirsiniz. Ne demek bu? Yani hak verme hak alma işini yapabiliriz, bu bizim işimiz. Devlet memuru "check" yapar. Az önce bahsettim "Şu şu gerekleri yerine getirdiyse ruhsat almaya hak kazanmıştır." diyebiliriz. Bunu devlet memuruna yaptırabilirsiniz ama devlet memuruna "Bir projenin içeriğini tetkik et, bu proje doğru mudur yanlış mıdır?" dersiniz, burada hata yaparsınız. Çünkü bu şekilde yetişmiş bir devlet memuru bulmanız mümkün değil, bulamazsınız işin tabiatına aykırı bir husustur. Dünyaya baktığımız zaman, bunun, akredite edilmiş kişilere verildiğini görüyoruz, sistemin dizaynı da şu şekilde: Mesela, rezerv yönetimi nasıl yapılıyor? Rezerv yönetimini yaparken, önce, uluslararası standartlar ortaya koyan, bu uluslararası standartları...

Bir olay anlatayım, çarpıcı olduğu için dinlemenizde yarar var. Avustralya'da bir vatandaş, bir Avustralya vatandaşı -affedersiniz, biraz da sahtekâr bir vatandaş- çıkmış, demiş ki: "Ben 2 milyar dolar değerinde bir bakır rezervi, madeni buldum." Borsaya gitmiş, bu bakır madenini deklare etmiş; borsa da buna inanmış, borsadan satış yapmış bu adam, bir hafta içerisinde 2 milyar doları cebine koymuş. Üç gün sonra demiş ki: "Yalan söyledim ben, rezerv rezerv yoktu." Ortada tabii büyük bir... Arkadaşlar o sayfayı açıyor, "Poseidon skandalı" diye bir skandal. Benzer birtakım konular Amerika'da olmuş. Ondan sonra demişler ki: "Ya, biz bu işi nasıl düzelterek? Yani önüne gelen herhangi birisi gelir, bize rezerv beyan eder, ondan sonra biz bu işi şey yapamayız, bir standart belirleyelim..." Önce, bir standart belirlemişler, Avustralya'da "JORC" diye bir sistem, bu sistem çerçevesinde bir standart belirlemiş.

Peki, aramanın başından sonuna kadar... Yani adamın birisi çıkıp derse ki "Ben bir rezerv buldum." buna nasıl inanacağız, yani ne belgesi olacak ki inanacağız? Bunun raporlanması ve tüm adımlarını içeren...

Dikkat ederseniz, yabancıların mevzuatları geldiği zaman böyle kabarıp kabarıp gelir, bunlar alt mevzuatlardır, alt mevzuatlara mümkün olduğu kadar ayrıntılı girmemiz gerekiyor, üst mevzuatlar kısa olur ama bizdeki mantık tam tersidir, ne kadar az olursa o kadar iyidir diye düşünürüz. Burada öyle değil, bütün standartları net olarak yapmış. Peki bunun uygulama sorumluluğu kimde olacak? Bir de işte "quality person" ya da "competent person" dedikleri yetkin kişi akredite ediyorlar. Yani diyorlar ki: "Her mühendis bu işi yapamıyor, bu işi yapmak için on yıl şurada çalışmış olmak, şöyle tecrübesi olmak..." Mesela, Kanada'da "quality person" belgesini iki yılda alabiliyorsunuz, bir sürü süreçlerden geçiyor.

Fakat bu, eğer bir sahtekârla beraber olup bir rezerve imza atarsa -böyle bir şey imkânı yok da, hani attığını düşünürsek- o adamın hem ticari hayatı hem bu işteki hayatı... Yani doğrudan hapsi de boyluyor. Sistemi bunun üzerine kurmuşlar, onun için de yalan beyan söz konusu değil.

Dikkat ederseniz, Türkiye'de eline gelen bir ruhsat alıp kapı kapı dolaşıyor, diyor ki: "Benim ruhsatım var." Ya, ruhsat bir şey değil, ruhsat içerisinde rezerv var mı yok mu bu önemli. Onun için bizim 2010'da getirdiğimiz standartlar buna yönelik standartlardı ama bu yeterli değil. Bizim şu anda üzerinde uzun süredir çalıştığımız "kaynak ve rezerv güvenilirliği" dediğimiz bir kanun tasarımız var, inşallah gündeme gelir.

Tabii, kaza öncelikle olduğu için bunları söylememiz belki kenarda bir konu gibi gelir ama işin aslı buradan başlıyor. Siz rezervi doğru dürüst tespit edemezseniz, rezerve ilişkin, doğru dürüst tespit edilmemiş bir rezerve ne projesi hazırlayacaksınız? İşte, hocalarımız da burada, önce, rezervi düzgün tespit edeceksiniz, rezervin jeolojik yapısını iyi göreceksiniz, yan kayaçlarını iyi göreceksiniz, hidrojeolojik yapısını göreceksiniz, suyu vesaireyi göreceksiniz, her şeyi bileceksiniz ki ... Bunların hiçbirisi yapılmadan bunun üzerine

bina ediyorsunuz. Demek ki sistemdeki birinci eksiğimiz, kaynak ve rezerv güvenilirliği sistemini oturtmamamız. Bunu yapmazsak, üst tarafta alacağımız, projede ya da denetimde alacağımız tedbirlerin hiçbirisi tam olarak yerine ulaşmayacak.

İkinci konu, yine proje yönetimi; bu da aynı mantık. Projeyi kim yapacak? Projeyi yapan kişinin bir niteliği olması lazım. Şimdi, Türkiye’de maden mühendisliği bölümüne girmek için bir puan almanız gerekmiyor yani üniversite sınavına girerseniz herkes maden mühendisliğine kaydoluyor. Biz bu mühendise proje yaptıracağız ve bunun önünde hiçbir engel yok ki. Atacak imzayı, biz de bakacağız, bakan da memur olacak, o da bilmiyor ve bunlar onaylanacak. Ya, yapımız bu sayın vekillerim, yapımız bu. Yani, bu, hayati önem taşıyan bir husustur ve temelle ilgilidir, sistemle ilgilidir. Ahmet şunu yapmış, Mehmet bunu yapmış, ben şuna kesin... Yani, Çalışma Bakanlığı müfettişlerimize giden arkadaşlar elindeki yetkilerle zaten orada neye bakacağı belli, hepsine bakıyor, bizim arkadaşlar gidiyor, hepsine bakıyor, uygun, baktığıyla o uygun. Uygun olmayan, sistemin bütününden gelen unsurlar, projenin yeterli olup olmadığı. Bunu yapabiliyoruz için... Şimdi sistemimizde yine bizim bu kanunla, bizim bu kanun içine aldığımız proje yönetimi var. Burada sistem şöyle işliyor: Bir standartları belirleyen... Bunlar herhangi bir yere bağlı değil arkadaşlar, bunları kanun tasarılarında göreceksiniz, bunlar biraz bağımsız şekilde çalışıyor. Bağımsız deyince de millet bizim şu andaki bağımsız kurulları falan algılıyor. Öyle değil, bunlar 5 kişinin çalıştığı, 6 kişinin çalıştığı kurullar ve bunlar parayla ya da kadrolu çalışan kişiler değil, bunlar bir alt komite, mesela rezerv yönetiminde raporlama standartlarını belirliyor, diğer alt komite de kimlerin bu işi yapacağını belirliyor, buna uygun hareket etmeyen hiçbir şey de geçerli olmuyor. Bunu kontrol eden unsurları da söyleyeyim: Bir, borsa. Yani, bırakın bizim maden işlerini, vesairesini, piyasayı, borsa böyle bir raporla gelmeyen rezervi borsada işlem gördürmüyor, kontrol mekanizmalarına bakın. Kaza sigortası yapmıyor sigorta sistemi. Bizim gibi Maden İşleri Genel Müdürlüğü’nün benzeri olanlar bu sistemde üretilmemiş raporlara işletme ruhsatı vermiyor yani olayı baştan kesiyor, bankalar finans vermiyor. Demek ki bu raporlama sistemini biz koyacağız ki sistemin tümü, çark işleyecek, ana unsurumuz bu arkadaşlar yani bütün hepsi bunun üzerine dayalı.

İkinci proje yönetiminde de maden ve mineral projelendirme standartlarımız da yok bizim. Yani, bu sayın hocalarımız, onlar yapıyorsa alıyyulâ yani eline düşüyorsa ama düşmüyorsa bir maden mühendisi, sıradan bir maden mühendisi keyfekeder bunu yapıyor. Bunun da nasıl yapılacağını birtakım standartları olması lazım. Bu standartları geliştiren bir alt komite öngörümüz var. Bir de yine bu projeyi yapmakla yetkilendirilmiş kişiler olması lazım. Şu anda Türkiye’de bu yetkililiğe sahip olan benim bildiğim 3-5 tane adam var, daha fazla yok, o da yurt dışından, Kanada’ dan veya Amerika’ dan, Avustralya’ dan belgesini almış kişiler.

Bizim öngörümüz, bu sistemin ivedilikle... Burada tartışılabilir, eksikleri gedikleri olabilir ama mantalite olarak devlet memurunun sadece check point noktasında kalması, bunun dışındaki içerikle ilgili işlerin sorumlu ve yetkili bağımsız kişiler üzerine aktarılması konusunu başarmamız lazım. Bunun Türkiye için çok kolay bir iş olduğunu da söyleyemem bu zamana kadarki deneyimlerine dayalı olarak ama işin aslı budur; Avustralya’sı, şusu, busu, hepsinin özü budur yani.

Bunun dışında, ben birkaç tane daha sunuma almadığımız bilgiyi vermek istiyorum. Tabii ki Bakanlığımız şu anda -herhâlde önümüzdeki hafta Sayın Komisyonun da dinleyeceği- Güner Gürtunca Hoca ile iki gündür çalışmalarını devam ettiriyor. Yani, biz bu sistemin iş sağlığı ve güvenliği tarafından şu anda bahsetmedik, iş sağlığı ve güvenliği ayrı bir yönetim unsuru.

BAŞKAN – Çalışma Bakanlığımızdan arkadaşlarımızı dinleyeceğiz o konuda.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Fakat, bizim gene Bakanlığımızda yapılan çalışmaya onlar da katılıyorlar. Yaklaşık 150 kişinin katılımıyla şu anda iki gündür çalışmalar devam ediyor; tüm kamu kurumları, uzmanlar, bu işle ilgili hocalarımız, hepsi... Ayrıca, bizim hocalarımızla, YÖK’le toplantılarımız oldu özellikle bu maden mühendisliği eğitiminde ne yapabiliriz türünden. Bütün bu çalışmaları yoğun bir şekilde devam ettiriyoruz. İşin aslı yani kaza olmadan önce de bizim bu çalışmalarımızın birçoğu devam ediyordu, sistemi modifiye etmek, yenilemek konusunda ama takdiriniz yani yenileşme işi o kadar kolay bir iş değil, bunu hep beraber başarmamız gerektiğini düşünüyorum, sizlerin de desteklerini bu süreçte bekliyoruz.

Ben teşekkür ediyorum Sayın Başkanım bu aşamada.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Fatoş Hanım...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Teşekkür ediyoruz sunum için.

Tabii, mevzuata baktığımızda her şey mükemmel. Ama, ben de diyorum ki: Biz gittik, İmbat’a gittik yani orada bize göre eksik olan -ben madenci değilim, Başkanımız madenci- eksik gördüğümüz bazı şeyler var, belki sizin uğraş alanınızla ilgili değildi. Yani, bu kadar anlatılan mükemmel mevzuata rağmen bu kaza niye oldu, onu merak ediyorum.

Bir de tabii, mutlaka birilerine bu suçu yüklemek, herkesin böyle bir psikolojisi var ama ben şeyi de merak ediyorum. Yani, tamam, işveren kusurlu, devlet kusurlu, işçi kusurlu, bunların hepsine... Yani, bu açıdan bakıp değerlendirdiğimizde desek ki: "Bütün sorumluluğu devlete ve işverene verdim." Bu madenlerin işletilmesinde bir sıkıntı yaşanır mı? Yani, rağbet ne kadar olur? Sonuçta, bunlar bu ülkenin varlığı da, işletilmesi de gerekiyor. Yani, o yönden bir sıkıntı olur mu? Bütün önlemleri, mutlaka işçi sağlığı, iş güvenliği önlemlerini devlet mükemmel bir şekilde yapmak zorunda, bundan kaçış yok.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Evet, kaçış yok, doğru.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Siz biraz önce dediniz ki: "2011'den önce bizim işi durdurma yetkiimiz yoktu ama biz kendimize görev addettik, bunu da yapıyoruz." Esasında, bu görev addetmeyle ilgili bir şey değil, siz sonuçta devletin bir kurumusunuz ve devletteki herkes işçinin güvenliği neyi gerektiriyorsa bu önemli almak zorunda yani böyle görev addetme falan diye...

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Yok, kanun değişikliği oldu da onu söylemek...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Ha, o açıdan ben bakmıyorum yani herkes sorumluluğunu yerine getirmek zorunda, illaki kanunda yazmasına, yönetmelikte yazmasına gerek yok.

BAŞKAN – Fatoş Hanım, bir dakika...

Şimdi, zamanımızın darlığı nedeniyle iki soru alalım, iki soruya bir cevap verelim Sayın Genel Müdürüm. Siz isimleri ve milletvekillerimizin sorularını ona göre alırsanız, zaman tasarrufu edelim.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Ben bitiriyorum Başkanım.

Bir de yani benim sormak istediğim şu: Maden sahalarını işletme konusunda biz bu önlemleri, işçi sağlığı, iş güvenliği dışındaki önlemleri...

BAŞKAN – Özür dilerim, bir düzeltme yapmam lazım.

"1 kişi 2 soru mu soracak?" diyor Başkanımız. Soruda sınırlama yok, 2 tane milletvekilimizi dinledikten sonra cevap verelim.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Çok birikmesin diye...

Madenlerin işletiminde bir sıkıntı olur mu? Onu sormak istiyorum.

Bir de biz İmbat'a gittiğimizde, yandaki bir galerinin ihalesiz verildiğiyle ilgili oradaki işçilerden böyle bir serzeniş gel di yani "Burası ihalesiz verildi." diye.

BAŞKAN – Konu TKİ'yle ilgili.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yani, efendim, ruhsatlama işine de Genel Müdürlük bakıyor diye düşündüm de.

BAŞKAN – Yok, orası zaten ruhsatlandırılmış, ihale işi ayrı bir şey, onu yarın TKİ'ye soralım.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Ha, ona da sorabiliriz.

Yani, bunlar da bir sıkıntı olabilir mi, onu sormak istiyorum.

Bir de bu Soma'daki kazada sizin gördüğünüz neden nedir, madem bu kadar bu işin içinde olan birisiniz...

Teşekkür ediyorum tekrar sunum için.

BAŞKAN – Namık Bey, buyurun.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdür, 14'üncü sayfada "Son denetim tarihinde yapılan tespitler" bölümünde bir sunum yaptınız bize ve orada, son maddede 26/02/2014 tarihinde son denetimi yaptığınızı ifade ettiniz bu söz konusu Soma madeninde ve orada, son bentte "Proje açısından teknik olarak can ve mal güvenliğini tehlikeye sokacak bir durum tespit edilmediği ve projeye uygun çalıştığı tespit edilmiştir." diye bir tespitiniz var. Şimdi, evvah diyorum yani bu tespitten sonra, sizin bundan sonra yaptığınız hiçbir tespite inanmayacağız anlamına geliyor bu. Şimdi, 301 insanın öldüğü bir yerde can ve mal güvenliğini tehlikeye sokacak bir durum tespit edilmiyorsa eğer sizin yaptığınız hiçbir tespite ben güvenmiyorum ve Türkiye de güvenmiyor, bir defa onu net bir şekilde ifade edeyim. Söylediklerinizin hiçbir anlamı yok benim için. 301 insan öldükten sonra bunu bize söylüyorsanız burada, çok vahim bir durum var demektir Türkiye için, Allah hepimizi korusun sizin yaptığınız denetimlerden.

Şimdi, merak ediyorum, proje açısından: Proje mi yanlıştı da onayladınız siz? Proje mi yanlış acaba? Bu projeyi nasıl onayladınız? Teknik olarak proje olumluysa insanların ölümüne yol açan bir projeyi nasıl imzaladınız? Arkasından, bir de yaptığınız denetimlerde can ve mal güvenliğini tehlikeye sokacak bir durum olmadığını tespit ediyorsunuz, bu çok daha skandal niteliğinde bir şey.

İkincisi, şunu da merak ediyorum: Kanada'dan bahsettiniz, Rusya'dan bahsettiniz, Güney Afrika'dan bahsettiğiniz, ABD'den bahsettiniz. Bu iş kazalarında OECD ülkeleri arasında bizim durumumuz nedir? Yani baktığımızda, o ülkelerle -2010'da, 2011'de, on yıl

geriye gidelim, elli yıl geriye gidelim- bir kıyaslama yaptınız mı, OECD ülkelerinde böyle ölümler oluyor mu? Mesela, siz az önce buradaydınız, ben size Dursun Bey'den bahsettim -2006'da 17 kişi öldü, 2010'da 10 kişi öldü- buralarda da denetim yapıyorsunuz herhâlde. Siz bırakın denetlemeyi o zaman, başka firmalar yapsın, dediğiniz gibi uluslararası güvenilirliği olan özel kurumlar yapsın bu denetimi.

İki şey soruyorum:

- 1) Bu tespiti yapan arkadaşlar bu can ve mal güvenliğini tehlikeye sokacak bir durum olmadığını neye göre tespit ettiler?
- 2) Türkiye'yi mukayese ettiğimizde, şöyle 2000'den itibaren dünyada durum nedir maden kazalarında işçilerin ölümüyle ilgili, biz de durum nedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Genel Müdür.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Sayın Başkanım, öncelikle Sayın Vekilimiz Fatoş Hanım'ın söylediklerine...

Burada temel olarak sorulardan bir tanesi “Devlet madenleri kendisi işletirse ne olur?” şeklinde, görüşümüzü herhâlde sormak istedi. Şimdi, tabii, cumhuriyetin ilk kuruluşunda devletçilik politikaları çerçevesinde işlerimiz yürüyordu. Devletçilik politikaları sürecinde arama, işletme ve bu işletilen madenin bir sanayi ürününe dönüştürülmesi sistemi tamamen devlet eliyle... İşte, bir MTA kurulmuş, onun üzerine de bir Etibank kurulmuş ve bunlar işleri yürütüyordu ama bütün dünyada olduğu gibi bizim Türkiye'de de -bu biraz ekonomik tercihlerimizle de ilgili- özel sektör eliyle kalkınma politikaları dönemine geçtik. Bu biraz ekonomik politikalarımızla ilgilidir ama bütün dünya özel sektör eliyle bu faaliyetleri yerine getirmektedir, biz de bunun sistemini doğru kurarsak hiçbir problem olmadan bu işleri yürütürüz, bizim kanaatimiz bu çerçevededir.

İkinci konu –gerçi Sayın Başkanımız ilave etti- TKİ'nin sorumluluğu altında olan bir ihale konusudur herhâlde, o bizim alanımızda değildir.

Şimdi, tabii, bir yanlış anlaşılma neticesinde Sayın Vekilimiz Namık Bey'in söylediğine açıklık getirmek istiyorum. Şimdi, biz iş sağlığı ve güvenliği denetimi yapmıyoruz, daha önce de söyledim, şimdi de söylüyorum. Biz, kendimiz, belli maddeleri içeren ana proje konularına bakıyoruz. Ben burada raporun sonuç kısmını size getirdim, bu bir defa değil, on defa yapılmış bir husustur ve böyle incelemelerden dolayı da her yıl mevcut maden ocaklarının, mevcut kömür ocaklarının, yer altı ocaklarının en az üçte 1'inin faaliyetini durdurduğumuz bir sistemden söz ediyorum. Şurada, yukarıda baktıkları hususlara bakıyorlar, bu hususlara bakarsak projeye aykırı olarak bunların orada olmadığını, dolayısıyla bu hususlara bağlı olarak can ve mal güvenliğini de tehlikeye sokacak bir durumun olmadığını söylüyoruz. Can ve mal güvenliğini tehlikeye sokacak başka bir durum olabilir.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Hepsini yanlış o zaman o hususların Sayın Genel Müdür.

HASAN ÖREN (Manisa) – Şöyle bir şey sorabilir miyim, daha iyi gider böyle, hem anlayabiliriz: Sızdırmaz özellikli elektrikli cihaz...

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Bakmış arkadaş, “Var.” demiş.

HASAN ÖREN (Manisa) – Komisyon Başkanım da dinlerse, biz gittiğimizde oradaki boruların, işte, efendim, tesisatın, alev sızdırmayla ilgili değil, PVC, plastik olduğu söylendi. Orada yaşayanlar böyle söylüyor, sizin gönderdiğiniz, denetime giden arkadaşlar böyle söylüyor, ayrıntılı raporda da çıkacaktır bunların hepsi.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Muhakkak, tabii.

HASAN ÖREN (Manisa) – O zaman, bu arkadaşların hakkında dava açıp bunları mı yakacağız?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Fotoğraflar var, fotoğrafta gözüküyor o borular.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Şimdi, bunlar, tabii, neticede yargıda olan hususlar ama ben size şunu söylemeye çalıştım: Yani biz denetimlerimizi gitmişiz, yapmışız, şu nitelikteki insanlar oraya gitmişler, onların da neye bakacakları belli, onlara bakmışlar, demiş ki bizim heyetimiz: “Alev sızdırmaz özellikli elektrikli cihazların kullanıldığını tespit ettik.” Bunu söylüyoruz yani. Ha, bu sonra araştırılır, “Yok, böyle değilmiş.” falan, o sonraki soruşturmanın sonucu.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Rapor böyle ama.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Tabii canım, rapor böyle.

Ama yani orada söylenen herhangi bir söz de bir sonuç değil, her an herkes bir şey söyleyebilir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama şuna ne dersiniz mesela, daha önce gündeme gelmişti: Dozer var, mazotla çalışıyor ve egzozundan da herhangi bir tertibat alınmamış, hani o sudan geçme, falan gibi. Kendisi dışında da 8 tane daha dozerin olduğunu, 24 operatör olduğunu, bunu herkesin önünde söylüyor ve anlatıyor bir saatte ne kadar mazot yakıyormuş, kaç litre mazot alıyormuş, mazotu nasıl aşağı indiriyormuş. Diyor ki: “Duymuştuk ki bunların egzozlarına bir alet takılacaktı ama kaza olana kadar takılmadı.” Ama siz denetlediğinizde “Bunda bir sorun yok.” demişsiniz. Alev sızdırmaz özellikli...

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Şimdi, bu söylediğiniz ayrıntıya biz bakmıyoruz işte, onu söylemeye çalışıyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ha, onu anlayalım işte.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Güzel yani benim hoşuma gidiyor işin gerçeği.

HASAN ÖREN (Manisa) – Bu yazılanlardan hangisine bakıyorsunuz, son denetim tarihi 26/02/2014 olanlardan?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Şimdi, burada yer altı ocağına, yer üstüne iki yolla bağlıysa bizim için yeterli.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani 1’inci maddeye bakıyorsunuz.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Evet. Kaç yolla bağlı? “Burada üç yol var, yeterli.” demiş arkadaşlar.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Genel Müdürüm yani burada yazılı olan 6 maddeye siz bakıyor musunuz, hepsine?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Şöyle söyleyeyim: Hepsine bakıyoruz, evet, doğru.

HASAN ÖREN (Manisa) – Zaten konuştuğumuz o, buradakinden çıkarıyoruz. Ha, gaz maskeleri yok burada, biz sadece bunun üzerinden yorum yapıyoruz ne yazık ki...

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Tabii, sadece bunun üzerine yani diğer hususlara biz bakmıyoruz, onu söylemeye çalışıyorum. Biraz önce şeyi de okudum yani bir daha tekrar ediyorum: Bakın, birincisi, yer üstüne iki ayrı yolu var mı yani bir hava girişi ve çıkışı var mı, buna bakıyoruz biz çünkü öyle ocaklar var ki girişi var, çıkışı yok yani, onun için.

BAŞKAN – Şimdi, Hamdi Bey, müsaade eder misiniz? Biz, tabii, burada bir monoloğa girsek olmaz, ikili diyaloga. Burada mümkün olduğu kadar... Hasan Bey de zaten söz talebinde bulunmuş, Hasan Bey’den de rica ediyorum, onun notlarını alsın, Hamdi Bey’e öyle yöneltsin. Siz cevapları verdiyseniz iki gruba geçeceğim, iki gruba geçmem lazım.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, cevaplarda eğer bir şey soramazsak anlayamayız. Bakın, diyor ki Genel Müdür: “Biz bunların bir kısmına bakıyoruz.”

BAŞKAN – Şimdi, Hasan Bey, teknik olarak burada iki veya üç mikrofondan fazlayı açamıyoruz, sıkıntımız o. Yani ortaya bir mikrofon konsa, orada sestten ayırt edebilse, kaydetse olur. Genel Müdürünki sürekli açık, benimki de açık, bir arkadaşımızın daha açık, dördüncü olduğu zaman burada teknik sıkıntılar oluyor, arkadaşlar o konuda beni uyarıyorlar, sıkıntımız o yüzden.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Sayın Başkanım, hemen birkaç kelimeyle toparlayayım.

Şimdi, “Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği” diye ayrı bir mevzuat var. Bu bizim ilgi alanımızda değil. Biz Maden Kanunu ve Maden Kanunu Uygulama Yönetmeliği’nde havalandırma sistemine bakıyoruz, tahkimatların yeterli olup olmadığına bakıyoruz, yer altı ocağının yer üstüne bağlantısının olup olmadığına, iki ayrı yolla en az ona bakıyoruz, alev sızdırmazlık konularına bakıyoruz. Söylediğimiz, baktığımız konular bu. Bunun dışında o kadar çok konu var ki bakılacak, onlar bizim iş sağlığı ve güvenliği kapsamına giren hususlar diyorum.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Sayın Genel Müdürüm, Sayın Başkanım, şu son maddeyi bir yorumlar mısınız lütfen?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Biraz önce yorumladım, tekrar edeyim.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Ben şunu sordum: “Proje açısından, teknik olarak can ve mal güvenliğini tehlikeye sokacak bir durum tespit edilmediği ve projesine uygun çalıştığı tespit edilmiştir.” Burada neyi anlatıyorsunuz, onu merak ediyorum.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Burada şunu anlatıyoruz: Bizim yetki alanımıza giren hususlara baktığımızda, bu hususlar can ve mal güvenliğini tehdit etmiyor. Burada bir kaza olmuşsa o, şu anlama geliyor bizim açımızdan: Bunların dışında bir konudan can ve mal güvenliği tehdit altına girmiş anlamı taşıyor. Siz topyekûn algıladınız, onun için önemli o yani.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Komisyon Sözcümüz Ali Aydınlioğlu...

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Sayın Genel Müdürüm, hoş geldiniz. Teşekkür ediyoruz verdiğiniz bilgilere.

Şimdi, tabii, Komisyon olarak gidip orada gezdik, 500-600 kişiyi de herhâlde dinledik. Çok farklı bilgiler bizim Komisyonumuza geldi. Mesela, bu kazadan hemen sonra oradaki ocaklar çalışmaya devam etti. Biz hemen bitişteki İmbat ocağına girdik. Kısa bir sürede, orada da aynı şekilde bir kazanın meydana gelmemesi için hangi tedbirler alınmış ki o ocaklar çalışıyor? Ben bunu merak ediyorum. Türkiye’de ocakların şu anda tamamı herhâlde çalışıyor. Can ve mal güvenliği açısından ne kadar... Allah korusun, bugün mesela, akşam üstü bir patlama daha oldu, 400 kişi daha öldü. Yani, siz bu işin başındaki birisi olarak diyebilir misiniz ki “Biz kazadan sonra şu şu tedbirleri aldık. Yani, teftiş, denetimi, Genel Müdürlüğü, işte, bu işin başındaki kurumlar şöyle şöyle tedbirler aldı da ondan sonra bu kaza meydana geldi.” Bu önemli.

Bir de bize en çok gelen şikâyetlerin başında, teftişlerin yeterince yapılmadığı. Mesela, gelen iş sağlığı ve güvenliği müfettişlerinin patronun arabasıyla ocağa gittiği, bandın üstünde giderken elindeki kâğıtla çapraz işaretler atmaya başladığı, asla işçilerle görüşmediği, yanmalı, patlamalı araçların çalışması yasak olduğu hâlde teftiş günü bunların kömürün içine gömüldüğü işçiler tarafından bize anlatıldı. Yani, bu konulara, tamam, belki sizin yetkinizde değil de, kim bakacak? Bir araya gelip de bu büyük kazadan sonra “Hakikaten, acilen yapılması gerekli, birinci öncelik, ikinci öncelikli, üçüncü öncelikli şunlar olmalı.” diye kendi aranızda bir görüşme yaptınız mı, yapmadınız mı?

Bir de burada Bahtiyar Hocam var, çok değerli fikirlerinden istifade ettik bu Komisyonun kurulduğu günden beri. Diyor ki: “Biz çok önemli raporlar hazırlıyoruz uzun araştırmalardan sonra.” Bu raporların size gelmesinden sonra sizin bu raporları değerlendirmeye alıp almadığınızı, bunlarla ilgili uzun vadeli, orta vadeli planlar yapıp yapmadığınızı da merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Hasan Bey...

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Genel Müdürüm, bilmiyorum kaç yıldır görevdesiniz ama ben 2002 yılından bu yana Sanayi Komisyonu üyesiyim. Sizin ne kadar...

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – 2008’den sonra.

HASAN ÖREN (Manisa) – 2008’den sonra...

Şimdi, öylesine güzel bir özeleştiriyi yaptınız ki yani biz muhalefet olarak deseydik ki “Kardeşim...”, şunları oraya geçip eleştirseydik iktidar bize kızardı. Yani, on iki yıllık bir iktidar var. İktidar da söylediklerinizi getiriyor, Parlamentoda yasa olarak çıkarıyor. Nedir bunu engelleyen? Yani, diyorsunuz ki: “Çark işlemiyor, çark dönmüyor.”, şikâyetiniz var müdür olarak. Bunu söylediğinizde, bugünkü mevcut iktidar sizin söylediklerinize kulaklarını mı tıkıyor? İş güvenliğiyle, iş sağlığıyla ilgili bu taleplerinize “Hayır” mı diyor? 4’üncü defa Maden Kanunu’nu değiştiriyoruz, yanıyorsam düzeltin.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Evet, doğrudur.

HASAN ÖREN (Manisa) – Siz şu an geriye çektiniz. Sunumları bile kendi içinizde yaptığınız en son Maden Kanunu değişikliklerini şu an geriye çektiniz. E, nasıl bir anlatım? Yani, biz burada sizden ne bekliyoruz? Şunu bekliyoruz: “Evet kardeşim, şurada hatalıyız.” Zaten söylediniz onları ama ne yapacağımızla ilgili... Teknolojisi çok üstün, elli yıldır kaza yapmayan, kazanın olmadığı madenlerle ilgili ben 2002 yılından beri Sanayi Komisyonu üyesi olarak bir sinevizyon seyretmedim. Sizde var mıdır acaba? Yani, böyle çok iyi, iş güvenliği alınmış madenlerle ilgili kısa metrajlı bir gösterim var mıdır veya siz gördünüz mü? Başbakan bile diyorsa ki “Ya, gidin şuradakileri bir inceleyin.” yani sizin inceleyip de şu Komisyona, bize söyleyebileceğiniz... Biz İmbat’a indiğimizde neye göre kıyaslayacağız veya giden arkadaşlarımız gerçekten bu teknolojiye ulaşmış veya iş sağlığını, iş güvenliğini tamamen almış madenleri inceleyip görsel olarak yerinde gördükten sonra mı İmbat’a gidip veya Eynez’e gidip bakıyorlar? Bakıyorlar ise böyle bir şeyin olması mümkün değil.

Şimdi, bunlardan yine bir şeyler çıkarıp, üzerlerinde rötüş yapıp Maden Kanunu’nu tekrar getirecek miyiz? Yani, Sayın Genel Müdürüm, 2008-2014, altı yıldır Genel Müdürlük yaptığınız bir kurumda bizden fazla şikâyet ettiniz. Eğer bir kurumun Genel Müdürü bizden fazla şikâyet ediyor ise o zaman arızanın nerede olduğuna bakalım. Söyleyemediğinizi isterseniz ben söyleyeyim. Eğer siz devlet olarak, iktidar olarak çok kazanmak için işverenin boğazına sarılır iseniz... Bugün, yani, Soma’daki Alp Gürkan’ı atın aslanların önüne, yedirdiniz. O hatalı, yiyecekler zaten onu. E, peki, hizmet alımıyla kâr etmek için Enerji Bakanlığı, TKİ... Yani, biraz evvel söylediniz, dediniz ki: “TKİ de bizim için bir şirkettir.” Peki, onların, o bandın üzerinden örneğin, 300 kilogram, 1 metrekaresinin yük taşıyacağı bandta 1,5 milyon ton yılda çıkacak kömürü 3,5 tona çıkmasına siz Bakanlık olarak izin verir iseniz, o 300 kilo taşıyacak bandın makarasından tamburuna, tamburundan lastiğine, lastiğinden motoruna kadar 900’e çıktığında trafoya vuracağı amperle bandın çekiş

gücüne kadar bu riskleri siz bilerek vermiyor musunuz iş adamına? 3,5 milyon ton çıkarsın, hepsini ben alayım, kâr etmeyen TKİ 800 trilyon kâr etsin. Bu anlayıştır buraya getiren bu olayı. Anlayışı değiştirmekte yarar var. Eğer siz bir de şunu yapar iseniz, siz ruhsatları küçük küçük sahalara ayırıp da insanların yatırım yapabileceği kadar, sermayenin yatırım yapabileceği kadar büyük sahaları vermezseniz kimse burada yatırım yapmaz. Yani, sağlıklı bir ocağın -bildiğim, eğer yanılıyor isem düzeltin- 300 milyon ile 500 milyon arasında yatırıma ihtiyacı olduğu söyleniyor. Hangi iş adamı verecek bunu? Neden versin? Siz devlet olarak, iktidar olarak atmaca gibi tepesine binmişsiniz “Üret bana, üret bana, üret bana.” E, 1,5 milyon ton üretiyor, istediğiniz bu, 3,5 çıktı. Niye sormuyor kimse? Neden TKİ, neden Enerji Bakanlığı, neden sorumlu siz “Kardeşim, nasıl çıkardın bunu? Ne kadarlık yatırım yaptın iş güvenliğiyle ilgili? Ne kadar insanın nefes alabileceği o alanda bu insanı ne kadar çoğalttın da buna ne kadar daha sağlıklı yatırım yaptın?” sorusunu herhâlde siz soruyorsunuz ama ne olursunuz cevapları, yani, Genel Müdürlüğünüz gitse de doğru verelim ki önümüzdeki günlerde böylesine kötü, AKP’li, MHP’li, CHP’li, BDP’li hepimizi üzen tablolarla karşı karşıya kalmayalım.

Bir de varsa, gerçekten, şu elli yıldır Amerika’da, Güney Afrika’da, Avustralya’da, nerede ise bir sunum gösterimi de bir gün bize gösterin. Bu çok güzel donanımlı, iş güvenliği, iş sağlığı alınmış bir madeni görelim. Gittiğimizde Soma’da veya Zonguldak’ta veya bütün madenlerde ne yapacağımıza görsel olarak karar verelim.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Hasan Bey.

Sayın Genel Müdürüm, tabii, kendi yetki alanınız içerisinde bizim sorularımıza cevap verin. Biz siyasetçiyiz, çok şeyler talep ederiz. Ali Bey’e de Hasan Bey’e de o çerçevede...

Buyurun.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Çok teşekkür ederim Sayın Ali Bey Vekilimize.

Tabii ki genel bakış olarak böyle bir olaydan sonra veya önce fark etmiyor, sorumluluk duymamız kadar normal bir şey yok. Bu çerçevede, Çalışma Bakanlığıyla da gerekli diyaloglar çok kuruldu. Hatta birlikte çalışılıyor şu anda, biraz önce söz ettim. İki gündür 150 kişi kadar katılımı olan ciddi bir çalışma yürütülüyor. Yurt dışında yapılacak çalışmalar önemli ölçüde planlandı, bir kısım yerlere gidildi. Gerçekten bu konuda hiç kimse için diyemem ki samimiyet dışı bir yaklaşım içerisinde, herkes mümkün olduğu kadar samimi davranıyor. Bunu konuşmamız bile gereksiz diye düşünüyorum.

Tabii ki bizim birtakım raporlar olabilir, bu raporların hangileri kastedildi Hocamla ilgili, hocalarımızın raporlarıyla ilgili? Biz her işte mümkün olduğu kadar yararlanmaya çalışıyoruz yani birçok konuda da yararlanmışızdır. Yine onlarla ayrı, özel çalışmalarımız da yürüyor. Bunları bu şekilde genelleylebilirim.

Sayın Hasan Bey’in söyledikleriyle ilgili olarak; ben Maden Kanunu’yla ilgili bir şey konuşmadım, yani Maden Kanunu değil benim konuştuğum husus. Maden Kanunu, zaten devlet memurunun yapacaklarını sayıyor, bir açıdan öyle sayıyor ve diğer sorumlu alanları sayıyor. Ben yurt dışını örnek verirken “Çok ciddi bir sistem farklılığı var, bizim sistemimize göre çalışan yerler de var.” dedim ama yeni bir tercihle ilgili konuşuyorum esasında. Sorduğunuz için de teşekkür ediyorum, açılması lazım. Bu bir iktidar, muhalefet ya da işte bizim ya da bürokrasi sorunu değil, Türkiye’nin değişim sorunuyla ilgili bir sorunu olduğunu söylüyorum. Bunun suçu ya da eksiği ya da söylenenlerin dinlenilmediği konusu değildir. Bana göre bütün kamu yönetimindeki genel yaklaşımımızı değiştirmemiz gerekiyor ama özellikle de bunu fırsat bilerek, bu konuyu fırsat bilerek madencilikten bunu başlatabilsek ben bunun heyecanını duyuyorum yani inşallah bu ciddi bir değişime sebebiyet verir. Benim söylediklerimi en kolay Sayın Hocam kafasında şekillendiriyor yani bir arkadaşla konuştuğumda “Nerede yanlış yapıyoruz? Yani kanun var, yönetmelik var, iş bölümü var, uluslararası sistemin...” Çalışma Bakanlığının 60 küsur tane şeyi çıkarmışsınız, yani Medis de çok iyi çalışmış çalışma mevzuatı açısından. Bunun sistemi açısından bir problem var yani bunu görüyorum ve sordum uluslararası sisteme yakın, diğer ülkelere yakın kişilere dedim ki: “Bizim neresinde problem var?” Dedi ki: “Burada bir problemden söz edemeyiz. Burada sistem tamamen farklı.” Ben bunu söylüyorum, bundan söz etmeye çalışıyorum.

HASAN ÖREN (Manisa) – Buna anlayışı da katabilir miyiz?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Elbette, elbette katarız. O kısımları da ayrı konulardır, bilmiyorum onları konuşacaksınız. Yani o kısımlarla ilgili benim bir düşüncem, bir fikrim yok ama ben madencilik sisteminin işleyiş konusunu söz ediyorum yani o bambaşka bir konu.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Genel Müdürüm, burada kapasite... Yani eskiden kamyonlar 14 ton saracağına 28 ton sarardı, sardığında da ayda bir muhakkak susta keserdi. Niye? Kapasitesinin üstünde sardığından dolayı. Şimdi, burada asıl meselenin

tepesine bakalım, yani 1,5 milyon ton kömür çıksaydı belki demir yerine plastik olan hava sirkülasyonunu sağlayan borularda bir şey olmayacaktı. Şimdi siz 3,5 milyon tona çıktığınızda sorun asıl burada başlamıyor mu?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Ben bunlardan bahsetmedim, yani bunlar değil benim bahsettiğim. Bunlar tartışılması gereken konular ama bunlarla ilgili fikrim olabilir ama ben daha önemli bir konudan bahsettiğimi düşünüyorum, daha önemli bir konuda.

HASAN ÖREN (Manisa) – Fikrinizi soruyorum.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Yani o önemli konu da “Ana sistemimizi modifiye etmemiz lazım.” diyorum. Bu, biraz tali olabilir.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Genel Müdür, söylediniz zaten. Bizim dışarıyla madencilik anlayışımız apayrı bir dünya.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Evet.

HASAN ÖREN (Manisa) – En son hazırlanan yasayı da bu apayrı dünyaya göre mi hazırladınız?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Hayır, o da Maden Kanunu’nun revizyonu ile ilgili bir konudur ama bizim çalışmalarımız, başka kanunlarımız var bakın, yine atlamış gibi oldum. O Maden Kanunu değil benim bahsettiğim. Sadece Maden Kanunu’ndan müteşkil bir konumuz yok bizim. Maden Kanunu’ndan başka, mesela size Madencilik Piyasası Kanunu olabilir.

HASAN ÖREN (Manisa) – Hepsi bir entegredir.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Ondan sonra, bu söylediğimiz Kaynak ve Rezerv Güvenilirliği, Proje Güvenilirliği Kanunu’dur. Bunlar dışarıyla ilgilidir, sadece devletin kendi işleyişiyle ilgili de değildir; ondan söz etmeye çalıştım.

Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Bir şey söyleyebilir misiniz, şunu biraz açsanıza, yani tam söylüyordunuz yabancı mevkidaşlara demişsiniz ya: “Sizce biz nerede yanlış yaptık?” O da demiş ki: “Sizin sistem başka.” Yani onlarda nasıl bir sistem var, bizde nasıl bir sistem var?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Biraz önce anlattım ama biraz daha açayım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Anlattınız da şeyi anlayamadım yani...

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Sayın Başkanım, devam edeyim mi?

BAŞKAN – O zaman Yılmaz Bey’den de bir soru alalım ve ikisini öyle cevaplayın.

Buyurun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – O soru güzel bir soru yani gerçekten açıklığa kavuşması gereken bir soru ve ben de ona değinecektim, sormuş oldu.

Şimdi, Maden İşleri Genel Müdürlüğü projeye uygunluk denetimi yapıyor, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı da iş güvenliği denetimi yapıyor.

Şimdi, sizin kurumunuzun projeye uygunluk denetimini bu ilgili, kazanın olduğu sahada yaptığınızı ifade ettiniz. Orada can ve mal güvenliği açısından herhangi bir eksiklik tespit edilmediği yönünde raporlar var her yıl yapılan denetlemeler sırasında. Ancak bizim işçilerin ifadelerinden edindiğimiz kanaat geçen hafta yaptığımız Soma ziyaretinde, orada o bahsedilen hususların aksine beyanatlardan olduğu, projeye uygun olmayan hususların da olabileceği yönünde Komisyonumuzda kanaatler oluştu. Bu anlamda tabii ki o tutanaklar da tutuldu. İşçilerin ifadeleri şu anda bizim Komisyonumuzda var ve onların ifade ettiği hususları Genel Müdürlük olarak sizlerin alıp bu noktada raporlarla bir karşılaştırma yapmanız gerekir ve sonuçta bize bu konuda da ayrıntılı bir bilgi vermenizde fayda var.

Konuşmanız sırasında şunu söylediniz: “Yasal olarak görevimiz değil.” dediniz. Tabii, onun kapsamı nedir? Sizin yasal olarak göreviniz olmayan hususlar nedir? Maden Kanunu ve Madencilik Faaliyetleri Uygulama Yönetmeliği size projeye uygunluk denetimi noktasında, bu kazanın meydana gelmemesi anlamında, alınacak tedbirler anlamında yeterli görevi vermiyor mu? Mevzuatta hangi eksiklikler var? Bu konudaki düşünceleriniz nedir?

Bir de ikinci sorum: Projeye uygunluk denetimlerinde herhangi bir süreye bağlı mıdır denetiminiz? Yılda kaç kez gitmeniz gerekir? Bunu zorunlu tutan bir mevzuat yok mudur? Çünkü projeye uygun olmadıktan sonra zaten iş güvenliğini hiç konuşmaya gerek yok. Çünkü projeye aykırı çalışma yapılıyorsa zaten iş güvenliği artık ikinci planda kalıyor. Projeye uygunluk denetimlerinde özel sektörün

işlettiği madenlerle, kamunun işlettiği madenler anlamında eksikliklerin tespiti hususunda herhangi bir farklılık var mı? Bu konuda istatistiki bir karşılaştırma yapabiliyor muyuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, Özgür Bey ile Yılmaz Bey’in sorularına cevap verin. Daha sonra Necati Bey ile ODTÜ’den Profesör Doktor Şebnem Hocama söz vereceğim.

Sayın Genel Müdür, buyurun.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Öncelikli olarak Yılmaz Bey’in sorusundan bahsederseniz öbürü biraz daha kapsamlı olabilir.

Şimdi, mümkün olduğu kadar, alabilirim kadar anlatayım: Şimdi, bizim projeye uygunluk denetimimizi nasıl yapacağımızla ilgili Maden Kanunu ve Uygulama Yönetmeliği var. Bu çerçevede kapalı bir şey yok, yani neye bakacağımız açık bir şekilde yazılmış. Buna bakıyor bizim heyetlerimiz yani o maddelere bakıyor. Bunun içerisinde iş sağlığı ve güvenliğiyle çıkan hususlar olabilir, yani onlar da bizim baktığımız bu işlere bakabilir ama onun dışında da birçok iş sağlığı ve güvenliği konusu bizim uzmanlık alanımızda değil, onların kendi bakacağı birçok konu da olabilir.

Şimdi, projeye uygunluk denetimini yaparken biz, bir genel denetim kapsamı içerisinde bunları yapıyoruz. Bu denetimleri yapmamızın önünde herhangi bir engelimiz yok. Ancak projeye uygunluk denetimleriyle ilgili olarak faaliyet durdurma yetkimiz 2010’ dan sonra geldi ve onu da kullandık onu söylüyorum.

Şimdi, çok daha sarıh olması için müsaade ederseniz biraz daha açayım: Şimdi, kanunumuz diyor ki bize: Proje onaylayacaksınız, bir de proje değişikliklerini onaylayacaksınız. Bir de diyor ki: Her yıl maden işletmecisi faaliyet raporu verecek yani yıllık, rutin faaliyet raporu verecek. Bunda da bu değişiklikleri size bildirecek.

Şimdi, ikiye bölüyoruz bunu: Bir, onaylanmadan yapılmayacak işler, bir de sadece bilgi vererek yapılacak işler. Bu da yönetmelikte açıkça belirlenmiş. Neden söz ediyorum? Bir işletme yer altı işletmesinden yer üstüne ya da yer üstünden yer altına geçecekse mutlaka onay alması lazım. Yer altında işletme yöntemini değiştirecekse -birçok yöntemi var- onlar konusunda bizden onay alması lazım. Patlatmalı ya da patlatmasız üretim yapacaksa bundan onay alması lazım. Bunlarla ilgili –bu saydığım hususlar, bunun dışındaki hususlar değil- bu hususlarla ilgili proje değişikliğini onaylatmadan işleme sokamaz ama bunun dışında projenin herhangi bir yerinde çalışma alanının değişikliği yani tali değişiklikler çünkü her değişiklik onaylanınca sistem tıkanır. Bunlar da beyan esasına dayalı. Yani vatandaş tali değişiklikler yapacak mesela, işte 90 kotunda çalışırken 95 kotuna çalışacak veya alan değişikliği, koordinat değiştirecek projeli alanda. Bu tür tadilatları bize beyanla bildiriyor. Biz bunlarda bir problem görürsek denetime gidiyoruz. Dolayısıyla bir proje denetiminin rutin olmasının gereği yoktur yani böyle bir şey lükstür çünkü proje bir kazayla ilgili, oradaki rutin kazayla ilgili bir husus değildir.

HASAN ÖREN (Manisa) – Peki proje değişikliğinde, kaçak, değişik bir proje yaparsa hangi kurul bunu gidip de...

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – İşte, değişik projeyi bize onaylatmak zorundadır.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yok, onaylatmadı, kaçak yaptı, mekanizması ne?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Onaylatmazsa biz onu görüyoruz, şöyle görüyoruz: Her yıl beyan edecek bize. Beyanını yanlış yaptı diyorsunuz. Sahte beyanda bulundu. Biz bir şuna bakıyoruz: Beyanlarda sapma olabileceğini gördüğümüz yerlerde genel denetim yapıyoruz, bir de özellikli yerlerde, mesela kömürde kendiliğimizden rutine bağlamışız. Yani demişiz ki her yıl gideceğiz. Bunu bu şekilde çözmüşüz. Yani yasal bir zorunluluk olmaması dediğim husus bu. Yani bu bir yasal şeye de bağlanabilir. Yani biz makul bir sürede...

HASAN ÖREN (Manisa) – Gitmemeyi de bağlayan bir şey yok. Altı ayda bir isterseniz gidersiniz.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Evet, ama tabii, bu bizim görevimiz. Görevimizi en iyi şekilde nasıl yapacağız? Her yıl gidelim. Bazı özellikli sahalar... Sadece bu kömürde de olmuyor, mesela yer üstünde de belli alanlar oluyor, bu sefer heyet öneriyor, “her yıl bu alana gidilmesinin uygun olacağı” diyor. Teftiş kurulu diyor “Her yıl bu alana gidilsin.” Yani bu gelişmiş vaziyette. Bizim heyet yönergemiz var, vesaire var. Bunun bir sistemi var. Kanun bunu öngörmüyor yani söylemek istediğim oydu, sizin şey yaptığınız husus o çerçevede.

Şimdi, bir de “Kamu ve özel sektör arasında bu denetimlerde bir farklılık var mı?” dediniz. Aslında eksik kaldı, onunla da birleştireyim, şimdi aklıma geldi. Çok güzel örnekler var mı? Var. Mesela Çayeli Bakır İşletmeleri var -isimlerini de verelim- bakır işletiyorlar, hakikaten güzel örneklerden bir tanesi. Başka birkaç tane böyle bakır, vesaire... Bunların tespitini de yapmıştık. Size de bildirelim.

HASAN ÖREN (Manisa) – Mesela Manisa Turgutlu Çaldağı var.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Üretime geçmedi orası.

Şimdi, çok güzel işletmelerimiz var tabii ki. Yani bunları, onlardan bu tür şeylerle ilgili talep ederiz, biz zaman zaman dinliyoruz yani şöyle bir geleneğimiz var: Biz firmaları zaman zaman çağırıp dinleriz, sunum yapmalarını isteriz. Yani genel bütün faaliyetlerini dinler... Çok güzel örneklerimiz var ama tabii, bizim iş alanımız sadece hani proje de değil. Rezerv kısmı da var dedim ya, bu birçok noktada değişebiliyor.

Kamu ve özel sektör arasında bugüne kadar yaptığımız istatistiki bir çalışma şöyle var: Yani en fazla faaliyeti durdurduğumuz yerler kamu mudur, özel sektör müdür diye bir rakam bulabiliriz ama bu da rasyonel bir sonuç vermez yani tam bir ölçüt olmaz çünkü kamu ve özel sektör işletmelerinin sayısı ve büyüklüğü çok farklılık arz ediyor, nitelikleri çok farklılık arz ediyor. Ancak bir kanaat belirtebiliriz bu konuda.

HASAN ÖREN (Manisa) – Üretimine göre verebilirsiniz.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Yani bir standart koyup vermeye de çalışalım yani bu sizin söylediğinizden bir standart oluşturup ona göre bir rakam verebilir miyiz, bir çalışalım yani ona bakalım, size onu bildirelim.

Onun dışında ben bir farklılık olduğunu düşünmüyorum yani kamu ve özel sektör arasında, bunlar iyi çalışıyor, bunlar kötü çalışıyor diye bir farklılık yok ama şu var: Tecrübeli firmalar var, tecrübesiz firmalar var. Yani demin söylediğim, iyi örnekler, kötü örnekler var. Benim gördüğüm bu. Bunun için de, ilk başta söylediğim, madencilikle uğraşacak firmaların en azından sermaye birikimi açısından bir sınırlandırmasını doğru buluyorum yani mali yeterlilik önemli bir husustur. Biz ayrıca, özellikle rezerv döneminde yani arama döneminde belli faaliyetleri yaparak işletmeye geçmesi önemli bir barem oluşturuyor, bu açıdan da bir iyileşme görüyoruz biz işin gerçeği.

İkinci konu: Dünyada –herhâlde- nasıl yapılıyor? Sistem farklılığı. Şimdi, ben burada tabii konuşurken gerçekten bir sorumluluk hissiyatıyla konuşuyorum. Şunu da açık yüreklilikle söylüyorum Sayın Vekilim, yani arada mevzu oldu. Keşke bir tek insan ölmesin de biz görevde falan durmayalım. Yani bunu çok samimi söylüyorum. Hani siz “Gerekirse Genel Müdürlüğünüze mani olsun, ne olacak?” dediniz ya, aynı fikirdeyim yani hiç bundan bir tereddüdüm yok. Beni tanıyanlar da bilir, yani yapımı bilir. Doğru bildiğim şeyi mümkün olduğu kadar söylemeye çalışırım. Usulü dairesince söylemek önemlidir, ona dikkat ederiz. Onun dışında fikrimiz vardır çok şükür, o fikrimizi de beyan etmeye çalışırız ama tabii, kamu görevlisi olduğunuz zaman görevinizin dışındaki konularda bir fikir beyan etmeniz de doğru neticeler vermez yani kim muhatapsa, birçok konu burada geçiyor, onların o arkadaşlarımızla konuşulması daha uygundur.

Biz sistemin bütününün çalışması konusunda kafa yoruyoruz. Bu çerçevede de Özgür Bey’in, Sayın Vekilimizin, bahsettiği, sorduğu sorunun, bence bu komisyonun da, bu konuyla ilgili kafa yoranların da temel sorusu olması gerekiyor. Yani bizdeki sistemle -dünyadaki sistem nedir- bunlar arasındaki fark nedir? Şimdi bunları tek tek şu şöyle, şu şöyle diye yapmamız, zaten, ayrıntılarına girerek yapmamız mümkün değil.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Genel Müdürüm, bir eksik kalmıştı. Bununla ilgili bir VTR var mı elinizde? Hani ben başta da sordum, onun cevabını alamadım.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Var bunlarla ilgili.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sonra ikimiz de unuttuk. Bize beş dakikalık, on beş dakikalık böyle, çok gelişmiş bir VTR’ sini gösterebilir misiniz?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Şu anda da arkadaşlarımızın yanında da varmış da, isterseniz, bunu Sayın Başkan...

BAŞKAN – Şu an müsait değil, o zaman şöyle yapalım: Arkadaşlarımıza USB veya CD olarak sağlamak mümkün mü Sayın Genel Müdürüm?

Hasan Bey, şöyle yapalım: Elleri varsa hâlihazırda USB olarak veyahut da CD olarak bizlere gönderebilirlerse biz de onu ayarlamaya çalışırız.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Biz şöyle bir güçlük çekiyoruz: Yani bunu kesinlikle yanlış anlamayın, samimiyetinize şey olarak söylüyorum yani samimi olmaya çalışıyorum. Şimdi, bu Sayın Bakanımızın da çok güçlüklerinden bir tanesi. Tabii, madencilik, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ya da sorumlusu kim? İşte biziz. Bununla ilgili her türlü bize soru sorulmasını normal karşılıyoruz. Yani elbette ki sorulacak. Kime sorulacak? Bize sorulacak. Fakat hakikaten bu iş bölümüne

filan baktığınızda birçok konuya biz cevap verme yeterliliğine sahip olamıyoruz ama soru sorulmasını yadırgamıyorum yani elbette ki sorulacak ve biz bunları tamamlayacağız.

BAŞKAN – Sayın Genel Müdürüm, toparlar mısınız.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Şimdi, dünyadaki sistemle ilgili o yapıyı, Mehmet Ali Bey, tekrar açalım. Ben o sistemin özüne burada vurgu yapıyorum sadece. Ayrıyeten incelenmesi lazım. Sadece bizim yaptığımız çalışmalar yeterli olmayabilir. Hem Komisyonun böyle bir gündemi olursa hem de bununla ilgili çalışanları ben bu gündeme yaklaştırmaya çalışıyorum. Bunun özü şudur: İş uzman kişilere teslim etme işidir bu yani işin uzmanını bularak ona verme işidir, bu da akreditasyon konusudur. Bizim, ülkemizde -genel olarak bu şeyi söylüyorum, çok fazla yapmaya çalıştığımız, önemli mesafeler de katettiğimiz böyle bir kurumumuz da var- uluslararası standartları Türkiye'ye taşıyacak ve bu standartlarda iş yapacak uzman kişiler olacak, bunlara görev, yetki vereceğiz ve bunlara sorumluluk vereceğiz. Bunun memuriyetle ya da özel kişilerle bir ilgisi yoktur. Sistemin ana çatısı tamamen bu söylediğimiz çerçevede ilerlemektedir. Bizdeki sistem, tamamen bütün denetim vesailerinin memur eliyle yürütmektir. Bu, bence yeterli bir şeydir bu toplantı için.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Necati Bey, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Evet, teşekkür ediyorum.

Her zaman ifade ettiğim gibi burada da sonuca geldiğimizde bakıyorum, kanunlarda, yönetmeliklerde şunu görüyoruz: Yetki var, sorumluluk yok. Yani, Sayın Genel Müdürümüz de ifade etti, bizim yetkimiz var denetlemeye ama mecbur değiliz. Yani, bu ne demektir? Bir sorumluluk taşımıyorsunuz, isterseniz denetlemeyin, kimse size hesap sormaz. Yani, kanun gereği bu, bunun sizin şahsi veya kurumunuzun herhangi bir yanışı olduğunu ifade etmiyorum her şeyden önce. Tabii, siz “Proje açısından denetim yetkiniz var.” diyorsunuz. Doğrudur yani çalışma şartları, vesaire, bunlar ayrı şeyler ama ben size bir şey soracağım: Mesela, bu çıkan kömürlerin taşıma sistemi projenin içinde mi değil mi? Yani, daha doğrusu o banttan bahsediyorum veya kömürün bantla taşınıp taşınmaması. Şimdi, bakın, Soma'daki kazada benim gördüğüm kadarıyla, dinlediğim kadarıyla oradaki ölümlerin ana sebebi o taşıma bandının çok şiddetli bir şekilde yanmış olması. Yani, o bant bir kere zaten plastik, hidrokarbon her şeyden önce. Hidrokarbon olunca bir de tabii içinde birtakım kimyasallar da bulunduran bir şey olduğu için onun yanmasıyla çıkan oradaki duman... Yani o kömürün yanmasıyla çıkan karbonmonoksit falan değil orada hadise benim gördüğüm, benim dinlediğim kadarıyla. Yani, o bandın alev topu gibi aşağıya doğru geldiğinden söz ediyor herkes yani o bant tutuşmuş. Üstelik çıkan yangın da zaten ayakta, ocakta falan değil yani kömürün çıktığı yerde çıkmıyor yangın, çok farklı bir yerden bahsediliyor. Dolayısıyla, bu kömürün taşınması için olan bant yani o projenin içerisindedir dolayısıyla. Yani, tutuşunca bu kadar insanın ölümüne sebep verecek o bandın hâlâ... Bakın biz de ocağa girdiğimizde binlerce metre o bandın üzerinde gittik ama diğer zamanda da veya bir aşağısında yine o bantla kömür taşınıyor, insan taşınmadığı zaman da kömür taşınıyor yine o bantların üzerinde. Yani, ben gözümüzle gördüğümüzü ifade ediyorum. Yani, şimdi, acilen bir kere bence o bant... Yani, bu banttan dolayı 301 insan ölmüş yani bandın yanmasından dolayı ölmüş, hâlâ o bantlar kullanılıyor. Yani, o bantların tutuşmayacağı, yanmayacağı... Bakın, benim kendi oturduğum evde evin panosu yandı, sadece panosundaki o plastikler yandı, biz koridora çıkamadık yani o plastikler.... O kadar kötü bir duman ortaya çıkıyor. Yani, o bant, 10 santim kalınlığında, binlerce metre uzunluğundaki o bandın yanmasıyla orada çıkan... Zaten, bütün o girenler şunu söylüyorlar: “1 metre önümüzü dahi göremiyorduk yani ayağımızın ucunu göremiyorduk.” diyordu o fenerle, vesaireyle.

Şimdi, bu anlamda baktığımızda, dediğim gibi, bu projenin içerisinde olan bir şey değil mi bu taşıma hadisesi, yani kömürün taşınması nasıl olmalı? Dolayısıyla, aslında, ifade ettiğim gibi, o taşıma bantlarının bir an önce zaten sistemden kaldırılması lazım.

Şimdi, biraz önce siz de dediniz işte devletin işletmeci olması veya özel sektörün olmasının çok fazla önemi yok. Devlet politikası gereği işte artık özelleşme ortaya çıktı ama bakın, oradaki işçilerin söylediğini söylüyorum. Ben, bir de yedi yıldır KİT Komisyonu üyesi olarak girdiğim denetimlerden de devlet kurumlarının sürekli denetim altında olduğunu bildiğim ve bu anlamda kâr amacının birinci planda olmadığını bildiğim için devlet kurumlarının bu konudaki hassasiyetlerinin daha yüksek olduğunu herkesin bilmesi lazım her şeyden önce Türkiye Taşkömürü Kurumu her yıl yaklaşık 400-500 milyon lira zarar ediyor ama orada işte malzemeden veya diğer şeylerden istifade edelim falan gibi anlayışı yok. Şimdi, oradaki çalışan işçiler de daha önce Türkiye Kömür İşletmelerinin çalıştırdığı zamanlardaki güvenlik tedbirlerinin daha iyi olduğuna inanmışlar, öyle hissediyorlar. Yani, başarı veya kârlılık konusunda da devlet işletirse kârlı olmaz mantığının da herhâlde Eti Maden çürütür diye düşünüyorum. Eti Maden, benim gördüğüm kadarıyla... Ben muhalifet milletvekiliyim ama her zaman her girdiğim komisyon toplantısında onları başarısından dolayı kutlamışımdır. Hem meslek icabı daha

yakından bilebildiğim bir kurum, gerçekten başarılı çalışmalar yapıyorlar. Şimdi dolayısıyla bu topyekûn iyileştirme nasıl yapılacaksa bir an önce onun çalışmalarının buradan yapılması lazım.

Bir deruhsatlandırma açısından Türkiye’de ne kadar özel sektöre ait linyit veya kömür ruhsatı var. Taşkömürü zannetmiyorum, yok herhâlde ama linyitte ne kadar özel sektörün elinde ruhsat var. Bunların ne kadarı işletiliyor, kaç kişi çalışıyor bunların yanında, bunlarla ilgili bilgi istiyorum sizden.

Tabii, gerçekten bu Komisyonun bu çalışmalarının neticesinde veya çalışmalar yapılırken yani bir şeylerin değiştiğini, bir şeylerin faydalı bir şekilde geliştiğini görmesi lazım yani burada konuştuklarımızın da havada kalmaması lazım. Bunun için de gerçekten sizler tabii şeffaf olmaya çalışıyorsunuz, doğru bilgiler veriyorsunuz ama hakikaten ben diğer arkadaşların da söylediği gibi hâlen şu anda çalışan kömür ocaklarının, çok daha sağlıklı olanların...

BAŞKAN – Necati Bey, toparlayabilir miyiz lütfen.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bitiriyorum, bitiriyorum.

...hatta kaçak olarak çalışanların -ki bu sizlerin yetkisinde veya bir şeyde değil- bir an önce kayıt altına alınıp bir an önce bu tür problemlerin azaltılması için temennide bulunuyor teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Profesör Doktor Şebnem Düzgün bizim Komisyonumuzun da aynı zamanda danışmanı ama bugün küçük bir kaza geçirmiş, kendisine “geçmiş olsun” diyorum. Ayağının sargısıyla, Komisyona ve Soma’ya verdiği önem nedeniyle burada.

Buyurun Hocam.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN - Teşekkür ederim. Aslında kazayı dün geçirdim buraya gelirken, buradan da ameliyat olmak üzere hastaneye gideceğim, o nedenle aceleciliğimi lütfen bağışlayın.

BAŞKAN – Tekrar geçmiş olsun.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN - Birkaç konuda sayın milletvekillerine ekstra bilgi vermek istedim açıkçası ve de Sayın Genel Müdüre bir iki soru sormak istiyorum.

İstatistikler var, ben size söyleyeyim. 2003 yılında Amerika’dayken 12 tane Apalaçya’daki kömür ocağını sadece kaya düşmeleri yani tepeden kaya düşerek yaralanmalar cinsinden incelediğimizde burada yıllık kaza miktarı 700 civarıyken Amerika’da döndüğümde benzer çalışmayı Zonguldak için yapmıştım, Zonguldak’ın 5 tane ocağını incelemiştim, o zaman yani yaklaşık 2005, 2006’da bu kazalar 300 civarındaydı ve benim Amerika’da yaptığım çalışmalar 1979’dan 1997’yi kapsıyordu, Türkiye’de yaptığım çalışmalarsa 2005’ten geriye doğru beş yıldır, herhâlde bir fikir verir.

Şu konuyu da netleştirmek isterim: Türkiye’de teknolojinin geri olması eğitimin geri olması anlamına gelmez. Gerçekten Sayın Genel Müdürün YÖK’le görüşmesine inanamıyorum çünkü bizim üniversitemizde ve bildiğim birçok üniversitede bir kere uluslararası madencilik prensiplerinde eğitim yapılır. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, American Board of Engineering Technology’den akredite edilmiş bir eğitim kurumudur. Üstelik de bu eğitimi ilk mühendislik fakültesinde alan bölüm de Maden Mühendisliğidir, 2000 yılından beri, on dört yıldır. Dolayısıyla mühendislerimizin eğitimiyle ilgili evet, birtakım minör hatalar olabilir ama...

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – ODTÜ’ü yü kastetmedim.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Fark etmez yani siz...

Ve diğer üniversiteler de, Türkiye’de akredite kurumu vardır, MÜDEK’tir, mühendislik fakültelerini akredite eden kurumdur, onlar da ABET’i örnek alarak yaparlar, birçoğu da oradan akredite almıştır. Yani sorunun çözümü için bunun çok minör olduğunu düşünüyorum.

İkinci konu da şudur: Evet yani dünyada ileri madencilik yapılan ülkelerde profesyonel rezerv güvenilirliğiyle ilgili çalışmalar vardır, profesyoneller yapar; yalnız bu profesyoneller bağımsızdır. Yani siz bir rezerv değeri belirlediğinizde ortaya çıkacak kayıpların da sorumluluğunu alırsınız, eğer birileri kaybederse o sorumluluğu da alırsınız ve bağımsız olmak zorundasınız. Bu bağımsızlığı sağlayacak birtakım prensipler vardır. Dolayısıyla bizim ülkemizde böyle bir sistemin kurulması için bu bağımsızlığa bakmak gerekir.

İkincisi: Devlet buradan elini tamamiyle çekmez. Mesela Kanada’da CANMET vardır Canadian Mining, Metallurgical Engineering Technology diye, Amerika’da Mine Safety and Health Administration ve NIOSH vardır. Güner Gürtunca, yarın görüşeceğiniz kişi NIOSH’tan gelecek kişidir. Bunlar ülkedeki madencilik politikalarının güvenlik ayağını temsil ederler, politikaları koyarlar ve bununla ilgili araştırma yaparlar. Özellikle NIOSH bununla ilgili araştırma yapar. Dolayısıyla bir sistem değişikliğine gidilecekse bütünsel olması

gerekir ve bunların da mutlaka akıldan kalması gerekir. Benzer bir şey, Avustralya'da ANZMEC olarak vardır. Australia and New Zealand Mining, Engineering Council vardır, bütün politikaları "guideline" yani... Türkçesini şimdi bulamadım hızlı konuştuğum için.

BAŞKAN – Rehber, rehber Hocam.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Rehberleri onlar belirler, onlara göre yapılır. Dolayısıyla eğer bir yani işte JORC kodu ya da böyle bir rezerv güvenilirliğiyle ilgili bağımsız birtakım kuruluşlar olacaksa o zaman devletin çok daha üst düzeyde, bunları çok çok daha iyi bilen personelle politikalar belirlemesi gerekiyor. Yani bir sistemi yarım yamalak olarak uygulamaya geçmenin çok bir faydası olmaz.

İkinci konu da şudur: Evet, Avrupa'da madencilik her ne kadar diğer ülkeler kadar geri de olsa, bugün Avrupa'da, özellikle Almanya'da ve İsveç'te hâlâ çok ciddi madencilik yapılır, onların mevzuatı da ciddidir. Yani mevzuatı incelemek ve ondan çıkarımlar yapmak çok sorun bir şey değildir, gidip görmek de sorun değildir. Yani işte, Sayın Genel Müdür söyledi, Çayeli Bakır İşletmeleri... Birçok işletme var Türkiye'de, görmek sorun değil yani bunların prensipleri zaten var, gidip görerek nasıl bir şeymiş diye bir fikir edinebilirsiniz ve bu ülkede üniversitelerde bunların nasıl olması gerektiği öğrencilere de öğretilir. Biz öğrencilerimizi sahaya gönderdiğimiz zaman staja, geri gelirler, derler ki: "Öğrettiğiniz hiçbir şeyi görmedik." O ayrı konu. Dolayısıyla hani bu ülkede herkes neyin nasıl olması gerektiğini üniversitelerde biliyor.

BAŞKAN – Hocam, rica etsek toparlayabilir miyiz.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Evet, şimdi, sorularına gelirim... Bizim sormamız gereken soru şudur: Maden İşleri Genel Müdürlüğü, evet, projeye uygunluğu denetler de projeler geldiğinde bu projelerin güvenli projeler olup olmadığı hangi kriterlere göre belirleniyor ve bu zamana kadar Maden İşleri Genel Müdürlüğüne gelip de ilk proje başvurusunda değerlendirilerek geri dönen kaç proje var? Birinci sorum bu.

İkinci sorum da şu: Bu ocağa baktığınız zaman bu ocağın A panosunun metanlı bir ocak olduğu biliniyor. İkincisi: Yangının çıktığı ana galerinin kömürdeki tavan-taban kontağında olduğu biliniyor. Normalde bunlar tasarım hatasıdır, madencilikte böyle tasarımlar olmaz, oluyorsa da başka güvenlik önlemleri alır. Bununla ilgili bizim mevzuatımızda, tabii ki kömür mevzuatında bunlar olmadığı için MİGEM de bunları yazamaz, çok açık. Yani şunlara takılmayalım lütfen: İşte, bant sistemi var mı yok mu? Madencinin en temel sistemi, bant konveyörle taşınır, en ucuzdur, olması gerekir ancak bizim yasal mevzuatımızda bant konveyörlerin yanmaz olması prensibi var mı yok mu, ona bakmamız gerekir. Hani bunu da zaten Sayın Genel Müdür çok...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ben de onu kastettim.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Evet. Bir de son olarak şunu söylemek istiyorum, şunu sormak...

HASAN ÖREN (Manisa) – Eynez'in tasarım hatasından neyi kastettiniz?

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Şimdi, bakın, bir kendiliğinden yanma riski olan ve metan içeriği de olan bir maden işletmesinin ana galerileri taban-tavan kontağında olamaz; olursa da onun çok özel bir şekilde sürülmesi gerekir, korunması gerekir. Şimdi, dolayısıyla, bunu aşağıya giren çok az mühendis bilir çünkü projeyi görerek girmesi gerekir, bir. Diyelim ki gördü, kapatabilmesi için de böyle bir mevzuatımızın olması gerekir.

Ben son bir soru yöneltmek istiyorum, o da şudur: Maden rezervi...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Affedersiniz, tavan-taban kontağını biraz açar mısınız?

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Şimdi, bakın, kömür bir tabakadır. Bu kömür tabakasının tavanında bir taş kontağı vardır, tabanda bir taş kontağı vardır. Bu galeri, yangının çıktığı galeri, bildiğim kadarıyla tavan taşı ve kömür kontağında sürülen bir galeridir. Kömürün ondülasyonu nedeniyle bu şeydir yani ondülasyonlu olan bir çizgidir. Siz, dümdüz bir galeriyi bu çizgiden sürmeye çalışırsanız bir kısmı kömürden geçer, geçmiştir. Zaten kendiliğinden yanma da orada. Bizim asıl sorgulamamız gereken de budur zaten ama soruma geleceğim.

Maden, yer altı kaynakları sadece bu millete değil -dün de söyledim- gelecek nesillerimize de aittir. Dolayısıyla bu kaynaklar işletilirken maksimum kârla işletilmesi gerekir. Bu maksimum kâr ister devlet yapsın ister özel sektör, önemli değil, kimin yaptığı önemli değil, önemli olan maksimum kârdır. Dolayısıyla Eti Maden'in ya da herhangi bir maden firmasının kâr etmesi yeterli değildir, maksimum kâr etmesi gerekir. Dolayısıyla ben MİGEM'den şunu bilmek istiyorum: Maksimum kâr hesabıyla ilgili bir yaklaşım var mı?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Son iki konuşmacımla kapatmak istiyorum çünkü İlker Hocam, İlker Şengüler, bizim Komisyonumuzda aynı zamanda teknik ve danışmanlık hizmeti veriyor. Biz ondan da "Maden jeolojisi nedir?" diye bir brifing alalım dedik ama hakikaten çok uzadı. İlk sözü

Faysal Bey'e vereceğim, daha sonra da Bahtiyar Hocama vereceğim. Bugünkü toplantımızı kapatalım. Zaten tartışmalarımıza devam edeceğiz.

Faysal Bey, buyurun.

FAYSAL SARIYILDIZ (Şırnak) – Sayın Genel Müdür, bu kazadan, söz konusu faciadan birkaç ay önce, çok kısa bir süre önce aslında orada denetim yapıldı. Biz bunu gözlemledik, gördük ve uygun olduğu, teknik proje uygunluğu konusunda bir sorun olmadığı raporu verilmiş kurumunuzun elemanları tarafından. Muhtemelen bitişikte yine aynı koşullara sahip ve yine daha fazla işçi çalıştıran İmbat ve benzeri ocaklar için de benzeri uygunluk belgeleri verilmiştir kurumunuz tarafından. Bu şey anlamına mı geliyor; “Yarın aynı şey hemen bitişikteki ocakta yaşanabilir, biz çaresiziz?”

Ayrıca, sistemden söz ettiniz. Bu, biraz soyut kaldı. Muhtemelen bu konudaki görüşlerinizi Hükümetle paylaşmışsınız bürokrasi olarak. Şu ana kadar öyle bir çalışmanız oldu mu; verdyseniz ciddiye alındınız mı? Yani ben Hasan Bey'in dediğini de önemsiyorum. Bu kapasitenin çok üzerinde mal çıkarmayla ilgisi olabilir mi? Bu işçilere, emekçilere fazla yüklenmeye ilgisi olabilir mi? O konu biraz açıklığa kavuşmadı gibi.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Genel Müdürüm, Hocamdan da alalım, onu siz de cevaplayın, kapatalım çünkü arkadaşlarımızla Komisyonumuzda konuşmamız gereken kendimize has gündemimiz var. O yüzden buyurun cevabınızı.

Hocam buyurun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Çok teşekkür ederim.

Sayın Genel Müdürüm, çok teşekkür ederim, bence gayet net bir şekilde her şeyi açıkladı. Tabii, bir çok soru geliyor ama yani yetki ve sorumluluk karmaşası içerisinde değerlendirmek lazım yapılan işleri yani yasal olarak MİGEM'in rutin denetim sorumluluğu bile yok. Buna rağmen bunu yapmaya çalışıyorlar ellerindeki imkân dâhilinde. Bunu yapacak kadar eleman yok, organizasyon bu iş için uygun değil. Ciddi bir yeniden yapılanma, tamamen gözden geçirme gerekli. Bu açıdan bence verdiği bilgiler gayet net ve açıklayıcı. Diğer, mesela, bu olayın meydana geldiği madenle ilgili denetimler konusunda da yani orada belirtilen kuralların yetersizliğinden kaynaklanıyor. Yani 10 bin ton kömür çıkardığınız bir ocakla, 3,5-5 milyon ton kömür çıkardığınız bu ocakta aynı şeylere bakıyorsunuz. Bir tane hava giriş, bir tane hava çıkışı olacak diye bakıyorsunuz. Dolayısıyla, her şey kurallara uygun görünüyor. Ama demek ki, biz, o kuralları, sistemi değiştirmemiz lazım yani oraya giden kişilerin baktığı konular bunlar. Dolayısıyla, oralarda teknik olarak bir eksikliğin saptanmamış olması gayet normal. Yani bantların yanabilir olup olmaması konusunda belirgin bir şey yok. Elektrik kablolarıyla ilgili bir şey yok. Elektrik malzemelerine bakılıyor, evet, onlar alev sızdırmaz, orada bakılan şeyler o ama kablolar yanar mı? Ona bakın diye bir şey olmadığı için, dolayısıyla, oralara bakılmıyor. Yani bizim bu sistemi baştan değiştirmemiz lazım ve buradaki ölçeğe bağlı olarak bakılacak konuları da ayırtılandırmamız lazım. Yani küçük bir ocaktan istediğimiz şeylerle kocaman bir ocaktan istediğimiz şeyler birbirinden tamamen farklı olması lazım. Bu nedenle benim komisyonda da daha önce de söylediğim gibi işin yoğunluğu projenin hazırlanmasından geçiyor. Yani 3,5 milyon ton kömür çıkarılan bir madende havanın bir yerden girip öbür taraftan çıkması asla yeterli olamaz, doğal olarak olamaz, daha başka bağlantıları olması lazım. Bu nedenle projenin bu açıdan da değerlendirilmesi lazım.

Ben, kendim hemen en kısa sürede yapılmasının elzem olduğu, çok hızlı olarak çözüme kavuşturulması gereken konuları birkaç madde hâlinde sıraladım. İsterseniz onları sizlere arz etmek isterim.

Birincisi, projenin madencilik bilim ve teknolojisine uygun olarak hazırlanmasının sağlanması ve bu projenin de gerçekten o standartlara uygun olduğunun incelenmesi. Birinci aşama bu, zaten bu konuda bir çalışma yaptığını Genel Müdürümüzün biliyorum ama bununla ilgili belki büyük olan işletmelerle daha hızlı sonuç alacak çünkü sisteminin değiştirilmesinin birkaç sene alabileceğini göz önüne alırsak özellikle daha riskli olan konularda belki daha hızlı çözüm sağlayacak, adım atacak nitelikte bir uygulamanın yapılması gerekecektir.

İkincisi projenin uygulanması sürecinde izlenmesi ve madenlerin proje ve teknolojik açıdan düzenli olarak denetlenmesi. Bunun da sistematikliğini oluşturmak lazım. Hamdi Bey'in söylediği gibi “Böyle bir zorunluluk yok yani böyle bir zorunluluk yokken niye bunları yapmıyorsunuz, gidiñce niye şunları bakmıyorsunuz?” gibi bir suçlamayla yola çıkmak pek doğru da olmaz. Gerçekten her şeyin...

HASAN ÖREN (Manisa) - Bunların Maden Kanunu'nda mı olması gerekiyor?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Evet yani yönetmeliklerde bunların çok açık ve net bir şekilde olması lazım, yurt dışında bunun örnekleri var. Zaten komisyonun bazı üyeleriyle ve Sayın Başkanla da bunları paylaştık.

Diğeri teknik nezaretçilik ve iş güvenliği uzmanlarının firmadan bağımsız kamu adına çalışır hâle hemen getirilmesi önemli çünkü onlar orada nelerin yapıldığını bizzat her gün orada çalışarak izleyecekler, özellikle iş güvenliği uzmanları. Madende çalışan iş güvenliği uzmanlarının konunun doğrudan uzmanı olmalarının sağlanması yani bir kimya mühendisinin gelip yer altı maden işletmesinde o işi yapmaması veya tersinin olmaması gibi. Ve zaten bu yapılıyor anladığım kadarıyla ama bunun bir kere daha söylenmesinde fayda var. İşletme aşamasındaki tüm o kömür ocaklarının taşıdığı riskler açısından ayrı ayrı değerlendirilmesi ve bu risklerin... Yani risk değerlendirmeleri zaten yapılıyor ama bunun biraz daha ayrıntılı olarak yapılması, ne tür riskler var, bu risklerle karşılaşmamak için neler yapılması lazım, bunun yeni baştan bir daha yapılması ivedilikle doğru olur diye düşünüyorum.

Ben Hamdi Bey'e teşekkür ederim.

Ali Bey'in söylediği öneriler bizim Maden İşleri Genel Müdürlüğüne yaptığımız öneriler değildi. Dolayısıyla, onların bu konuda bilgi sahibi olmaları doğal olarak söz konusu değil.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim hocam

Hamdi Bey, hepsine cevabı toparlayın lütfen. Hepimiz bugün biraz uzun bir toplantı yaptık. Çok teşekkür ediyorum bütün arkadaşlara.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM - Toparlamaya çalışayım.

Sayın Vekilimiz Necati Bey'in taşıma sistemi, tabii ki projenin bir parçası, projede bu yer alıyor, bunlara bakılıyor yani proje oluşumunda mutlaka olması lazım.

HASAN ÖREN (Manisa) – Maden Kanunu'nda mı yer alması gerekir?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM - Tabii ki öyle olması gereken hususlar ama tabii bunların uluslararası standartlarda dediğim hususlar bunlar yani bunların daha geniş -hocam da bahsetti- ele alınması gerekiyor.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Kontrol edilmemiş yani.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Sadece yanmaz değil, antistatik olması lazım malzemenin.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Tabii, tabii, bunların hepsinin göz önünde bulundurulması lazım.

Devlet ve özel sektör ruhsat bilgileri ile ilgili, 385 özel sektörün ruhsatı var, 42 kamunun ruhsatı var ama tabii bu kamunun ruhsatları oldukça geniş. Üretim bilgileri vardı, onları verelim. Üretim bilgilerine baktığımızda özel sektör yüzde 22'sini üretiyor, kamu yüzde 78'ini üretiyor yani 61 milyon ton.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ruhsat açısından mı?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Ruhsat açısından tam tersi. Yani bu şu anlama geliyor: Devletin elindeki sahalar büyük sahalar, büyük üretim yapılan sahalar, sayısı az ama özel sektörün elindeki küçük sahalar, o anlama geliyor. Yani sayı olarak özel sektör fazla ama -faal olan sahalarla bahsediyoruz sadece- üretim olarak kamu fazla.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Sayıları sorduklarımı, söylediniz mi bilmiyorum ama...

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Söyledim, tekrar edeyim.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, hayır, ben onları tutanaklardan alırım.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Tabii, tabii, veririz onları ayrıyeten de... Arkadaşlarımızda var zaten sizin komisyonda onlar verirler.

İkincisi: Sayın Hocam, aslında çok güzel özetledi yani benim çok hoşuma gitti diyeyim artık, benim söylemek istediğim konuların birçoğundan bahsetti. Yani şey konusunda bir yanlış anlaşılma olmuş herhâlde. Ben üniversitelerin yani belki o anda kelimeleri toparlamamış olabilirim. YÖK'le "Biz ne yapabiliriz, bizim sorumluluğumuz var mı, eğitim açısından katkıda bulunur muyuz?" gibi konuştuk. Mesela sayın vekillerimizin de bilmesinde yarar var. TKİ, TTK gibi kurumlarımız var. Biz, mesela "Burslu eğitim yaptıralım, burs verelim." dedik. Bu tür öneriler bakımından gittik yani, YÖK'le ilgili ne anladınız bilmiyorum da.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Eğitime katkı, öğretim açısından değil yani.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Evet, o anlamda değil yani.

Onun dışında vurgulamak istediğim husus da yani çok kapasite açısından yetersiz olan birileri de bugün sadece maden mühendisliği için değil, insan kapasitesi açısından söylüyorum, sınavda yani çok düşük bir şeyle girebiliyor, bunlar da şu anda sorumlu olabilir, onu söyledim sadece.

İş güvenliğine uygun, zaten projenin amacı odur yani iş güvenliğine uygun olması lazım projenin, başka türlü proje demeyiz ona yani gider çalışır. Bunların da nasıl yapılacağını zaten bugünkü tüm konuşmanın özetinde var yani eksiklerini gediklerini hepsini anlatmaya çalıştım.

Maksimum kâr, yine tüm projenin şeyidir. Eğer yani başa baş noktası bize verir, başa baş noktasının altındaki bir projeyi biz onaylamayız. Siz, “Bu doğru bir iş mi yapıyor, bütün işler doğru mu?” Ben dedim: “Doğru değil yani eksiklerimiz var.”

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Türkiye Taş Kömürünün (TTK’nin) şeylerini niye onaylıyorsunuz?

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Başa baş noktasını...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ne başa başı...

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Yani “Başa baş noktasına uymuyor, niye onayladınız?” diyorsunuz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Evet.

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – O zamanında başa başmış onaylanırken.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ne başa başı ya...

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Yani Meclis karar alabilir, yani orayı kapatabilir.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Sizin söylediğinize binaen söylüyorum. Meclis her şeyi yapar, ondan şüphemiz yok. Sizin söylediğinize binaen olmayan...

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Yapabilir yani.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani yanlış bir örnek, matematikte böyledir Hocam, yani bir tane yanlış var işte, demek ki söylediğiniz...

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HAMDİ YILDIRIM – Onaylandığı zaman başa baştır kesin.

Şimdi, İmbat konusu. Şimdi arkadaşlar, tabii, ben anlatmaya çalıştım. Çok da bahsetmedim yani üzerimizden sorumluluk atar pozisyonuna da düşmek istemem. Bu işlerin sorumlusuyuz hep beraber. Dolayısıyla ben şu şunun görevi, bu bunun görevi diye bir şeyden girmeyi çok etik görmedim. Onun için, tabii ki sizin sorularınızın hepsini de üzerime alıyorum.

Şimdi, bizim arkadaşlarımız mümkün olduğu kadar ayrıntılı olarak diğer kömür işletmelerine de bakıyorlar, İmbat da bunlardan bir tanesidir, Sayın Vekilimizin söylediği. O heyet tespitlerinde de herhâlde, yanlış bakmadıysam, iki gün önce baktım, bir bölümünde mi faaliyette bir problem görüldü. Ama benzer, aynı şekilde bakılıyor yani, onların hepsine bakılıyor.

Bu, son dönemdeki tetkiklerin rakamlarını söyleyeyim ben bir de. Şurada birkaç bilgi de vereyim bu konuda. Kaza öncesinde denetlenen yeraltı kömür ocakları 64 taneymiş, bunların 24 tanesini durdurmuş. Bu yıl içerisinde bahsediyorum yani 2014 yılı içerisinde. Kazadan sonra tabii biz “Hemen, hızlı, iki ay ya da üç ay içerisinde tüm kömür ocaklarına bir kez daha bakalım.” dedik. Bu çerçevede, şu ana kadar 59 saha şey yapılmış, bunların da 18’ini durdurmuşuz, daha da devam ediyor. Mesela bu hafta sonu 17 ayrı sahaya tekrar gidecek. Her hafta sonu bu devam ediyor. Bu, doğal olarak bir yoğunluk kazandı.

Bütün, zannediyorum, yani benim not aldığım kadarıyla cevap vermeye çalıştım. Benim bu toplantıda, tekrar kendi söylemek istediğimi özetlemem gerekirse: Hakikaten bilimsel ve teknik olarak dünyada hem bu işin bilim ve tekniğe uygun şekilde yapılması noktasında hem de dünyadaki buna uygun uygulamaları noktasında bir bütünsel yaklaşım içerisinde girmemiz gerektiğini düşünüyorum. Eğer şu anda da bu kazanın neticesinde yine parçalı yaklaşım içerisinde kalırsak sorunun çözüleceği kanaatinde değilim. Hocamın söylediği gibi, birtakım tedbirler öncelikli olarak alınabilir. Bunlar tabii ki şeydir ama bu bir tedbir meselesi değildir, bir sistem meselesidir -tekrar söylüyorum- ve sistemin bütünlüğüne yönelik geliştirmeler yapmamız.

Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim Sayın Genel Müdürüm.

Biz, tabii, aralıksız devam ettik Komisyonumuzun üyeleri de misafirlerimiz de rahat girip çıkabilsin diye, zaman kısıtlaması nedeniyle.

Ben misafirlerimize ve Genel Müdürümüz ve ekiplerine çok teşekkür ediyorum. Onlar bize müsaade ederlerse Komisyonumuzda kendi gündemimizde bir iki konumuz var, onları da tartışalım, bir karara bağlayalım, daha sonra aşağıda Medis çalışmalarına devam edeceğiz.

Çok teşekkürler.

Oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.04

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 18.06

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Komisyonumuz, tabii, kazanın önemi vesaire nedeniyle diğer komisyonlardan çok farklı. Burada Komisyon üyelerimiz de dile getirdi, Soma'yı ziyaretimizde biz de dile getirdik bulduğumuz bazı bulguları, eksiklikleri Hükümetimizle, ilgili kurumlarla paylaşalım diye.

Burada Namık Bey'e teşekkür ediyorum, onun gündeme getirdiği bir konu var karbonmonoksit maskelerinin yerine oksijen maskelerinin kullanılması yönünde. Tabii bizim geldiğimizde, Soma'dan dönüşte ben teftiş kuruluyla görüşüğümde hızlı bir şekilde denetim yaptıkları, ona doğru geçilmesi konusunda çalışmalar var. Ama bize de Komisyonumuzun bu dördüncü toplantısında şöyle bir karar metni hazırlattım, daha doğrusu tavsiye kararı, yani Komisyonumuz da uygun görürse oylayalım, daha sonra imzalayalım diye:

“Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına

4/6/2014 tarihinde çalışmalarına başlayan Meclis Araştırma Komisyonu 18/6/2014 tarihinde yaptığı dördüncü toplantıda yeraltı maden işletmelerinde karbonmonoksit maskesinin filtre görevi görmesi, yüzde 17 oksijen değerinin altında çalışmaması ve çalışanların gazlı ortamdaki kaçışları için uygun olmaması nedeniyle söz konusu maskelerin yerine ferdi oksijen kurtarıcılarının geçilmesi yönünde bir tavsiye kararı almıştır.

Bu çerçevede, söz konusu tavsiye kararını değerlendirerek gerekli çalışmaların yapılmasını, yapılan çalışmalar hakkında Komisyonumuza bilgi verilmesini rica ederim.”

Bunu Bakanlığa gönderelim. Muhtemelen de önümüzdeki hafta Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı gelecek, onları da dinleyeceğiz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Sayın Başkanım, o yüzde 17 yerine yüzde 18.

BAŞKAN – Yüzde 18 olarak mı düzeltelim Hocam? Tamam.

Komisyon üyelerimiz bu konuda mutabık mı, bu tashihten sonra, yüzde 18'den sonra?

Çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca, biraz önce gündeme getirdiğiniz o konuyla ilgili Recai Bey'le de görüştüm, “Öyle bir tavsiye kararını bize gönderin.” dedi, onu da hazırladım, imzalamış olduğunuzu. Recai Bey'e de ulaştırdım. O konuda bilginiz olsun isterim.

Bir de birkaç konu var. Bunlardan birisi, tabii, ben konuşmamın başında da söyledim, haziran ayı bitmeden önemli kurumları dinleyeceğiz ama yani en azından bir Zonguldak gezisini yapalım istiyorum.

Necati Bey söyledi, pazar, pazartesi sıkıntı olur diye. Bunu pazar, pazartesi düşünmüştük Soma'ya gidişimizle paralel bir kurgu yaparak. Bunu cuma, cumartesi olarak düşünebiliriz. Bilmiyorum, cuma çalışmazsa perşembe, cuma olarak da düşünebiliriz Zonguldak'ı.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Haftaya mı?

BAŞKAN – Haftaya, bu hafta değil. Bu hafta artık yarın toplantılarımız var. Bu hafta sonu değil de...

HASAN ÖREN (Manisa) – Hafta sonlarının dışına alınamaz mı? Çok gideceğiz...

BAŞKAN – Hasan Bey, hafta içerisinde de Meclis çalışmaları çok. Biz de gruptan Meclis çalışmaları için izin alamıyoruz. Sıkıntımız o. Salı günü bizi, emin olun, Soma'dayken...

HASAN ÖREN (Manisa) – Çalışıyor onlar, çalışsın.

BAŞKAN – Biz açık tutmak durumundayız Meclisi, sizin öyle bir zorunluluğunuz yok da. Dolayısıyla cuma, cumartesi olursa cuma akşamı gidilir. Biz zaten orada toplantı yapmayacağız. Genel Müdür de ondan üç gün önce buraya gelecek, TTK Genel Müdürü Burhan Bey bize bir brifing...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Orada ne yapacağız peki Sayın Başkan?

BAŞKAN – Orada iki şey var: Hema'nın çok modern bir kömür sahası var, yani kafamızda canlandırdığımız. Özellikle de Sayın...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Daha başlamadı şeyler.

BAŞKAN – Öyle mi, Hema başlamadı mı?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Daha hazırlık çalışmaları var. Ama TTK'nın Amasra sahasına girebiliriz.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Sayın Başkanım, bir gün yetmez mi?

BAŞKAN – Akşamdan gitmemiz lazım, sabah erkenden mi gidelim diyorsunuz?

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – 28 Haziran Cuma, Cumartesi günü ramazan.

BAŞKAN – Ramazana mı denk geliyor?

Hangi gün?

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – 28 Haziran Cumartesi günü ramazan bir. Onun için 27 Haziranda gidelim, o gün...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – 26-27...

BAŞKAN – 26-27 gidelim, isterseniz 26 akşamdan gidelim, cuma günü orada madene ineriz, oradan brifing alırız, yerinde görürüz bazı şeyleri çünkü...

HASAN ÖREN (Manisa) – Cuma 26'sı mı?

BAŞKAN – 26 Perşembe.

Üç-üç buçuk saatlik yolumuz var, dolayısıyla gecedan varırız, dinleriniz, sabah da madene şey yapılır, cuma günü de döneriz, cuma günü akşamı da döneriz.

Mustafa Bey, bunu 26-27 olarak düzeltiyoruz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Meclis biter mi 27'inde?

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Başkanım, bu hafta pazar, pazartesi gidelim, niye gitmeyelim?

BAŞKAN – Bu hafta sonu mu?

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Evet.

BAŞKAN – Şimdi, bu hafta sonu, gitmeden TTK Genel Müdürünü dinleyelim, öyle gidelim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – TTK Genel Müdürünü orada dinleyelim.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yarın dinleyelim ya da orada dinleyelim.

BAŞKAN – Orada da dinleriz.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Çünkü haftaya Meclis çok sıkışık.

BAŞKAN – Bilmiyorum, tartışıyoruz, ben hepsine açığım, açık söyleyeyim.

Şimdi Fatoş Hanım'ın önerisi...

Bu hafta sonu mu diyorsunuz?

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – “Pazar, pazartesi gitsek.” diyorum.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Bu hafta herkesin programı var.

BAŞKAN – Herkesin programı vardı, evet.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Başkanım, 26 akşamı gidip, 27'si akşamı geri dönmek uygun gibi gözüküyor.

BAŞKAN – Perşembe, cuma o zaman. Perşembe akşamı gidip, cuma dönüyoruz. Onu öyle bir karara bağlamış olalım.

Bir diğer konu da bir an evvel bizim yurt dışına gideceğimiz yerlere karar vermemiz lazım ki Meclis kapanmadan bu arkadaşlarımız onların çalışmalarını, yazışmalarını, görüşmelerini elçilikle vesailerle yapması lazım. Burada, tabii, Sayın Genel Müdür Hamdi Yıldırım'ın da verdiği 4 tane ülke var gidip görmemiz gereken anladığım kadarıyla. Bahtiyar Hocam da şey yaparsa... Avustralya belki...

HASAN ÖREN (Manisa) – Bize önereceğiniz, tavsiye edeceğiniz “Bakın, şuradaki madene inin, görün.” diyebileceğiniz yurt dışında bir yer var mı?

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Tabii ki çok var.

BAŞKAN – Bir saniye Hocam.

Buyurun.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Yurt dışında gideceğiniz madenlerin tamamı birbirine benzer. Burada Türkiye'ye en çok benzeri görmek için Güney Afrika'ya gitmek gerekir çünkü Amerika'da, Avustralya'da gideceğiniz madenlerin büyük çoğunluğu çok

düz yataklar, kalın yataklar, faylanmanın çok az olduğu yataklardır, genellikle de neredeyse eğimleri 1 ile 5 derece arasındadır. Türkiye'dekilere benzeri görüp... Çünkü oraya gidip yanlış bir fikir de edinebilirsiniz "Niye bizde böyle olmuyor?" dersiniz.

Bence burada bakılması gereken kriterler şudur: Uzun ayak çalışan ocaklar... Yani mesela Amerika'ya gittiğinizde oda topuğa bakmamak gerekir, Türkiye'de olmuyor çünkü. İkincisi, jeolojik yapısı bize benzeyenlere bakmak gerekir. Mesela Amerika'da Appalachian bölgesine gidebilirsiniz, orada var, çok fazla var, hepsi aşağı yukarı aynı, Türkiye'ye de çok benzer. Güney Afrika'da var Türkiye'ye benzerler. Avustralya'da gidilecek olanlar güvenlik açısından, evet, faydalı olacaktır fakat oradaki rezervlerin bize benzerliğinin de araştırılması gerekir. Ben hani böyle bir araştırma yapmadım ama istenirse yapabilirim ya da hani siz o kriterlere göre seçmelisiniz.

BAŞKAN – Bahtiyar Hocam da epey maden gezdi. Bir de onun görüşünü alalım.

Buyurun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ben Şebnem Hocanın söylediklerine katılıyorum ancak dünyada en çok kömür üreten ülke Çin, yani Çin'in yıllık kömür üretimi 3,3 milyar ton yani 3.300 milyon ton. Yani, biz, bakın, bir ocakta 3,5 milyondan bahsediyoruz. İnanılmaz büyük bir üretim şeyi var. Yani Türkiye'deki gazlı kömür yataklarına, bizim Soma'ya özellikle çok benzer yerleri de var ve gelişme açısından bakarsanız en gelişen yer de burası. Burada hem kötü ocaklar var ama çok iyi ocaklar da var, devletin elindeki büyük ocaklar, büyük firmalardaki büyük ocaklar aynı zamanda oldukça verimli ve güvenli olduğu söyleniyor ama yani güvenlik kültürünün nasıl olduğu, güvenlikle ilgili eğitimlerin nasıl yapıldığı konusundaki en iyi yer benim düşünceme göre Avustralya. Özellikle orada simülasyonla yapılan eğitimlerin, sistemlerin nasıl oluşturulduğunun görülmesi son derece faydalı olur. Bu Appalachian bölgesindeki kömür madenleri bize biraz yakın. Avrupa'da çok fazla yok, Polonya'da çok ciddi kömür yatakları var ama o biraz belki Zonguldak'a da benzer olabilir taşkömürü olması itibarıyla ama oralarda da faylanma çok az. Yani bu açıdan aslında hani... Ama tabii böyle bir seyahat yapıldığı zaman burada göreceğimiz tamamen yani teknolojik altyapı değil Komisyon düşünüldüğünde.

Tabii, bizim Şebnem Hocayla bakış açımızla sizlerin bakış açısı tamamen birbirinden farklı olacaktır. Yani o güvenlik kültürünü görmek, eğitimlerinin nasıl yapıldığını anlamak ve hakikaten sistemin nasıl sağlam bir şekilde oluşturulduğunu görmek için en iyi ülkenin tabii Avustralya olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkanım, gitmek zorunda mıyız bu ülkelere? Gidenler var zaten uzmanlardan. Burada yapacaklarımız belli. Biz gidenleri dinleriz, uzmanları dinleriz, Avustralya'dan uzman çağırırız. Bence bu ülkelere gitmeye gerek yok. Bu ülkeleri bilenler var, uzmanlar var, işte hocalarımız gibi arkadaşlarımız. Bunlar bize tecrübelerini aktarırlar veyahut da orada çalışan Türk mühendisleri var, onlar buraya gelirler bir kişi, biz 17 kişi, 30 kişi, 40 kişi gitmeye gerek yok. Avustralya çok uzak bir yer, Güney Afrika çok uzak bir yer. Aynı zamanda bizim Komisyonumuzla ilgili de bir algı oluştururuz, olumsuz algı oluştururuz diye düşünüyorum. Beni bağışlayın, bu benim düşüncem. Zaten milletvekilleri üzerinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi üzerinde olumsuz algı da devam ediyor. Bu algıyı gidermek hepimizin görevi. Bence oradan gelecek uzmanları birer kişi Amerika'dan, Avustralya'dan veyahut da Almanya'dan, Slovenya'dan dinleyip ardından da biz kendimiz burada çıkartacağımız, vereceğimiz raporlarla Türkiye Büyük Millet Meclisini veya ilgili yerleri harekete geçirmeyi daha doğru buluyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tabii, burada...

HASAN ÖREN (Manisa) – Bir şey ilave edebilir miyim izin verirseniz.

BAŞKAN – Buyurun.

HASAN ÖREN (Manisa) – Şimdi, Selçuk Bey'e çok katılmıyorum. Katılmama nedeni şu: Geçen hafta Petersburg'tan geldik, Moskova'dan geldik. Biliyorsunuz Türkiye'de nükleer enerjiyle ilgili müthiş bir tartışma var. Bu nükleer enerjiyle ilgili yasaları çıkaracak olan, her ne kadar bilim adamları bize bilgi verse de son karar bizde, siyasetçi çıkaracak. Oraya gittik, benim negatif olan düşüncem yüzde 50'ye geldi yani ben nükleer enerjiyle ilgili farklı bir şey düşünüyordum. Yüzde 95'i bitmiş bir nükleer enerji santralini gördükten sonra, aldığım brifingler, aldığım bilgiler şimdi beni farklı bir yöne itti. Bu tahmin ediyorum madende de böyle olacaktır. Bizim tabii ki sizin gibi değerlendirme durumumuz söz konusu değil ama bizim gözle bakıp sizin bilgilerinizle pekiştirerek konuya vâkıf olma durumumuz söz konusu. Gidilmesinde yarar görüyorum, çok da önemli olduğunu söylüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Necati Bey, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Tabii yani dışarıdan bakıldığında Komisyonla ilgili, işte “Geziyorlar, ediyorlar.” falan gibi şeyler söylenmesinin ne kadar karşılığı olur bilemiyorum ama eğer gerçekten bu Komisyon çalışmalarına ışık tutacaksa işte Avustralya’ya da, Çin’e de... Yani uzak... Aslında, ben, mesela Çin... Bana deseler ki: “Seyahat eder misin şu anda?” Ben gitmem yani gezmek için götürseler, üste de para verseler gitmem çünkü o yolu çektim bir defa, arkadan üç ay sonra “Bir daha git.” dediler, gitmedim. Eğer ama bu Komisyon için bir faydası olacaksa gitmemiz lazım çünkü neden? Mesela, ben mühendisim, zor şartlarda da çalıştım, ben fabrikalarda da çalıştım, işte basınçlı kapların olduğu yerlerde, boyahanelerde de çalıştım, sırtımda kumaş da taşıdım, çalışmanın zorluğunu biliyorum ama o madendeki çalışmanın da zorluğunu biliyorduk ama oraya girince benim dünyam değişti. Yani oraya girip oradaki olanları bizzat gözle görüp elle dokununca, insanın bakış açısı çok farklı oluyor yani görmek, dokunmak, çok farklı şeyler bunlar. Yani bence de varsa gerçekten böyle -özellikle hocamın dediği gibi güvenlik sistemlerinin- yani insanın ufkunu açabilecek birtakım yerler varsa, uzak da olsa, bizim hakikaten katlanmamız lazım diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Havutça, buyurun.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Sayın Başkan, Selçuk Bey’in hassasiyetine biraz katılmakla birlikte, tabii şu var: Bu algı yansıtırsa kötü, yani sanki bir seyahat havasına dönüştürülürse tabii ki doğru değil bu. Ama şunu görüyoruz: Biz Soma’ya gitmek yerine Soma’da yaşayanları buraya çağırıp dinleyebildik yani Soma’ya gitmeyebildik. Ama Necati Bey’in ifade ettiği gibi, ben Soma’ya gittiğimde, o madene girdiğimde, 2 kilometre dibine girdiğimde çok farklı bir dünyayı gördüm. Bana, bunu, hiç kimse anlatamazdı yani film de seyretilse, gelip burada anlatsalardı da ben bunu anlamazdım. Dolayısıyla, hissetmek lazım, görmek lazım. Hani eğitimde bir söz vardır: “Duyarsam unuturum, görürsem hatırlarım, yaparsam bilirim.” Dolayısıyla, bizim, gerçekten de, bu Komisyonun, giderek, yerinde... Necati Bey’in dediği gibi, Çin’e buradan bize üste para verseler gitmeyiz herhâlde yani ben de bir kez Amerika’ya gittim, Allah bir daha düşürmesin bizi oralara diye insan düşünüyor ama tabii burada tarihsel bir sorumlulukla karşı karşıyaysak eğer, algı bir tarafa, biz “Vatandaş ne der?” diye düşünerek değil, yapılması gerekeni yapmalıyız ve ben gitmenin son derece yararlı olacağı kanaatindeyim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Muzaffer Bey...

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Sayın Başkanım, şimdi, ben de bir dış ülkeyi, Türkiye’yle benzerlik gösteren, madensel olarak, maden yapısı açısından benzerlik gösteren bir ülkeye gidilmesinin faydalı olduğuna inanıyorum.

Ayrıca, oraya gittik, mesela oksijen maskeleri; e, peki, bu üniversitedeki hocalarımız, bu bakanlık yöneticileri yurt dışına gitmediler mi? Yüzlerce defa gittiler. Bu oksijen maskesini şimdiye kadar niye önermediler? Yani, onun için, mutlaka bir kanun yapıcı olarak bizlerin oraya gitmesinde fayda var, bunu görmesinde fayda da var. Biz oraya gidip yağla, balla beslenip böyle bir ortam oluşturmadıktan sonra, gidip oradaki incelemelerimizi ve sonuçları da Türkiye’ye döndüğümüzde bir rapor edersek ben yanlış anlaşılacağını zannetmiyorum.

Oradaki eğitimler nasıl yapılıyor? Kişi eğitimleri, yani bizim gibi dört günde, üç günde formaliteden bir eğitimle mi yoksa iki aylık bir sertifikadan, bir madenci sertifikası olarak mı yapılıyor? Bunlar nasıl? Yani gerçekten uygulamaları görmek, teori çok basittir ama uygulamaları görmek gerekiyor. Denetimler, işte her zaman dile getiriyoruz, 2010’da komisyon kurulmuş altı yüz sayfalık rapor hazırlanmış. Bugün maden, MİGEM yetkilisi geldi “Biz orada test ettiğimiz hususlara, şunlara, şunlara bakıyoruz.” diyor. Demek ki bakılan hususlarda, maddelerde bir sıkıntı yok ama uygulamada bir sıkıntı olduğu ortada. Onun için, uygulama ancak yerinde görülebilir. Türkiye’yle benzerlik gösteren bir madene gidilmesinin faydalı olduğuna inanıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Yılmaz Bey...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Teşekkür ederim Başkanım.

Burada tabii Selçuk Hocamın endişesi de haklı ama, çünkü Komisyonumuzda buradaki çay servisini bile haber yaptı basın. Soma’daki ziyarette yemeği iptal ettik, kaymakamlıkta ayaküstü yediğimiz dürüm, ekmek arası şeyi bile ziyafet olarak veren basın mensupları oldu. Ama biz burada doğru olan neyse onu yapacağız. Başkaları eleştirebilir, farklı yerlere de çekebilir. Biz bu eleştirileri göğüsleyeceğiz. Komisyon için, Soma kazasının aydınlatılması için, bundan sonraki tedbirlerin alınması açısından eğer yurt dışı ziyareti faydalı olacaksa bunu yapmamız lazım.

Şimdi, teorik olarak burada uzmanlarımızı dinliyoruz, ama bunu uygulamada canlandırmak önemli. Bunun için de Soma'daki o şartları gördükten sonra hocalarımızın anlattıkları hususları biraz daha farklı dinliyoruz. Yani ilk toplantımızda arkadaşlarımız konuya bu kadar vakıf değildi ama Soma'ya gidip geldikten, ocağa inip o şartları gördükten sonra artık onu yaşıyoruz âdeta. Bu anlamda, Türkiye ile bu madencilik faaliyetlerini ileri düzeyde yapan ülkelerin uygulamalarını karşılaştırmamız gerekecek bizim. Bunu karşılaştırmak için de öncelikle yerinde görmekte fayda var. Birkaç ülke seçilip Komisyonumuzca oralara ziyaret yapılabilir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Vural Hocam, buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Sayın Başkanım teşekkür ediyorum.

Öncelikle şöyle söyleyeyim: Kamuoyunda gördüğümüz kadarıyla bu Komisyon algısı çok pozitif yönde ve büyük beklentiler oluşuyor. Yani biraz evvel Yılmaz Bey'in bahsettiği birtakım basının magazinsel yaklaşımlarına da kamuoyu hiçbir prim de vermedi. Bizim bunu iyi kullanmamız da gerekiyor.

Yurt dışı son derece önemli. Burada sadece bize benzeyen yerleri değil, en iyi, en üst düzey önlemlerin alındığı, en iyi tekniklerin uygulandığı yerleri de kriter olarak almamız gerekiyor. Eğer birden fazla yer varsa belki şöyle bir şey düşünülebilir: Komisyon bölünebilir, çeşitli gruplar hâlinde -yani toplu değil de belki iki gruba, üç gruba ayrılıp- değişik incelemeler de yapma imkânımız da doğabilir. Fakat bir şey daha çok önemli, bizim yurt içini de unutmamız gerekiyor. Orada gördük ki iki maden işletmesinin farklı yerlerinde bile farklı özellikler olabiliyor, farklı uygulamalar yapıyor şirketler. Bu anlamda, şu anda belki en çok merak ettiğimiz, kamunun, devletin işlettiği maden ile özeline işlettiği maden arasında nasıl farklar var, çalışma koşullarının incelenmesi açısından.

Taşkömürü Kurumu elbette bir fikir verecektir ama TKİ'nin -ikinci büyük- önemli işletmeleri var değişik yerlerde, işte Elbistan'da var. Gene benim bölgemde de Tunçbilek'te var ve ciddi derecede bir beklenti oluşmuş durumda. Oralara ziyaretlerin de mutlaka surette planlanmasının yararlı olacağı kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Tabii bizim Tunçbilek ziyaretimiz var. Yalnız bizim hazirandan önce, Türkiye'nin en önemli maden yatağı biliyorsunuz Zonguldak hem tektonik yapısı hem jeolojik yapısı hem üretim zorluğu hem de dünyanın sayılı metan açısından gazlı ocaklarından biri olduğu için Zonguldak'ı öncelikle, hazirandan önce görelim istedim, yani benim birazcık kafamdaki şey oydu. O çerçevede oldu.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hazirandan önce...

BAŞKAN – “Hazirandan” diyorum, Medis kapanmadan önce... Yorgunluk had safhaya geldi hepimizde.

Şimdi, tabii, Vural Hocamın söylediği doğru. Gördüğüm kadarıyla Komisyon üyelerimizin tamamına yakınında bir yurt dışı gezisinin olması konusunda görüş birliği var, Selçuk Hocamın -çalışma ziyareti; bu, gezi gibi algılanıyor bazen burada- kaygılarına da katılıyoruz o konuda.

Kaç, hangi ülkeye gidelim? Eğer birden fazla ülkeye gideceksek belki gruplara bölünmemizde fayda var. Hasan Bey, sizler gittiniz herhâlde en son. O çerçevede belki bize bir tavsiyeniz de olabilir. Ben ama önce sözü bir Erkan Bey'e vereyim.

Erkan Bey, buyurun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – En yakın olanları belirlersek o eleştirileri de göğüslemiş oluruz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, Selçuk Bey'in hassasiyetine katıldığımı ifade etmek istiyorum. Yani dikkate almamız gereken bir husus. Fakat bu da tabii bizi samimiyetle, içtenlikle ve dürüst bir şekilde yapacağımız çalışmalardan da alıkoymamalı.

Biraz evvel Vural Bey'in de ifade ettiği bu Soma Maden Kazasını Araştırma Komisyonumuz bütün diğer araştırma komisyonlarıyla ilgili mukayese ettiğimizde bugüne kadar iyi gidiyor gibi geliyor bana yani ufak tefek, o sizin bahsettiğiniz hususların dışında. Okadarcık, onu da nazarlık olarak saymak lazım. Eğer bazı hususlara dikkat edersek olabilir.

Selçuk Bey hatırlayacaktır, Turgutlu'da Çaldağ Nikel Madeni ile ilgili bir gezi talebi olmuştu, onu hep birlikte kabul etmedik bildiğimiz nedenlerle, Hasan Bey, ben, Selçuk Bey, arkadaşlarımızla birlikte. Ama bu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir komisyonudur. Resmî bir çalışma yapacağız, bu da bir inceleme çalışmasıdır. Dolayısıyla, bir gezi olmayacaktır. Somut olarak görmek de, bu madenleri bizim Türkiye'deki madenlerle mukayese etmemiz ciddi manada bize yol açıcı fikir verecektir.

Ben hatırlarım, 2008 veya 2009'da sigara yasağına ilişkin bir kanuni düzenleme yapılmıştı. Sonra öğrendim ki buna ilişkin Sağlık Komisyonu İrlanda'yı da bir ziyaret etmiş. Hâlbuki, bunun pratiği Türkiye'nin pek çok yerinde de yapılmıştı, o komisyondaki

arkadaşlara da ben takılmıştım, “Niye Manisa’ya gelmediniz? Bu, Manisa’da uygulanmıştı. Bizler bu çalışmaları yapmıştık.” diye. Yapabiliriz yani, Türkiye’de de örnekleri var ama bir yabancı ülke uygulamasını görmenin de bir mahzuru yok fakat ben şunu öneriyorum bizde: Olabilir, eğer birden fazla ülke ziyareti olarsa Komisyon bölünebilir de. Hocalarımızın tavsiyesine göre de bu ülkeler seçilebilir fakat her ne olursa olsun, Soma’da maden kazasında bizzat yer altında bulunan işçilerimizden, mühendislerimizden bir iki kişinin de bu heyete dâhil edilmesinde ben fayda görürüm, olabilir ise. Tabii, faydadan ari değildir, bu konuda ya bürokrasiden bir iki kişi ya da akademisyenlerden birer kişi de dâhil edilebilir, şimdi aklıma geldi. Tabii, bu, Komisyonumuzun kararına bağlı ama her hâlükârda Soma’da, maden ocağında, o kazada yer altında kazayı yaşayan kişilerden mutlaka heyete birkaç kişi dâhil etmemizde fayda var diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Fatoş Hanım...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Şimdi, tabii, gidelim mi, gitmeyelim mi tartışmasını geçtik. Soma’ya gitmeden önceki düşüncemizle gittikten sonraki düşüncemizin çok farklı olduğunu hepimiz gördük. Şimdi, burada bizim gördüğümüz, özellikle kömürde- bugün Genel Müdür Hamdi Bey’in sunumundan da gördüğüm- birincisi “Tedbir değil, sistem sorunu var.” diyor. Bahtiyar Hocamız da tanıştığımızdan beri “Özellikle kömür madenlerinde proje önemli yani ilk yapıldığından itibaren proje önemli.” dedi. Özellikle Soma’da gördüğüm, işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri konusunda sıkıntılar olduğunu ben kendim tespit ettim, birçok arkadaşımız tespit etmiştir. Yani, bu üç ana başlıkta nerelere gitmemiz gerekir ya da hepsinin birlikte değerlendirilebileceği neresi var? Ona göre gidilecek yere karar verirsek iki grup olarak da gidilebilir, tek grup olarak da gidilebilir. Mesela, bu anlamda en iyi proje, en iyi tedbir nerede alınmış; işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili en iyi olan yer neresi? Bunların üzerlerinde durup gitmek daha faydalı olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Hasan Bey...

HASAN ÖREN (Manisa) – Nükleer santralle ilgili yaptığımız ziyaret dört günlük bir ziyaretti. Aslında, imkân olsa, bütün parlamenterlerin hepsini, bütün siyasi görüşten herkesi bir arabaya bindirip, uçağa bindirip dört gün birbirleriyle birlikte kalmasının yararı, orada gördüğünüz madenden, nükleer santralden daha üst düzeyde oluyor. Biz tartışarak gittik. Birinci gün birbirimize laflar atmaya başladık, ikinci gün kayboldu, üçüncü gün aile olduk, dördüncü gün nükleer santral üzerinde yüzde 70 aynı düşünceleri paylaşarak geriye döndük.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Muhalefet mi ikna oldu?

HASAN ÖREN (Manisa) – Böyle başladı birinci günde, birinci gün böyle başladı!

BAŞKAN – Komisyonun ironi ve atışma...

HASAN ÖREN (Manisa) – Sizi Özgür’le beraber bırakırız bir kenarda, senin hakkından gelir Özgür.

BAŞKAN – Yılmaz’ın hakkından Özgür mü gelir?

HASAN ÖREN (Manisa) – Tabii ki dönüşte... İnsan akıllı, ne kadar inat ederseniz edin doğru var ise doğru da ister istemez birleşiyorsunuz. Bölünmesinin yanında değil, hatta koyabilirsek ailelerimizi koyalım. Hiç önemli değil, kim ne söylerse söylesin. İsterse “Şöyle para gitti.” desinler, “Böyle seyahat yaptın.” desinler, yaptığımız doğruysa hepsini göğüsleriz. Ama önemlidir, geldiğimizde farklı bir komisyon yapısı oluşabilir diye düşünüyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu tartışmanın başında yoktum ama yurt dışı gezisi görüşüldüğüne göre... Şimdi, geçen gün burada hakikaten 2 tane çilek, 3 tane eriğin olduğu şey bile doğru olmayan bir şekilde ele alındı ve kamuoyuna kötü bir şekilde servis edildi. Bu yurt dışı gezileri zaten oldum olası... Yani bunu hangi kurum, kuruluş yaparsa yapsın; sendika gitse üyeleri, meslek örgütüyse üyeleri o konuda birazcık farklı yaklaşırlar. Soma gibi hassas bir konuda esasında iyi şeyler yapmaya çalışan Komisyonun haksız eleştirisi alacağını düşünüyorum. Ama yurt dışında böyle bir ziyaretin gerçekten önemli olduğunu değerlendiriyorsak ben, Komisyon üyelerinin Komisyonun bir çalışma yapıp bunun maliyetini belirlemesini, fiyatını belirlemesini ve kendi ücretini karşılamak isteyen Komisyon üyelerinden oluşacak bir heyetle gidilmesinin bu durumdaki olası şeyi... Yani, 3 bin lira, 4 bin lirayla hiçbirimiz iflas etmeyiz, buna hepimizin gücü var. Bu Komisyon bir örnek olmuş olsun ve bu geziye kendi paramızı ödeyerek gidelim. Bence o zaman hem eleştirilerden kurtulmuş oluruz hem boşu boşuna... Yani, ne olursa olsun o madenciler bize “Biz öldük, siz yurt dışında gezdiniz.” diyecekler. Parasını kendimiz ödeyelim, böyle bir ilke kararı... Ama tabii, herkesin alacağı ortak kararın aksine bir şey de söylemiyorum, tartışalım diyorum bunu, düşünelim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sakin Hanım...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Açıkçası, tabii, burada, kendi parti grubum arasında da farklılıklar oldu, sizin parti grubunuz arasında da farklılıklar oldu.

BAŞKAN – Burada gerçek demokrasi tecelli etti galiba!

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Açıkçası, ben gidilmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü doğruyla yanlışın ya da en iyi yöntemle işleyen ya da işlemeyenlerin görülmesi açısından gidilmesi gerektiğini düşünüyorum ama elbette komisyonlarda yapılan her türlü... Hani, Özgür Bey' in de, Selçuk Bey' in de hassasiyetine biz de katılıyoruz ama popülist de davranmanın anlamı yok çünkü bu Komisyon inceleme ve araştırma yapmak için kurulan bir komisyon. Elbette abartmamak gerekir. Yani, bize öneren bilim insanlarının bize önerdiği, "Dünyada en iyisi şudur." denilen ve ya da bize en yakın şekilde, ocak yanmasıyla ilgili en yakın olan yerlerin gezilmesi belki... Hani, bunu minimize ederek, maksimum değil de minimize ederek bir orta yolun bulunarak bu gezilerin yapılması gerektiğini öğrendim. Ben de - sizdiniz herhâlde Necati Bey- o maden ocağına girmeden önce girmek için işte acaba ne yöntemler bulabilirim diye düşünmüştüm ama girince de oraya girip orada çalışan insanların duygu ve düşüncelerini görmüş olmak ya da anlamak açısından önemli olduğunu düşünüyorum ama her yerde böyle midir, Türkiye' deki maden ocağı gibi midir dünyadaki maden ocakları diye de merak ediyorum. Bence bazı şeyleri de göğüslemek gerekir diye düşünüyorum.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) - Sayın Başkanım, bir tane iyi bir ülkeye gidelim, bir tane de bizden kötü bir ülkeye gidelim.

BAŞKAN – Ülkelerin hepsi iyi.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Hayır, kötü değil... Çünkü, yarın muhalefet bizi tefe koyar. Hep en iyi ülkeyi örnek göstereceği için kötü ülkelere de gidelim, oralarındaki gelişmelerimizi...

BAŞKAN – Şimdi, muhalefetiyle iktidarıyla bir aile ortamı sağladık, şimdi sen ortalığı karıştırma Hasan Bey.

Şebnem Hocam bir söz almak istiyor.

Buyurun Hocam.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Şimdi, benim "Türkiye' ye benzer" den kastım rezerv ve jeolojik koşullar açısından. Şimdi, madencilik, genel geçer kuralları olsa da bu arada dünyanın en eski mesleğidir. Jeolojik koşullara ve rezerve göre işletim şekli değişir. Yani, Türkiye' de mesela oda topuk yöntemiyle madencilik yapılmaz. Dolayısıyla, siz yurt dışına gittiğiniz zaman oda topuk yöntemiyle bir madene girdiğinizde göreceğiniz üretim şekli, güvenlik önlemleri farklı olacaktır, Türkiye' deki üretim sistemine göre göreceğiniz farklıdır.

İkincisi: Çok büyük yataklar, mesela Amerika' daki kömür yatakları neredeyse düzdür, eğimi yoktur. Dolayısıyla, bunların üretim teknolojilerinde kullanılan sistemler Türkiye' ye uymaz. O nedenle söylemiştim, yani jeolojik koşullar ve kömürün yapısı açısından benzerliğe bakmak gerekir. Evet, yani güvenlik kültürü bütün ülkelerde, yani Avustralya, Kanada, Amerika, buralarda zaten olan şeyler. Yani, siz Amerika' ya gittiğinizde günlük yaşamınızda da farklı bir güvenlik kültürüyle yaşarsınız. Yani, mesela bütün kapılar dışarıya açılır. Var mı Türkiye' de böyle bir şey? Yok ama Amerika' da günlük hayatın içinde o.

BAŞKAN – Siz Güney Afrika mı diyorsunuz?

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Hayır, şunu söylüyorum: Yani, bakın...

BAŞKAN – Hayır, şu an bir ülke kara verelim de o yüzden, vaktimizin darlığından.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Güney Afrika bir seçeneğiniz olabilir, bir.

İkincisi: Apalaça' daki yani o civardaki madenler olabilir.

Bir de Avustralya' da gerçekten benzeyen olabilir. Hani ben bilmiyorum bunu, yani ben bakmadım Avustralya' ya. Avustralya' da açık ocak madenciliğini biliyorum, siz ona bakabilirsiniz yani.

BAŞKAN – Şöyle yapalım Hocam o zaman: Bu 3 ülkeden; Güney Afrika, Amerika ve Avustralya' dan... Heyetimizi bölmek durumundayız bu durumda herhâlde, Medis Başkanlığından yoksa toplu onay alma sıkıntımız olur. Bir görüşelim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Avrupa, aslında Polonya, Slovenya...

BAŞKAN – Polonya' ya gerek yok diyorlar. Zaten Maden İşleri Genel Müdürü de Avrupa' daki bu şeyin çok geri olduğunu söyledi.

O zaman bu 3 ülke için Komisyonumuz bize bir yetki verirse... Biz hocalarımızla bir programlama yapalım, çünkü ekim ayı içerisinde böyle bir gitme söz konusu. Medis Başkanımızı da bir ziyaret edelim. Medis Başkanımız yurt dışı konusunda birazcık tasarrufçu

diyeyim. O yüzden biz de aynı tasarrufçu mantıkla konuyu Medis Başkanımızla -bu 3 ülke için; Amerika, Güney Afrika ve Avustralya- bir değerlendirelim. Belki bu 3'ü 2'ye indirebiliriz, Komisyonumuzu 3'e bölebiliriz, Medis Başkanımızdan alacağımız şeye göre...

Bir de Türkiye içerisinde, yani özel sektörde modern bir tesis...

HEMA bitti mi bilmiyorum, faaliyete geçti mi Zonguldak'ta?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şöyle: HEMA'nın rödovansla işlettiği Zonguldak'ta var zaten şu anda devam eden, ama bizde de yeni, Amasra'da. Amasra'da TTK'nın A sahası var, B sahası da rödovans yoluyla HEMA'ya verildi. HEMA şu anda hazırlık işlemi yapıyor.

BAŞKAN – Yani, sormaktaki maksadım, modern bir üretim teknolojisi, iş sağlığı...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hazırlık aşamasını görmekte fayda var mı?

ŞEBNEM DÜZGÜN – Yalnız, Çayırhan şu anda çalışmıyor bildiğim kadarıyla. Yani, Çayırhan Türkiye'nin ilk mekanize ocakla çalışan ocağıdır.

BAŞKAN – Çayırhan da programımızda.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Amasra TTK işletmesine...

BAŞKAN – Bizim şu an odaklandığımız -haziran sonuna kadar- ama haziran sonuna kadar yapacaklarımızı programlamak. Onu daha sonra ekimde de programlayabiliriz, Çayırhan'ı, başka yerlere gideceğimiz şeyi ama hazirandan önce yurt dışını bizim bir karara bağlamamız lazım gerekli girişimlerde bulunmak için.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şimdi, TTK'nın Amasra işletmesine ben her yıl gidiyorum, işçileri ziyaret ediyoruz, oradaki çalışma şartlarını görüyoruz. Soma'ya gittiğimizde ben, ya, ne kadar kolay bir çalışma sisteminin olduğunu gördüm orada. Yani, bizim işçiler böyle dik damarlar, işte, elinde kazma, sırtında şey, o tahkimatlarla ilgili kütükler, onları taşırlar, kendileri dikerler, kendileri çakarlar, o domuz damlarını kendileri yaparlar ama burada sadece bir düğmeye basıp kendiliğinden yürüyen bir tahkimat sistemi var. Yani, Türkiye'de de farklı farklı sistemler var; yarı mekanize var, tam mekanize var, hiç mekanize olmayan var.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Aynı maden içinde de var.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Farklı özellikleri... Yarı mekanizeye gittik biz. Belki hiç mekanize olmayan bölümü de varmıştı onun. O nedenle, farklılıklar arz ettiği için Türkiye'de birkaç çeşit yeri ziyaret etmemiz lazım. Yurt dışında da aynı.

BAŞKAN – Tabii, Türkiye'de ziyaretlerimiz olacak, onu ekimde de programlayabiliriz.

Nesrin Hanım, buyurun.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Başkanım, aslında araştırma komisyonu ve Soma'ya yaptığımız ziyarette de 2 önemli başlık gördük: Bir tanesi, güvenlik, diğeri de çalışma koşullarıyla ilgili. Yani, yurt dışında yapacağımız ziyaretlerde de bence iki bakış açısıyla gideceğimiz yeri tespit etmemizin daha doğru olacağına inanıyorum. Yani, buranın jeolojik yapısına uygun maden neresi ise oraya gitmemiz, ikincisi de güvenlik yönünden en üst derecede önlemleri almış ülke neresiyle orayı tespit edip iki yerle belki bunu sınırlandırmamız daha sağlıklı olabilir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bu çerçevede o zaman biz hocalarımızla bir araya bir gelelim, bu 3 ülkeyi belki 2'ye düşürebiliriz veya...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – 2'ye düşürüp 2'ye bölelim.

BAŞKAN – Şimdi, yurt dışından gelen hocamızın şu an bir sempozyum veyahut da bir bilgilendirme toplantıları var Enerji Bakanlığıyla geniş açıdan. O İzmir'e gidecek, önümüzdeki hafta salı günü, 24'ünde de kendisini davet edeceğiz, konuştuk, randevuyu aldık.

Yarın madencilik sendikaları, uluslararası sendikalar Komisyonumuzu ziyaret ediyor, arkadaşlarımız bu duyuruları yapmışlar; bir komisyon toplantısı olmayacak, sadece onların belki soruları-cevapları olur onları dinleyeceğiz, önerileri olabilir.

Başka gündemimizde bir şey yoksa toplantımızı kapatmak istiyorum.

Katılımızdan dolayı hepinize çok teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.48